

Luk Jisas Krais MİNİM Tep ak Luk ū KİL TİKAK

MİNİM ned

¹⁻² Jisas Krais nab c̄nop aul t̄k dapel k̄b ḡl gak gak rek, b̄t ognap udin magil k̄ri ke n̄jil, m̄n̄m tep n̄bak ag ūt ajil, yip abe, bin b̄t okok ognap sek k̄rop abe, ag ūtlak. Ag ūtelak b̄t kojai rek m̄n̄m n̄bak n̄j tep ḡl ūt k̄l t̄klak. ³ Pen b̄t k̄b Tiopilas, yad ak rek nep m̄n̄m yip ag ūtlak n̄bak wagin ak magilsek p̄yo n̄j tep ḡpin ak me, yad ak rek nep m̄n̄m n̄bak magilsek gos n̄j tep ḡl, nep ūt k̄l t̄knig gebin. ⁴ Nig gen me, m̄n̄m nep aglak n̄pan ak, n̄njid aglak agil n̄njnig.

*Ejol, ber mal Jon Bi ūtig Pak ūtig donigair,
agak*

⁵ Ned Kiŋ Herod Judia Propins kod midoligip ūt ak, b̄t nak Sekaraia, God nop tap sobok gep b̄t alap midoligip. Bi yakam ne eip wög j̄im ūtligipal okok k̄rop Abaija Yakam agoligipal. Sekaraia bin ne Ilisabet. Ilisabet ak rek nep God nop tap sobok gep b̄t Eron wagin ak t̄k damil dapil ḡl t̄klak. ⁶ K̄ri ber mal God lo m̄n̄m ar ak magilsek sain ḡilig git midel, God n̄jek, m̄n̄m alap ma m̄dekk. ⁷ Pen Sekaraia bin ne Ilisabet ūt pai womleb ak me, ūt pai alap t̄k dapil mer, pis nep bin m̄lep b̄t m̄lep l̄rek.

8 Ñin alap Sekaraia bì ne eip wög jím ñil göligipal bì okok apıl, God nop sobok gep wög ak gelak. **9** Pen wög kiri ak gılıg gi, bì God nop tap sobok gep bì okok per göligipal rek, bì cın an rek God sobok gep karıp ñılık migan eyan amıl tap ki tep owep ak dagılnıgab, agıl, yır bopis tıg gılıg gi dılak. Del, Sekaraia ne yır bopis ke tıg gılıg gi dıl, God sobok gep karıp ñılık migan eyan amnak. **10** Bin bì konjai nep God sobok gep karıp söj adek sıňak God nop sobok gılıg gi mıdelak nıňlıg gi, Sekaraia ne ñılık migan eyan amıl tap ki tep owep nıbak dagilek. **11** Pen Bì Kib ejol ne alap apıl, tap ki tep owep dagileligipal kab kınanı ak ñinmagıl yıpıd adek kıl mıseñ warık mıdekl. **12** Sekaraia ejol nıbak nıňıl pak ju dak. **13** Pen ejol nıbak nop agak, “Nak ma pırıknımın. God nop sobok gıpan ak, ne nıňıp. Bin nak Ilisabet ñı nak alap tık donıgab. Tık dapek, yıb ne Jon agnımın. **14** Nonım ñı ak tık donıgab ak, nak mıň mıň gınıgan; bin bì konjai nep okok ak rek nep mıň mıň gınıgal. **15** Bì Kib udın yırıık ar ne ak, Jon bì kib rek mıdenıgab. Ne ñıg wain aka ñıg kılıs ognap ma ñıňnımın. Nonım ñı kogi mıdenıgab ñin nıbak nep, Kaun Sıň ne ñı nıbak nop nab adan amıl ap ran jaknıgab. **16** Kisen ne Isrel bin bì God nop kırıg gıpal okok konjai nep mınım tep ag ñek, God nop, Bì Kib cın, agıl, nıň dınígal. **17** Pen ñı nak nıbak ne bì God mınım agep Ilaija bırarık nep God kılıs dıl golıgıp rek gınıgab. Nap sıkop kırop dıl, ñı pai kiri okok dıl, kırop dı jım ñıl lınígab. Bin bì God nop aleb aleb ñıbal okok, kırop mınım tep ag ñek, bin bì komıň tep ne gos

nipal rek niñil, gi tep gil, Bi Kib onigab, agil, kod midenigal,” agak.

18 Ejol ak nib agek, Sekaraia agak, “Cir ber mal milep yib lipir. Nib ak, yad titi gil, nak niñid apan, agil niñnigain?” agak.

19 Agek, ejol ak Sekaraia nop agak, “Yad Gabriel. Yad God udin yirik adek ak midil, yip ag yokek apil minim tep nibaul nep ag niñig opin. **20** Nak minim yad agesin ak, niñid ageb agil ma niñpan rek, aleb nep ak miker gek, minim aglig gi ma midenigan. Yokop nep mid mid, ni ak tik donigair minek ak nep kauyan minim agnigaban,” agak.

21 Pen Sekaraia God sobok gep karip nab nillik eyan mielek par midek niñil, bin bi soej eyan midelak okok gos par niñlak. **22** Kisem ne soej apil, minim ognap agnimin rek ma laken. Nib ak, yip nig nig giip, agil, niñmagil nep yomek. Kiri niñil aglak, ne karip nillik migan eyan am midil, niñgrikep alap ke niñil owip, agil, niñlak.

23 Pen Sekaraia God sobok gep karip wög ak gi midek, niñ ne ak padikek, bi ognap apil kau ne ak del niñlig gi, ne adik gi karip ne amnak. **24-25** Kisem mid damil, bin ne Ilisabet ni pabag midil agak, “Ned yad bin ni pai womleb midoligipin ak me, yip nabij gak, pen miñi Bi Kib yip yimig niñil kod mid tep gek, ni pabag midebin ak yip nabij ma ginigab, mer,” agak. Nib agil, takin aknib mamid kapkap karip nillik migan okok nep we gil midoligip.

Ejol apil Maria nop agak, “Jisas tik donigan,” agak

26 Ilisabet takın aknib kagol onjid ñi kogi midek niñlig gi, God ejol Gebriel nop ag yokek amnak Nasaret taun, karip lim Galili siñak. **27** Nasaret siñak bin praj alap midoligip, yiñ ne Maria. Bin praj niñbak bi alap eip gi gek mer. Bin praj niñbak, bi nak Josep dinigab, agil minim aglak. Bi Josep niñbak, nop kiñ Depid bi kiñin niñbak alap tik dam lilañ ak me. **28** God ejol Gebriel ag yokek, bin praj Maria midek siñak amjakil agak, “Bin praj, nak mideban? Bi Kib nep di tep giñ. Ne eip midebir,” agak.

29 Niñ agek, Maria minim niñbak niñil, yiñ ti giñig niñ ageb, agil, gos par niñak. **30** Ne gos par niñek niñlig gi, ejol nop agak, “Maria, nak ma piriñknimin. God nep di tep yiñ giñ. **31** Kisen nak ñi pabag midil, ñi alap tik donigan. Tik donimin, yiñ ne Jisas, agnimin. **32** Pen ne bi kib yiñ adek i alan mideb Ñi ne, agnigal. God Bi Kib genigab niñil ne nised acik Depid kiñ kib midoligip rek, midenigab. **33** Jekop tikek tik amil apil gel midenigal okok kirop magilsek per nep per nep kiñ kiri midil kod midenigab,” agak.

34 Ejol niñ agek, Maria nop pen agak, “Yad bi alap eip ma midobir ak, titi giñ ñi niñbak tik donim?” agak.

35 Agek, ejol nop pen agak, “Kaun Siñ ak nep apil, Bi Kib yiñ adek i alan mideb kiliñ ne nep kob niñigab. Niñ gek, ñi siñ tik donigan ak, bin bi niñil agnigal, ne God Ñi ne, agnigal. **36** Niñan! Nawal nak Ilisabet ne bin milep lip. Kiri nop bin ñi pai womleb agoligipal ak pen miñi ne ñi

pabag mideb, takin akniib kagol onjed bir amnak.
37 God tap ma ginimij rek alap ma mideb; tap okok magilsek ginimij rek nep mideb,” agak.

38 Nib agek, Maria agak, “Yad God nop wög giñeb pai. Ageban rek nep yip ginimij,” agak. Nib agek niñlig git, ejol nop kiriig gil amnak.

Maria am nuwal Ilisabet nop niñak

39-40 Pen Maria kasek amnim, agil, karip lim nibak kiriig gil karip lim Judia dim yirik okok kanib par ak amil amil, Sekaraia Ilisabet ber mal midoligpir taun ak amnak. Karip kiri amjakil, nuwal Ilisabet nop agak, “Nak mideban?” agak.
41 “Nak mideban?” agek, nuwal Ilisabet minim nibak niñek, ni pabag midek ak prenjid lak. Pen magil nibak nep Kaun Sij ak ne Ilisabet nab adan amil nop ap ran jakak. **42** God Kaun ap ran jakek, Ilisabet ne meg migan dap ranil Maria nop agak, “God bin ognap kirok kod mideb ak pen nep dit tep yib giip. Ni kogi nak mideban piyak ni ak abe dit tep yib giip. **43** Yad bin tep mer pen nak Bi Kib yad nonim ne ak, yip niñlig opan ak, yad wal agil, God nop tep agebin. **44** Nak apil yip, ‘Mideban?’ agesan magil ak, ni kogi midebin aul miñ min yib lil prenjid lip. **45** Nak, ‘Yip God agip rek ginigab,’ agil niñ mideban ak me, nak miñ min ginimim, ” agak.

Maria God yib ne agek ar amnak

46 Ilisabet nib agek, Maria God nop gos niñlig git, miñ min yib gilig gi agak,
 “Yad Bi Kib nop gos niñil,
 yib ne agen, i ar alan amnigab.

- 47-48** Yad pís nep kimeb rek middenek,
 God yip cib nijil di komij yokak ak,
 nop gos nijil miñ miñ yib gebin.
 Yad yokop pai nop wög gi ñeb midebin ak
 pen yip sakol ma gi p.
Nig gi p ak,
 miñi tikil, kisen tikil, tik dam linigal okok,
 bin bi magilsek yip gos nijil agnigal,
 'God bin nibak di tep yib gak,' agnigal.
- 49** Ne kilis magilsek mideb ak,
 ne tap kilis yib yip gi p.
 Yad ni pin ne nokim nep
 Bi Sij mideb.
- 50** Bin bi minim ne nijil, kaun dil, sain ginigal
 okok,
 krop cib nijil di tep ginigab.
 Kiri ni pai tikil, tik damil, tik linigal okok,
 krop ak rek nep cib nijil di tep ginigab.
- 51** Ne Bi ninmagil par kib yib;
 ne tap kilis kilis konjai nep gi p.
 Bin bi, cin ke bin kib bi kib midobin, apal okok,
 God krop yik gi yokip.
- 52** Nib ak, kin bi kib karip lim kib kod midel yib
 kib midoligip okok,
 God gek ke amel,
 bin bi yib ma midoligip okok,
 God krop dil di piñil ar ar gi p.
- 53** Bin bi yuan lip okok,
 God krop tap nonim lek ni bel kogi gi p.
 Pen bin bi tap konjai mideb okok
 krop yokop ag yokek ambal.
- 54** God ne apis based acik cin okok
 krop minim agak ak sakol ma gi l,

cinop Isrel bin bi

per cib nijil kod mid tep gi.

⁵⁵ Based Ebraham abe, based cin ognap abe,

ni pai kiri tikil tikel amnigab okok,

God krop kod midenigain, agil,

agak rek nep cinop gi,” agak.

⁵⁶ Maria minim nibak agil, nuwal Ilisabet eip takin omal nokim midil, kisen adik gi karip ne amnak.

Ilisabet ni ne Jon Bi Nig Pak Neb ak nop tik dowak

⁵⁷ Mid damil, Ilisabet ni alap tik dowak. ⁵⁸ God nop cib nijil kod midek, ne bin milep yib lil ni tik dowak nibak, bin bi nianai nuwal nimam nuwo sikop ne okok nijil, ne eip min miñ yib gilak.

⁵⁹ Ni ak tik dapil, niñ aknib ar onid midil, jil onid niñ ak niñanai nibak wan wak ne tib gi rik ginig gi, ap mogim gilak. Ap mogim gil, kiri ni ak nop yib niñig gi aglak, “Ni nibaul, nap Sekaraia yib ak lak yipid gep,” aglak. ⁶⁰ Agelak, nonim agak, “Mer, yib ne Jon agnigabir,” agak.

⁶¹ Nib agek, bin bi ne okok aglak, “Cin nig ma giphin. Based baid buwo nak okok yib alap Jon ma mideb,” aglak. ⁶² Nib agil, nap Sekaraia

nop niñmagil ak nep yomil ag niñlak, “Ni yib tari niñigan?” aglak. ⁶³ Ag niñel, nap niñmagil ak nep yomil agak, “Yip mij nu kil tikep alap dowim,” agak. Agek dapelak, ar nibak minim nu kil tikil, “Yib ne Jon,” agak. Nig gil yib nu kil tikek, kiri niñil magilsek wal yib aglak.

⁶⁴ Pen magil nibak nep Sekaraia aleb miker gak ak auan amek niñlig gi, ned minim agoligip rek

aglig gi, God yib ne agek ar amnak. **65** Bin bi ulep siňak kin midełak okok, gak niňak niňjil pırıkkıl, mınım niňak yig dam karıp lim Judia yırık okok magılısek yib, bin bi okok krop ag niňlak. **66** Ag ñelak, bin bi mınım niňak niňlak okok, kiri magılısek gos par niňjil aglak, “God gek, niň niňak niňg gił tik dowip ak me, kisen bi tigepli rek middenigab?” aglak. God kılıs niň niňak eip midek ak niňlak ak me, niň aglak.

Sekaraia God yib ne agek ar amnak

67 Kaun Siň ne niňjan nap Sekaraia nab ne adan apıl ap ran jakak niňjil God yib ne ak dap ranlıg gi agak,

68 “Cin Isrel bin bi, God Bi Kib cin
yib ne dap ranıl agon ar amnanj.

Ne ke karıp lim wagın aul apıl,
bin bi ne tau adık dip.

69 God Bi Kib ne gek, Depid tikkek, tikkel, tik amıl
apıl gel,
niňjan alap tik dapek cinop di komiň
yoknigab.

70 Birarık nep, mınım yad bin bi okok agnigain,
agił,

God ne bi ognap wög niňbak ag lak.

God mınım agep bi siň ne okok kiri God mınım
agak ak niňjil,
bin bi okok krop ag niňlak.

71 Bi ñag niňjeb cin okok apıl, cinop ñag pak linig
gebal
pen ne apıl cinop di komiň yoknigab;
bi cinop milik yapek niňpal okok cinop gi timel
giňig gebal ak

pen ne c̄inop kod m̄idek komiñ amniñgabın.
 72-73 God b̄ırarık nep based acı̄k c̄in yimig nıñıl
 d̄ı̄ tep ḡinigain, agıl, m̄inim kılıs nıñıd ognap
 ag lak.

God ne m̄inim based c̄in Ebrahim nop ag lak ak
 saköl ma ḡip;
 m̄inim s̄ı̄n nı̄bak agak rek nep ḡip.
 74-75 B̄ı K̄ib c̄inop kod m̄idek,
 kaual maual okok c̄inop ḡı̄ t̄imel ḡinimel rek
 ma lı̄nigab.

Nı̄b ak, c̄in b̄ı̄ nı̄ag nı̄ñeb okok ma pı̄rikıl, komiñ
 m̄idenigabın rek,
 per per nep B̄ı K̄ib nep gos nıñıl, tap si tap
 t̄imel okok kırı̄g gıl,
 B̄ı K̄ib bin b̄ı̄ s̄ı̄n ne m̄idił,
 wög nop ḡılı̄g ḡı̄, ḡı̄ m̄idoniñgabın.
 76 Pen nı̄ yad, nak God B̄ı K̄ib nop wög gek,
 bin b̄ı̄ okok kırı̄ nıñıl agnigal,
 ‘God B̄ı K̄ib yı̄b ar i oklañ m̄ideb ak,
 b̄ı̄ m̄inim ne agep me ak,’ agnigal.
 Tari ḡinig: nak ned amıl, bin b̄ı̄ okok kırrop ag nı̄
 tep gek,
 kırı̄ nıñıl B̄ı K̄ib ak nop kod m̄idel nıñlig ḡı̄,
 ne onigab.

77 Nak bin b̄ı̄ ne okok kırrop m̄inim tep ne ak ag
 nı̄ tep gek,
 B̄ı K̄ib kırı̄ ak apıl,
 tap si tap t̄imel ḡipal gac ak lig ḡı̄ yokıl kırrop
 d̄inigab,
 m̄inim tep ak nıñnigal.
 78 God B̄ı sain kapkap t̄ikıl,
 ne bin b̄ı̄ c̄ı̄b nıñıl,
 melik tep ne pı̄b melik rek

seb kab ar alan nıb apıl,
cınop melık pak nınígab.

⁷⁹ Cın bin bı an an kıslım okok mıdıl
kımnıg gınıgabın okok,
ne gek melık magıl nıbak
cınop mıdmagıl nab adań melık pak nınígab
nıñıl,
cın cıbur sain sain mıdep kanıb tep ak pıyo nıñıl,
ar nıbak nep ajonıgabın,” agak.

⁸⁰ Pen nıñaj nıbak Jon, kıb gek nıñlıg gi, kaun
ne sek sek kılıs gak. Ne karıp lım bin bı ma
mıdeligıpal, mıñ mab kab nep mıdoligıp nab
sıňak mıd mıd, pıs nep kıb gıl apek, Isrel bin bı
nop nıñlak.

2

Maria Jisas tık dowak (Mat 1:18-25)

¹ Pen nıñ nab nıbak, gapman bı kıb Sisa Ogas-
tas ne lo lıl agak, “Bin bı yad kod mıdebin okok,
kıri magılsek yıb kıri dıñımel,” agak. ² Nıñ nıbak
gapman bı kıb Kwairinias Siria Propins* bin bı
kırop kod mıdoligıp. Ne gapna mıdek mınek ak
kıri ned yıb kıri ma dıłak. ³ Nıb ak, bin bı karıp
lım par kıb ke okok nıb apıl mıdelak bin bı okok,
adık gıl karıp lım kıri ke yıb dıñıg amnílak.

⁴ Josep ne kiŋ Depid kığın tık damıl tıklak
rek, ne Depid taun ne Betlehem amníg gak. Bin
praj Maria nop poñıd dıl, Nasaret taun, karıp

* **2:2:** Nıñ nıbak Rom kai kıri karıp lım Isrel kod mıdelak. Karıp
lım Isrel Siria Propins nab sıňak mıdek. Rom kai kiŋ kıri Sisa
agöligıpal.

lím Galili sînjak kîrig gîl, amîl amîl karîp lím Judia amîl, kiŋ Depid nop tîkel mîdoligip taun ne Betlehem amnîrek. ⁵ Pen bin praj Maria, Josep dînîgab aglak ak me, ñî kogi sek mîdek nînjlîg gi, Josep Maria nop poŋjîd dîl yîb dînîg amnîrek. ⁶ Kîri Betlehem amel, Maria ñînjaŋ tîk dowep ñîn ak ulep gak. ⁷ Pen Betlehem okok amjakîl nînrek, kab magîl tauıl kîneligipal karîp ak pîs nep tîbîk dak. Nîb ak me, kaj kau mîkeligipal karîp alap am mîdîl, Maria ñînjaŋ ned nokîm ak tîk dowak. Tîk dapîl ñînjaŋ laplap kom kam gîl, dî kaj sipsip tap bep kîsad kas ak tîk dap lel ñîbeligipal mab kînaŋ mîgan ak lak.

God ejol alap kaj sipsip mîkeb bî okok kîrop agak

⁸ Maria Jisas nop tîk dowak ñîn nîbak, kaj sipsip mîkeb bî okok ognap kîslîm eyaŋ kaj sipsip kod mîdelak karîp lím ulep nîb sînjak. ⁹ Bî Kîb ejol ne alap ag yokek, Bî Kîb melîk tep magîl ne apîl kîrop pak nînek, jel gek pîrîklak. ¹⁰ Kîri pîrîkel nînjlîg gi, ejol ak kîrop agak, “Nîbi ma pîrîknîmîb. Yad nîbep abe bin bî okok magîlsekkîrop abe, mînîm tep mînî mînî gep alap dapebin. ¹¹ Mînî nep bin alap ñî aknîb ke alap tîk dowip Depid taun ne sînjak. Ñî nîbak nîbep dî komiŋ yoknîgab. Ne Krais† Bî Kîb ak me. ¹² Nop am pîyo nînjlî nînjlîgabîm, nonîm nop walîj kom kam gîl, dî kaj sipsip tap bep kîsad kas ak tîk dap lel ñîbeligipal mab kînaŋ mîgan ak lek mîdenîgab.

† **2:11:** Grik mînîm “Krais ak” abe, Hibru mînîm “Mesaia ak” abe wagîn nokîm alap mîdeb: “God ag lak Bî ak.”

Nibi am niñil, agebin rek gìnigab ak, niñid agip, agnígabim,” agak.

¹³ Ejol níbak níb agek niñlig gi, dai ejol seb kab ar alan sínjak níb konjai yib nep apil ejol ned níb ak eip midil, God yib ne ak dap ranlig gi aglak,

¹⁴ “God yib ne i ar oklan mideb;

ne bin bi an an cib niñil dí tep gìnigab okok, cibur sain sain gos midmagil ar nokim lep magil ak

kiri eip midenigab,” aglak.

Kaj sipsip míkep bi okok am Jisas nop niñlak

¹⁵ Ejol okok adik gi seb kab ar alan amel niñlig gi, bi kaj sipsip míkep okok minim ag niñ ag niñ gił aglak, “Bi Kib cinop minim agosip ak, miñi Betlehem am niñin,” aglak.

¹⁶ Níb agil kasek amil niñlak, Josep eip Maria eip niñjan aglak níbak, walij kom kam gił, kaj sipsip tap bep kisad kas ak dap lel niñbeligipal mab kinanı migan ak lel midék. ¹⁷ Kiri niñjan níbak niñil, amil, ejol kirop tari tari aglak minim ak, bin bi okok okok kirop ag niñlak. ¹⁸ Bi kaj sipsip míkep okok bin bi okok minim níbak ag ñel, kiri niñil magilek wal yib aglak. ¹⁹ Pen Maria nop tap ke yib níbak gak rek, tep gek, gos tep nep niñ midoligip. ²⁰ Bi kaj sipsip míkep okok, God ejol ne okok aglak rek nep gek udin kiri ke niñlak ak me, God yib ne ak dap ranlig gi, olak okok adik gi amniłak.

*Josep Maria ber mal Jisas nop dam God sobok
gep karip ak dad amniłek*

²¹ Maria niñjan ak tik dapil niñ aknib ar onid midil, miniek jil niñ ak wan wak ne tib gi rik

gılak. Ned ejol ak nonım Maria nop, ñi tık donımın yıb ne ak nıg gıl lınımın agak rek, yıb ne ak Jisas, aglak.

Bı Simion eip bin Ana eip Jisas nop nıñıl miñ miñ yıb girek

22-23 Pen ned Mosis ne lo mìnım ñu kıl tıkıl, ñi ned tık donıgal okok God nop ñıñıgal agak. Nıb ak me, Maria ñıñıŋ ak tık dapıl, Juda bin bı gölügipal rek, God sobok gep karıp ak asık mosık gıl, karıp ne ke okok nep mıdekl, komıñ lek nıñlıg git, Josep eip, Jisas nop dam Bı Kıt nop ñıñıg, God sobok gep karıp Jerusalem sıñak amnıtrek.

24 Pen Bı Kıt lo mìnım alap sek ageb, “Bin ñi pai tık donıgal okok komıñ lek, yakır malıg aka yakır tıbaglem omal dam God sobok gep karıp söñ eyan amił, pak God nop sobok git ñıl me, pıs nep komıñ lıp, agıl, God sobok gep karıp ñıñlık mıgan ak amnıgal.” Gos nıbak ak rek nep nıñıl me, yakır omal sek dad amnıtrek.

25 Pen Jerusalem sıñak bı tep yıb alap mıdekl, yıb ne Simion. Bı nıbak ne God Mınım ak nıñıl, agıp rek nep goligip. Kaun Sıñ ne Simion eip mıdekl; ne Krais ak Isrel bin bı dı komıñ yoknıgab, agıl, kod mıdoligip. **26** Kaun Sıñ ne Simion nop ned agak, “Bı Kıt ne Krais nop ag yokek onıgab ak, nak udın magıl nıñıl kısen kımnıgan,” agak nıñıl ne nıñlıg git mıdoligip.

27 Pen ñıñ nıbak, Kaun ne Simion nop gos ñek, God sobok gep karıp ak amił nıñak, Josep ber mal Jisas nop damıl, lo mìnım agak rek gitir, agıl, ap mıderek. **28** Simion kırop mal nıñıl, Jisas nop dı kainjıd dıl, God yıb nop ak dap ranlıg git agak,

29-30 “Nak nokım nep Bı Kıb.

Ñıñan aul kıb gıł,
cınop bin bı dı komıñ yoknígab ak,
ned yıp agnak rek, mıñni udın magıl yad ke
bır nıñebin.

Nıb ak, mıñni yıp kırıg gek, tep gek nıñlıg gı
kımnım.

31 Ñıñan nıbaul, bin bı karıp lım okok okok
magılsek
dı nep eip jım ñıl lıñigab.

32 Ne melık tep rek apıl,
Juda bin bı mer okok kırop pak ñek,
God bı tıgep bı rek mıdeb ak nıñnígal.

Ne melık tep aknıb ke nak dapıl,
Isrel bin bı nak okok kırop pak ñıñigab,”
agak.

33 Simion Jisas nop mınım nıbak agek ak nıñıl,
Josep ber mal wal yıb agrek. **34** Pen Simion ne
Josep Maria Jisas amılgon kırop, “God nıbep kod
mıden,” agıl, Jisas nonım Maria nop agak, “Ñı
nıbaul mıdeklı nıñlıg gı, Isrel bin bı konıı nep nab
ak tıg asık ke ke lıl, kanıb tımel dıl amnıgal okok,
ap yap paknígal; pen kanıb tep dıl amnıgal okok,
God kıd adek amnıgal. God Isrel bin bı nıñlan,
agıl, ñı aul ag yokak ak pen bin bı ognap nop ma
dıl ag junıgal. **35** Nıg gıł me, bin bı konıı nep tari
tari gos nıñıl nıñ mıdebal rek, bin bı okok mıseñ
nıñnígal. Pen tu par kıd alap mıdmagıl nab nep
ke adañ pıñıl gıñigab,” agak.

36 Pen ñıñ nıbak nep, God mınım agep bin alap
ap mıdeklı. Yıb ne ak Ana; nap yıb ak Panuel.
Panuel ak, Asa tıkek tık dapıl tıklak. Ne bin mılep

yib. Ned bin praj bi dîl, nigmil eip mîderek mi aknib ar onjîd yinak. ³⁷ Nigmil kîmak pen Ana mi ne niñjuil omal omal aknib yigwu par alan (84) yinak. Ne God nop nep gos niñjil niñ ognap tap magîl niñbil mer, God sobok gep karip ak am midil, piñ nab kîslim eyan God nop sobok giliç gi midoligip. ³⁸ Pen bin Ana ak, magîl niñbak nep Jisas nop di midelak ulep siñak apil, God nop tep agil, bin bi kiri, Bi Kib apil Jerusalem bin bi nag midelak ak wiñibniñinj, agil, kod mideligipal bin bi okok kîrop agil, niñjan niñbak tari tari rek giñigab ak, minim ag ñak.

Ber mal Jisas di adik gi Nasaret amnirek

³⁹ Josep ber mal Bi Kib lo minim agak rek magîlseki gi sakil, kiri adik gi karip lim Galili amil, taun kiri Nasaret amnirek. ⁴⁰ Am midil Jisas kib giñ, God nop kod mid tep gek niñlig gi, gos tep yib niñjil, mid tep gak.

Jisas ne God sobok gep karip ak amnak

⁴¹ Pasopa niñ kib ak ulep apek, Jisas nonim nap mi nokim nokim, Pasopa niñ kib ak miñi, agil, Jerusalem ameligipir. ⁴² Niñ giñ me, Jisas mi ne yin miñan alan lek, Juda kai giñpal rek, nonim nap nop ponjîd dil Pasopa tap niñning Jerusalem am midelak. ⁴³ Niñ kib niñbak ap padikek niñlig gi, karip amobin agil, adik gi am kanib nab siñak amil niñrek, Jisas eip ma apelak. Ne Jerusalem nep midék pen kiri ma niñjil, ⁴⁴ ne bin bi ognap eip apeb, agil gos niñrek. Pen kanib nab siñak kinnig giñ, am nimid niñmam bin bi ognap eip mideb, agil, nop piyo niñerek. ⁴⁵ Piyo niñ dam

mer niñil, adik gi Jerusalem nop piyo niñning amnirek. ⁴⁶ Amil ñin omal nokim minem niñrek, ne amil God sobok gep karip ak midil, bi lo minim ag ñeb bi okok eip bisig midil, minim agelak ak niñil, minim ognap ag niñ midek. ⁴⁷ Bin bi niñ midelak okok, Jisas agak rek niñil, ñi nibak gos niñ kid yikil minim tep ageb ak, agil, kib gaul gilak. ⁴⁸ Pen nonim nap ber Jisas nop niñil kiri ak rek nep wal agrek. Nonim pen Jisas nop agak, “Nak nap cirop tari ginig niñ gipan? Midmagil cir yur gek niñlig gi nep piyo niñ ajosir,” agak.

⁴⁹ Nonim nib agek, Jisas agak, “Niri tari ginig yip piyo niñ ajesir? Bapi yad karip am midebin ak niri ma niñpir ar?” agak. ⁵⁰ Jisas nib agak ak pen kiri minim ageb ak, agil, ma tik niñrek.

⁵¹ Jisas nop ponid dil karip kiri Nasaret adik gi amniłak. Jisas nib okok nep midil, nonim nap ageligipir rek nep niñil sain goligip. Pen nonim Jisas tari tari gak ak gos niñlig gi nep midoligip. ⁵² Jisas nonim nap eip midil, kib gil gos niñ tep yib gek niñlig gi, God abe, bin bi okok abe nop niñel tep gak.

3

*Jon Bi Ñig Pak Ñeb minim ag ñak
(Mat 3:1-12; Mak 1:2-8; Jon 1:19-28)*

¹ Rom gapman bi kib yib Sisa Taibirias karip lim okok okok kod midoligip, mi yin lak aknib ajip pis adan (15). Pen ne par okok midil, bi kod midep nab piyak ne ognap ag lek, am karip lim ognap kod mideligipal. Bi ne Podias Pailot

karıp lım Judia bin bı okok kırop kod mıdoligıp. Bı ne Herod karıp lım Galili bin bı okok kırop kod mıdoligıp. Herod nı̄mam ne Pilip karıp lım Ituria bin bı okok abe, karıp lım Trakonaitis bin bı okok abe kırop kod mıdoligıp. Bı ne Laisenias karıp lım Abilini bin bı okok kırop kod mıdoligıp.
2 Pen magıl nı̄bak, bı nak Anas eip, Kaiapas eip, God nop tap sobok gep bı kıb yı̄b omal Jerusalem mıdoligıp.

Pen nı̄n nab nı̄bak, Sekaraia nı̄ ne Jon, bin bı koñai ma mıdelegıp, mı̄n mab kab nep mıdoligıp nab sıñak kın mıdoligıp. Nab okok kın mıdeklı̄nlig gī, God ne Jon nop gos ſek, **3** karıp lım nı̄g Jodan gol okok okok ajoligıp nı̄nlig bin bı okok apel, kırop mınım ag ſoligıp, “Tap si tap tı̄mel gıpım okok, tari gını̄g nı̄g gıpın agıl kırı̄g gıl yı̄p apem yad nı̄bep nı̄g pak ſen, God tap si tap tı̄mel gıpım okok nı̄nılı̄ kırı̄g gını̄gab,” agoligıp. **4** Jon kırop mınım ag ſoligıp nı̄bak, bı God mınım agep Aisaia bırarık nep gını̄gab agıl, ſu kıl tı̄kak rek nep gak. Aisaia mınım nı̄bak ſu kıl tı̄kıl agak,

“Bı alap, karıp lım bin bı koñai ma mıdebal, mı̄n mab kab nep mıdebal
 nab sıñak am mıdıl, sı̄k agıl agnı̄gab,
 ‘Bı Kıb ak apeb, agıl,
 nop kod mıdenimı̄b!

Nı̄b ak, kanı̄b mak kılan kıyan gını̄mın okok,
 dım gol pilis gını̄mın okok, pı̄nıl pag tep gī
 mıdenimı̄b.
5 Nı̄b ak, lım ban gıp okok pı̄nıl pag tep gını̄mı̄b,
 dım okok pı̄nıl pag tep gını̄mı̄b,
 kanı̄b yı̄k mayık gını̄mın okok, yı̄pı̄d gıl gını̄mı̄b,

kab okok dî yok tep gîl mîdenimîb.

6 Nîg gîl me, bin bî okok magîlsek nîñnîgal,
God ne titi gîl kîrop dî komîñ yoknîgab,’
agnîgab,” agak.

7 Jon ne Aisaia mînîm ñu kîl tîkak nîbak rek
ag ñek nîñlîg gî, bin bî konjai nep ne mîdek sîñak
apîl aglak, “Cînop ñîg pak ñînîmîn,” aglak. Jon
kîrop sîlik ag gîl agak, “Nîbi soiñ ñî pai sîñ aul!
Gos tari nîñjîl pîrîk gî opîm? ‘Nîg pakon, God
bin bî ognap kîrop ag gînîgab ñîn ak, cînop
ma ag gînîgab,’ agîl, pîrîk gî opîm ar? **8** Nîbi
ñîg paknîg gînîgabîm ak, tap si tap tîmel gîpîm
okok tari gînîg nîg gîpîn, agîl, kîrîg gîl, mîd tep
gînîmîb. Nîg gem me, bin bî nîñnîgal, nîbi tap
si tap tîmel göligîpîm okok kîrîg gîpîm. Pen nîbi
gos alap nîñjîl, ‘Cîn based acîk Ebraham ñî pai ne
mîdobîn,’ agîl, gos ak ma nîñnîmîb. Cîn Ebraham
ñî pai ne mîdobîn apîm ak tap yokop! God kab
sîñ aul dîl, Ebraham ñî pai ne okok gî lin, agîl,
gî lînîgab! **9** Nîj tep gînîmîb! God mab ak wagîn
sek tîb junîg, tu ak mab wagîn eyan kîd gî mîdeb.
Mab alap, magîl ñîñeb tep ognap ma pîlnîgab ak,
tîb pañîl dî mab yîneb eyan yoknîgab,” agak.

10 Jon mînîm nîbak rek agek, kîri nop pen
ag nîñjîl aglak, “Cîn tari gîn, agîl, nîb ageban?”
aglak. Agel, Jon kîrop agak,

11 “Bin bî sior omal mîdonîmîñ ak, sior alap dî
bin bî sior ma mîdonîmîñ okok kîrop ñînîmel.
Pen bin bî tap magîl mîdonîmîñ ak, bin bî tap
magîl ma mîdonîmîñ okok kîrop ognap nonîm lî
ñînîmel,” agak.

12 Pen bi takis dep okok, Jon cinop nig pak naj, agil, apil nop ag ninjil aglak, “Minim ag neb bi, cin tari gin?” aglak.

13 Agelak, Jon kirop agak, “Takis ak dinig ginimib, gapman apal rek nep dinimib. Yokop ognap ma dinimib,” agak.

14 Pen ami bi ognap Jon nop minim nibak rek nep ag ninjil aglak, “Cin tari gin?” aglak.

Agelak, Jon kirop agak, “Nibi minim tom agil bin bi okok mani kirop si ma dinimib. Minim tom agil bin bi okok minim kib ma agnimib. Wog saj dinigabim ak alap sek din, agil, gos ak ma ninjnimib,” agak.

15 Pen nig gil mid damil bin bi okok gos ar alap ninjil aglak, “Bi nibaul Krais per kod midobin ak rek lip,” aglak. **16** Agelak, ne minim nibak ninjil kirop pen agak, “Mer! Yad nibep yokop nig nep pak nebin, pen yip sain onigab bi ak, ne yad rek mer; ne bi kib yib, yad bi sikol. Yad nop ninjen nabin ginigab. Tob tirip ne ak nag dit wisibnim rek ma lip,” agak. Bi nibak ne apil, nibep Kaun Sin ak nep pak nil, mab milan pak nil ginigab. **17** “Ne wid magil pok gek, tik dap pakpal rek ak ginig geb. Wid magil ninjeb okok ke lil, wid cog dai dai okok ke lil ginigab. Nig gil, wid magil ninjeb okok dam karip nillik migan ne linigab; pen dai dai okok dam mab per yin mideb ak dagilnigab,” agak.

Herod Jon nop miñ lak

18 Jon, bin bi okok kirop God minim tep ak ognap sek ag nien ninj tep gilan, agil, kirop minim tep nibak rek sikol ma agoligip. **19** Pen gapman bi

kib Herod, tap si tap t̄imel okok gi damil, kisen nimam Pilip bin ne Herodias nop di gek, Jon ak tep ma gip, agak. ²⁰ Jon minim nib agek, Herod niñil, t̄imel gak ar alap sekgil, Jon nop dam nag lak.

*Jon Jisas nop ñig pak ñak
(Mat 3:13-17; Mak 1:9-11)*

²¹⁻²² Pen Herod Jon nop miñ ma lak magil ak, Jon ne bin bi okok k̄rop ñig pak ñoligip. Jisas nop abe ñig pak ñak. Jisas nop ñig pak ñek, ne Nap God nop sobok gi midék niñlig gi, seb kab ar alan siñak liliç gi pis pis amek, kijon yikek, Kaun Siñ ne yakir t̄ibaglem rek ulek lili, Jisas nop ug gi owak. Ñig gił apek niñlig gi, minim alap seb kab ar alan siñak nib apil agak, “Nak Ñi midmagil yad yib. Nep niñen, yip tep yib gip,” agak.

*Jisas nised sikop
(Mat 1:1-17)*

²³ Pen Jisas mi ne akniñib niñjuil nokim alap adik gi dam akniñib wajrem alan (30) amek niñlig gi, ne wagin gil bin bi okok k̄rop God Minim ag ñak. Bin bi okok Jisas nop, nap ne ak bi nak Josep, ag gos niñlak.

Josep nap ne ak Heli.

²⁴ Heli nap ne ak Matat.

Matat nap ne ak Lipai.

Lipai nap ne ak Melkai.

Melkai nap ne ak Janai.

Janai nap ne ak Josep.

²⁵ Josep nap ne ak Matataias.

Matataias nap ne ak Emos.

Emos nap ne ak Neham.

Neham nap ne ak Esli.
 Esli nap ne ak Nagai.
²⁶ Nagai nap ne ak Mead.
 Mead nap ne ak Matataias.
 Matataias nap ne ak Semein.
 Semein nap ne ak Josek.
 Josek nap ne ak Joda.
²⁷ Joda nap ne ak Joanan.
 Joanan nap ne ak Resa.
 Resa nap ne ak Serababel.
 Serababel nap ne ak Sialtiel.
 Sialtiel nap ne ak Nerai.
²⁸ Nerai nap ne ak Melkai.
 Melkai nap ne ak Adai.
 Adai nap ne ak Kosam.
 Kosam nap ne ak Elmadam.
 Elmadam nap ne ak Er.
²⁹ Er nap ne ak Josua.
 Josua nap ne ak Eliesa.
 Eliesa nap ne ak Jorim.
 Jorim nap ne ak Matat.
 Matat nap ne ak Lipai.
³⁰ Lipai nap ne ak Simion.
 Simion nap ne ak Juda.
 Juda nap ne ak Josep.
 Josep nap ne ak Jonam.
 Jonam nap ne ak Eliakim.
³¹ Eliakim nap ne ak Melea.
 Melea nap ne ak Mena.
 Mena nap ne ak Matata.
 Matata nap ne ak Natam.
 Natam nap ne ak Depid.
³² Depid nap ne ak Jesi.

Jesi nap ne ak Obed.
Obed nap ne ak Boas.
Boas nap ne ak Salmon.
Salmon nap ne ak Nason.
³³ Nason nap ne ak Aminadap.
Aminadap nap ne ak Admin.
Admin nap ne ak Arni.
Arni nap ne ak Hesron.
Hesron nap ne ak Peres.
Peres nap ne ak Juda.
³⁴ Juda nap ne ak Jekop.
Jekop nap ne ak Aisak.
Aisak nap ne ak Ebraham.
Ebraham nap ne ak Tera.
Tera nap ne ak Nahor.
Nahor nap ne ak Seruk.
³⁵ Seruk nap ne ak Rehu.
Rehu nap ne ak Pelek.
Pelek nap ne ak Eber.
Eber nap ne ak Sela.
³⁶ Sela nap ne ak Kenam.
Kenam nap ne ak Apaksad.
Apaksad nap ne ak Sem.
Sem nap ne ak Noa.
Noa nap ne ak Lemek.
³⁷ Lemek nap ne ak Metusela.
Metusela nap ne ak Inok.
Inok nap ne ak Jaret.
Jaret nap ne ak Malelael.
Malelael nap ne ak Kenan.
³⁸ Kenan nap ne ak Inos.
Inos nap ne ak Set.
Set nap ne ak Adam.

Adam nap ne ak God.

4

Seten Jisas nop mìnìm tom agak

¹⁻² Kaun Sıñ ak Jisas nop ap ran jakıl, nop ponjıd dıl ñıg Jodan okok nıb dad amek, Jisas karıp lım bin bı ma mıdeligıpal, mıñ mab kab nep mıdoligıp nab okok mıdekl. Seten ne Jisas tap si tap tımel ognap gınımın aka mer gı nıŋlıg gı, gı gek, ñın aknıb ñın juıl omal (40) amnak. Jisas tap magıl ñıbil mer, nop yuan kıb lak.

³ Nop yuan kıb lek, Seten agak, “Nak ‘God Ñı ne mıdebin,’ apan ak, kab sıñ aul agek, bred rek laj,” agak.

⁴ Agek, Jisas pen agak, “God Mìnım ak ñu kıl tıkıl aglak, ‘Bin bı okok, bred nep ñıbil komıñ ma mıdenıgal,’ aglak,” agak.

⁵ Agek, Seten Jisas nop dam dım kıb alap ar alan amıl, karıp lım tep tep kiñ ke ke kodpal okok magılsek, magıl nıbak nep, Jisas nop yomıl agak, ⁶⁻⁷ “Karıp lım tep tep sıñ aul nıñjan! Bin bı ke ke kodpal. Yad me karıp lım nıb okok magılsek kod mıdebin rek, bı alap nop agnıg, agnıgain. Nıb ak, nak yıp kogım yımıl sobok genıgan ak, karıp lım nıb sıñ aul magılsek nepe agen, nak kod mıdenıgan,” agak.

⁸ Agek, Jisas pen agak, “God Mìnım ak ñu kıl tıkıl aglak, ‘God Bı Kıb nıbi ak ageb rek nep gıl yıb ne nep agem ar amnań,’ aglak,” agak.

⁹ Jisas nıb agek, Seten ne Jisas nop ponjıd dıl Jerusalem amıl, dam God sobok gep karıp i ar alan gı lılkak ar ak amıl agak, “Nak, ‘God Ñı

ne midebin,’ apan ak, preñid lım wagın eyan yowan. ¹⁰⁻¹¹ God MİNİM ak ñu kıl tıkıl aglak, ‘God ejol ne okok agek,
nep kod mindenigal.

Ap yap pakníg genígan ak,
nep ñinmagıl kiri díñigal níñlig
kab tob nep ak píñil ma gíñigab,’ aglak,”
agak.

¹² Seten níb agek, Jisas pen agak, “God MİNİM ak mİNİM ognap sek ñu kıl tıkıl aglak, ‘God Bi KIB ak, ne bi níñid agep aka bi tom agep, agıl ma agnİMib,’ aglak,” agak.

¹³ Kijeki Jisas nop mİNİM tom ag mer níñil, kırıg amnin, agıl, gos ne okok nep níñak, “MİNİ mer pen kisen ñin ognap apıl mİNİM ognap sek tom agıl agnİM,” agıl, kırıg amnak.

*Jisas karıp lım Galili wagın gıl mİNİM ag ñak
(Mat 4:1-11; Mak 1:12-13)*

¹⁴ Pen God Kaun Jisas nop kılıs ñek, Jisas ne adık gi apıl karıp lım Galili midek níñlig gi, bin bi okok, mİNİM ne ak níñil, dam karıp lım Galili nab sínjak magılsek di amnílak. ¹⁵ Ne Juda mogım gep karıp okok amił, mİNİM ag ñi tep gek, bin bi okok ne bi tep yıb, agıl, mİNİ mİNİ yıb gılak.

*Nasaret bin bi Jisas nop ma niñ dılak
(Mat 13:53-58; Mak 6:1-6)*

¹⁶ Pen Jisas ne karıp lım Galili nab okok gi tag juıl, Nasaret am midek. Taun níbak ne ned midıl kib gak. Juda God nop sobok gep ñin kiri ak apek, ne per goligip rek, mogım gep karıp ak amił, warıkıl, God MİNİM ak udın li níñil agníg gek.
¹⁷ Bi God mİNİM agep Aisaia ñu kıl tıkak miñ ak

nop dap ñel, dî pîs gîl, mînîm agnîg gek dai ak udîn lî nîñîl kîrop agak,

18 “Bî Kîb ak yîp, wög yad gînîmîn, agîl,
Kaun ne ag yokek yad eip mîdeb.

Nîb ak, bin bî cîb gep rek mîdebal okok
kîrop mînîm tep ak ag ñen, nîj tep gînîgal.

Bin bî nagîman rek mîdebal okok
kîrop wîsîb yoken, komîj amnîgal.

Bin bî udîn kwoi gîp rek mîdebal okok
kîrop gen, udîn ñîl nîjnîgal.

Bin bî koslam mîdebal okok
kîrop dî tep gen, mîd tep gînîgal.

19 Pen, Bî Kîb bin bî dînîgab ñîn tep ak mîñi owîp,
agîl,

bin bî okok kîrop ag ñînîgain,” agak.

20 Jisas mînîm kîl nîbak udîn lî nîj ag juîl, mîj
bad ak dî kom kam gîl, bî mîj kod mîdolîgîp ak
nop adîk ñîl bîsîgek nînjîg gi, bin bî mogîm gep
karîp ñîlik mîdelak okok magîlsekk udîn juîl nop
nîj i sek lîlak. **21** Nîg nîjelak, Jisas kîrop agak,
“God Mînîm dai nîbak dî udîn lî nîj nîbep agen
nîjesim nîbak, mîñi nîg aknîb rek nep gîp.

22 Nîb agek, mînîm tep yîb agak ak nîñîl, bin bî
nop mîñ mîñ gîl, wal aglak. Pen gos alap nîñîl,
“Bî nîbaul Josep ñî ne nep aka?” agîl, kîb gaul
gîlak.

23 Nîb agel, Jisas kîrop agak, “Pen yad nîpin, yîp
agnîgabîm, ‘Nak soi komeb bî, nak ke gînîmîn
tap nak ke gîp ak komîj lînîgab. Nak taun sîkol
Kapaneam am mîdîl, tap ma gep rek genak, yîd
acmal tagosîp nîpin ak rek, mîñi karîp lîm nak ke
sîñaul abe gek yîd acmal tagek nîjîn,’ agnîgabîm.

24 Pen nîbep nîñîd agebin, bî God mînîm agep

okok, karip lim ke okok amil, minim tep ak agel, niñid agebal, agil, dinigal. Pen karip lim kiri ke ak apil agel, bi cin okok ke agebal, agil, minim krop ma dinigal. ²⁵ Pen niñim! Bi God minim agep Ilaija midék ñin ak, bin kanjil konjai nep Isrel siñak mideligi pal. Mi omal nokim takin aknitb kagol onid ak, miñab ma pakek, tap magil ma tanek, yuan kib yib gak. ²⁶ Isrel bin kanjil ognap yuan lak okok konjai yib nep midelak siñak, pen God Ilaija nop ag yokek, am taun sikol Sarepat karip lim taun kib Saidon ulep siñak amil, tap ma gep rek gek, bin kanjil alap tap magil ne konjai nep midék. ²⁷ Pen ar nibak rek, kisen bi God minim agep Ilaisa midék ñin ak, Isrel bin bi ognap soi kisak lak okok konjai yib nep midelak siñak, pen krop ognap gek komij ma lak; Ilaisa bi Neman karip lim par kib Siria nib ak nop nep gek, komij lak,” agak.

²⁸ Jisas nib agek, Juda bin bi mogim gep karip nilik midelak okok niñel milik kal yib yapek, ²⁹⁻³⁰ nop yik gi dam midin yokon kiman, agil, yik gi dam amnilak ak pen Jisas ne adik git nab kiri siñak amil amnak.

Jisas kijeki kiyob nilik ag söy yokak

³¹ Jisas taun sikol Kapaneam, karip lim Galili siñak am midil, Juda kai God nop sobok gep ñin ak bin bi krop minim ag ñak. ³² God Minim ak, Jisas kilis timel git yipid git nep agek, kiri niñil wal yib aglak. ³³ Pen Juda mogim gep karip nilik nab nib siñak, bi kijeki aban ñagak alap ap midék. Ne meg miñan dap ranil sik par agil agak, ³⁴ “Bi Jisas Nasaret nib! Nak tari ginig opan?

Cinop gi t̄imel ḡinig opan aka? Yad nep n̄ipin.
God Bi S̄ij ne ak nep opan,” agak.

³⁵ Pen Jisas k̄ijeki abaŋ ñag m̄idek n̄ibak nop ag
ḡil agak, “M̄inim ma agn̄im! Bi ak nop k̄irig ḡil
s̄oŋ amnoŋ!” agak. Jisas agek, k̄ijeki k̄iyob ñiilik
s̄oŋ amlig gi bi n̄ibak nop, bin bi m̄idelak nab
s̄iŋak d̄i yokil amnak. Pen nop tapin magil ma
pakak; komiŋ amnak.

³⁶ Nig gek, bin bi niŋ m̄idelak okok kiri ke
ag niŋ ag niŋ ḡil aglak, “Bi k̄ilis yib n̄ibaul,
m̄inim n̄ibak akal n̄ib dapil agek, k̄ijeki okok s̄oŋ
ambal?” aglak. ³⁷ Pen Jisas gak m̄inim n̄ibak
karip lim n̄ib okok magilsek yiŋ dad amnilak.

Jisas bin bi koyai nep gek komiŋ lak

(Mat 8:14-15; Mak 1:29-31)

³⁸ Pen Jisas Juda mogim gep karip ak k̄irig ḡil
Saimon karip ak amnak. Saimon n̄ibor ne ak tap
gek, m̄ib gon ne okok magilsek mab rek yinek
me, bin bi okok apil Jisas nop aglak, “Onim, n̄ak
Saimon n̄ibor nop gek warik amnaŋ,” aglak.

³⁹ Agelak, ne bin tap gek kim m̄idek ulep s̄iŋak
apil, tap gek n̄ibak ag gek niŋlig gi, magil n̄ibak
nep nop k̄irig ḡil amnak. Nop komiŋ lek, warikil,
bin bi ap m̄idelak okok k̄irop tap magil b̄ilok ñok.

⁴⁰ Bin bi n̄ib s̄iŋak m̄idelak okok, m̄inim n̄ibak
niŋil, piň panj̄id amnak magil ak, bin bi kiri
m̄iňak gak okok magilsek dap Jisas m̄idek s̄iŋak
dolak. Dapelak, Jisas k̄irop nokim nokim d̄i niŋek
komiŋ lak. ⁴¹ Pen bin bi k̄ijeki k̄iyob ñiilik tap
okok abaŋ ñag m̄idek okok ag yokek, s̄oŋ amlig
gi sik gaul ḡilg gi aglak, “Nak God Ñi ne!” aglak.
Kiri Jisas ne Krais ak niŋil n̄ib agelak niŋil Jisas

ne kîrop ag gîl agak, “Mînîm alap ma agnîmîb,” agek, agak rek nînlak.

Jisas karîp lîm mîgan ognap amîl kîrop mînîm ag ñak

(Mak 1:35-39)

⁴² Mînek kîslîm sek, Jisas karîp lîm nîbak kîrîg gîl, ke am mîden, agîl, mîñ mab nep nab okok amnak. Amnak pen bin bî okok kîsen amîl, nop pîyo nîñjîl aglak, “Okok ma amnîmîn; cîn eip mîdon,” aglak. ⁴³ Nîb agelak Jisas agak, “God yîp ag yokek onek ak, yad amîl bin bî ke mîgan ognap sek kîrop ak rek nep God bin bî dîl kod mîdenîgab mînîm tep ak ag ñînîgain,” agak.

⁴⁴ Nîb agîl, Jisas Juda bin bî karîp lîm kîri okok magîlsekgît ajlıg gît, am Juda mogîm gep karîp okok amîl, mînîm tep nîbak kîrop ag ñolîgîp.

5

Jisas agek kîbsal koñai nep dîlak
(Mat 4:18-22; Mak 1:16-20)

¹ Jisas ñîn alap am Ñîg Cöb Genesaret gol sînjak mîdîl, God Mînîm ak ag ñek nîñlîg gît, bin bî koñai yîb, mînîm tep nîbak nîñjîn, agîl, cîrok cîrok ñîlîg gît olak. ² Ñîg gîl apel nîñlîg gît, Jisas nîñak, bî kîbsal dep okok ñîg magöb omal dap ñîg cöb gol nîb sînjak lîl, kîbsal dep uben okok acîp dî yoklîg gît mîdelak. ³ Jisas ne Saimon ñîg magöb adek ak preñjîd lîl agak, “Yîp dî neb neb gek, ñîg cöb nab ulep sîñ adañ amnin,” agak. Agek, Saimon ñîg magöb ak dî neb neb gek, Jisas ñîg cöb nab ulep sînjak amîl ñîg magöb ar nîbak bîsîg gît mîdîl, bin bî okok kîrop mînîm ag ñak.

4 MİNİM AG MİBİL JUİL, JISAS SAIMON NOP AGAK, “ÑIG MAGÖB AUL ÑIG KAS PİRİK GI DAM ÑIG CÖB NAB KİB SİJ ADAJ AMİL, UBER YOKİL KİBSAL DİM,” AGAK.

5 AGEK, SAIMON PEN AGAK, “Bİ KİB, MİÑİ KİSLİM EYAN NEP CİN KİBSAL NİJ TAG TAG TAG, KARİP SEK TİK DAM LİP PEN CİN KİBSAL OGNAP MA DİPİN. PEN NAK NİB APAN REK, UBER AK ABRAAMEK Dİ YOK NİNJİN,” AGAK. **6** NİB AGİL KİRI UBER Dİ YOKEL NİNJİG GI, KİBSAL KOJAI NEP AP UBER MİGAN AK AMEL, UBER OKOK AP RAN JAKİL, PİG RİKNİG REK GAK. **7** NİG GAK NİNJİG GI, NİMAM SİKOP ÑIG MAGÖB AR ALAP MİDELAK OKOK KİROP ÑİN OWAN GEL, KİRI APİL KİBSAL NİB OKOK DİL, ÑIG MAGÖB NİB OMAL LEL, PİS NEP AP RAN JAKİL, ÑIG MAGÖB OMAL PİGE YONİG REK GAK.

8-10 NİG GAK NİNJİL, SAIMON PITA Bİ NE EIP ÑIG MAGÖB AR MİDELAK OKOK, KİBSAL KOJAI YİB DİLAK OKOK NİNJİL, GOS PAR NEP NİNJLAK. PEN SEBEDİ Ñİ NE JEMS EIP JON EIP, ÑIG MAGÖB ALAP DİL SAIMON EIP WÖG JİM ÑİL GÖLİGİPİR Bİ OMAL, AK REK NEP GOS PAR NİNJREK. PEN SAIMON AMİL JISAS MİDEK ULEP SİNJAK KOGİM YİMİL AGAK, “Bİ KİB, YAD Bİ TAP SI TAP TİMEL GİPIN AK, NAK KE OKOK AMNOJ,” AGAK. AGEK JISAS AGAK, “NAK MA PİRİKNİMİN. MİÑİ ÑİN AUL TİKİL, Bİ KİBSAL DEP AK KİRİG GİL, BIN Bİ DİL GOD NOP DOWEP Bİ MİDENİGAN,” AGAK.

11 JISAS NİB AGEK, ÑIG MAGÖB OMAL DAM ÑIG GOL SİNJAK LİL, KİBSAL TAP OKOK KİRİG GİL, JISAS EIP AMNİLAK.

Jisas, bİ soi sapeb lak alap gek, komiñ lak

12 PEN KİSEN JISAS AM TAUN ALAP MİDEK, Bİ MİB GON NE OKOK MAGİLSEK SOI SAPEB BİRİR GAK Bİ ALAP APİL, JISAS MİDEK ULEP SİNJAK KOGİM YİMİL NABIĆ

kıyan gıl, agak, “Nak yıp gek komıñ lıñig, gek komıñ lıñımın,” agak.

13 Nıb agek, Jisas agak, “Yau, yad gen, nep komıñ lıñımın,” agak. Nıb agıl, Jisas ñınmagıl ne parsek lıl bı nıbak dı niñek, magıl nıbak nep soi sapeb okok pıs nep kırıg gak. **14** Soi sapeb okok kır gek, Jisas bı nıbak nop agak, “Yad nep dı niñen komıñ lıp ak bin bı okok ma agnímin. Pen bı Mosıs bırarık nep ū kıl tıkkıl agak rek, soi sapeb yıp ak komıñ lıp, agıl, ne amıl bı God nop tap sobok gıpal okok kırop yomıł, tap sobok gep ak kırop ñıl agnímin, ‘Yıp komıñ lıp rek, tap aul God nop sobok gım,’ agnímin. Nak nıg genıgan, bin bı niñıl agnígal, ‘Ne komıñ lıp rek nıg gıp,’ agnígal,” agak.

15 Pen Jisas mınım ne ak, karıp lım okok magılsek tıgoñ tıgoñ amek, bin bı konjai nep, nop niñin, agıl, cırok marok ñılıg gıt apelıgıpal. Bin bı nıb okok, ognap mınım tep ne ak niñrıg apelıgıpal; ognap cınop gek komıñ laj agıl apelıgıpal. **16** Pen ñın ognap Jisas am ke mıgan alap mıdıl, Nap nop sobok golıgıp.

*Jisas, bı ñınmagıl tob kalau gak alap gek,
komıñ lak*

17 Ñın alap Jisas bin bı okok kırop mınım ag ñı mıdekl. Perisi bı ognap abe, lo mınım ag ñeb bı ognap abe, karıp lım Galili nab sıñak karıp tırig tıron magılsek okok nıb abe, karıp lım Judia nab sıñak karıp tırig tıron magılsek okok nıb abe, Jerusalem nıb abe apıl, Jisas mınım ag ñı mıdekl sıñak bısig mıdelak. Pen Bı Kıb kılıs ne eip mıdekl ak me, Jisas bin bı tap gak okok kırop gek komıñ

lak. ¹⁸ Pen bì ognap, bì ñinmagìl tob kalau gak alap yìr lì dapìl, Jisas nop gek komiñ lanj, agìl, nop Jisas mìdeb karìp ñìlik mìgan ak dad amniñ, ag gos niñlak. ¹⁹ Pen Jisas mìdek karìp ak niñlak, bin bì okok karìp ñìlik mìgan niñbak pìs nep tìbìk dak. Niñ gek, cìp yìr lì dolak niñbak dam karìp ar alanj amiñ, karìp ak tìg mìgan juñl, nag lìl, Jisas mìdek nab siñjak kìyan yoklak. ²⁰ Kìri gos niñlak, Jisas gek komiñ lìnímìñ rek lìp, agìl niñelak rek, Jisas gos kìri ak niñjl, bì ñinmagìl tob kalau gak ak nop agak, “Bì niñeb yad, tap si tap tìmel gìpan okok niñjl kìrig gebin,” agak. ²¹ Jisas niñb agek, bì Perisi okok abe, bì lo miñim ag ñeb bì okok abe, gos nab kìri okok nep ke niñjl aglak, “Bì niñbaul bì an? Ne God nop ag julig gì ageb. God ne nokìm nep me tap si tap tìmel gìpal okok niñjl kìrig gìnìmìñ rek lìp,” agìl, gos kìri ak nep niñlak.

²² Pen gos niñelak niñbak, Jisas ke tìk niñjl agak, “Niñbi tari gìnig yìp gos tìmel niñebim? ²³ Bì alap bì alap nop agnìgab, ‘Tap si tap tìmel gìpan okok niñjl kìrig gebin,’ agnìgab ak, niñbi titi gìl niñngabim ne miñim niñjd ageb aka miñim tom ageb? Pen bì ñinmagìl tob kalau gìp alap mìdenìgab, bì alap nop agnìgab, ‘Nak miñi nep warìk amnoñ,’ agnìgab ak, niñbi titi gìl niñngabim ne miñim niñjd ageb aka miñim tom ageb? ²⁴ Bì Niñ ne bin bì lìm dai ar wagìn aul tap si tap tìmel gìpal okok niñjl kìrig gìnìmìñ rek lìp ak, niñbi miñim niñbak miñim niñjd agìl niñ dìnímìb, agìl, yad miñim niñ gìl agnìg gebin,” agak. Niñb agìl, Jisas bì ñinmagìl tob kalau gak ak nop agak, “Nak miñi nep warìkil, nep yìr lì dopal

abañ bad ak dîl, adîk gi karîp nak amnoj,” agak. ²⁵ Jisas nîb agek, bin bî okok nîj mîdel nînjîg gi, bî nîbak magîl nîbak nep warîkîl, nop yîr li dolak abañ bad nîbak dîl, God nop tep aglîg gi, karîp ne amnak. ²⁶ Nîg gek, bin bî nîj mîdelak okok magîlsekk pak ju dîlîg gi, God yîb ak dap ranlîg gi aglak, “Mîni tap ke nîb yîb alap gosîp nîpîn,” agîl, kîb gaul giłak.

*Jisas bî ne Lipai nop dak
(Mat 9:9-13; Mak 2:13-17)*

²⁷ Pen kîsen Jisas amîl nînjâk, bî takîs dep alap takîs ñeb karîp ñîlik mîgan ak bîsig mîdek. Yîb ne ak Lipai. Jisas nop nînjîl agak, “Nak owan, yad eip amnîr,” agak. ²⁸ Agek, Lipai warîkîl, wög goligîp ak kîrig gił, tap ne okok magîlsekk kîrig gił, Jisas eip amnîrek.

²⁹ Pen Lipai miñ miñ gił, Jisas nop tap magîl kîb karîp ne ak dagîl lîl, bî takîs dep ognap, bin bî ognap konjai nep sîk agek, apîl Jisas eip bîsig gił tap magîl ñîbelak. ³⁰ Pen Jisas kîri eip tap magîl ñîbek ak nînjîl, bî Perisi ognap abe, bî lo miñim ag ñeb bî kîri ognap abe apîl, Jisas bî ne okok kîrop aglak, “Nîbi tari gînîg bin bî tap si tap tîmel gîpal okok abe, bî takîs dep okok abe eip bîsigił tap ñîbebiñ?” aglak.

³¹ Nîb agel, Jisas miñim nîbak nînjîl kîrop pen agîl agak, “Bin bî komiñ mîdobîn apal bin bî okok, soi ñon gep bî sîk ma apal; bin bî tap gîp okok nep, cînop gek komiñ lañ, agîl, soi ñon gep bî sîk apal. ³² Nîb aknîb rek nep, yad bin bî, mîd tep gîpîn, agîl gos nîpal bin bî okok, kîrop agnîg ma opin; bin bî, cîn tap si tap tîmel gił, mîd tep

ma gipin, agil gos nopal bin bi okok, krop agnig opin. Yad krop minim tep ag nen, kiri minim yad ak nin dil, tap timel gipal okok, tari ginig nig gipin agil, krig gil, God ageb rek nep ginimel,” agil opin.

God nop sobok gep gos ak nep niñil tap magil ma niñlak

(Mat 9:14-17; Mak 2:18-22)

³³ Pen kiri ognap Jisas nop aglak, “Jon bi ne okok abe, Perisi bi kiri okok abe nin ognap, God nop nep gos nokim niñin, agil, tap magil ma nibil yuan nep midil, God nop sobok gipal. Pen bi nak okok tap magil nißlig gi, nig nißlig gi nep midebal,” aglak.

³⁴ Niß agelak, Jisas krop pen agak, “Bi alap bin dil, bin bi ne okok eip tap kib niñnigal ak, bi ognap warikil, tari ginig nig gebim agil ma agnigal. ³⁵ Pen kisen bi ognap apil bi nibak dad amel, nin nibak bin bi ne okok cib gek, tap magil ma niñnigal,” agak.

³⁶ Pen Jisas minim sid tikil krop agak, “Walij ned nib alap gi rik genigab ak, walij kisen nib alap di gi rik gil, dap naga dör gel, adip adip ma linigab. Ke ke yib lil, omalgil timel yib ginigab.

³⁷ Pen nig wain ak, ak rek nep. Nig wain komin ak dil, kaj meme wak milep migan eyan son ma lipal. Tari ginig: son lil simjen nel, tan ap ranil, bin timel yib agil pig gi rikil son gek, kaj meme wak ak abe timel ginigab. ³⁸ Gos nibak niñil me, nig wain komin dil, kaj meme wak komin migan ak nep son lep. ³⁹ Pen bin bi nig wain ned nib bir nibal okok, kisen nig wain komin kisen nib

ak ñibbel kîrop tep ma gînîgab; ‘Ñig wain ned nîb ak tep,’ agnîgal,” agak.

6

*“Yokop mîdep ñin aul tari gînîg nig gebim?”
aglak*

(Mat 12:1-8; Mak 2:23-28)

¹ Kisen Juda God nop sobok gep ñin alap, Jisas bî ne okok eip wid wög dai nab sînjak amlîg git, bî ne okok wid magîl nîb okok ognap tîk ñînmagîl ar kîri sînjak lîl, wak pak yokîl ñîblîg git amelak. ² Nîg gelak, bî Perisi ognap nîñîl aglak, “Nîbi tari gînîg God nop sobok gep ñin wög ma gep aul, wid magîl wak pak yokîl wög gebim?” aglak.

³⁻⁴ Agelak, Jisas bî ne okok gelak nîbak git timel ma gelak ak nîñîl, bî Perisi okok kîrop agak, “Depid bîrarîk nep bî ne okok eip yuan gek, God sobok gep karîp ak amjakîl, bred God udin yîrîk ar ak lîl, bî yokop ma ñîbal, bî God nop tap sobok gîpal okok nep ñîbal bred ak, Depid ag nîñek, nop ñel, bî ne okok eip ñîñlak. Kîrop yuan gek gîlak kesim ar nîbak God Mînîm ñu kîl tîklak ak, nîbi ma nîpîm ar?” agak.

⁵ Jisas mînîm alap sek agîl agak, “Bî Ñî ne Bî Kîb mîdîl, ñin yokop mîdep ñin ak, tari gînîm, ag gos nîñnîgab ak, gînîgab,” agak.

Jisas, bî ñînmagîl pîpîc gak alap gek, komiñ lak

⁶⁻⁷ Pen Juda God nop sobok gep ñin kisen alap, Jisas Juda mogîm gep karîp ak amîl, kîrop God Mînîm ak ag ñîlîg git mîdek. Karîp ñîlîk mîgan nîbak, bî ñînmagîl yîpid kîd ne ak pîs nep pîpîc gak alap ap mîdek. Bî Perisi okok abe, bî lo

mìnìm ag ñeb bì okok abe, bì nìbak nop nìnlak rek, Jisas ne God nop sobok gep ñìn aul nop gek komiñ liniñgab aka tari gek, nop ag gìn, agìl, nop nìñ i sek li mìdelak. ⁸ Pen gos nìnlak nìbak, Jisas ke nìñil, bì ñinmagìl pìpic gak nìbak nop agak, “Nak warikil nab sìñaul owan,” agak. ⁹ Agek, warik apek nìnlìg git, Jisas bì Perisi okok abe, bì lo mìnìm ag ñeb bì okok abe kìrop agak, “Yokop mìdep ñìn aul rek, bin bì okok kìrop dì tep gìnigabìn aka, yokop mìdep ñìn miñi, agìl, kìrop yem gìnigabìn? Kìrop gon warik amnìmel aka kìrop yem gon kìmnìmel?” agak. ¹⁰ Nìb agìl, kìrop nìñ kìs kìs git, bì ñinmagìl pìpic gak ak nop agak, “Ñinmagìl nak ak parsek yokan!” agak. Agek, ñinmagìl ne parsek lek nìnlìg git, dai komiñ lak.

¹¹ Jisas bì nìbak nop gek komiñ lak ak nìñil, bì Perisi okok abe, bì lo mìnìm ag ñeb bì okok abe, mìlik kal yìb nìñil, Jisas nop tari gìn, agìl, ag nìñ ag nìñ git mìdelak.

*Jisas bì ne aknìb umìgan alañ dak
(Mat 10:1-4; Mak 3:13-19)*

¹² Pen ñìn nab nìb sìñak, Jisas Nap nop sobok gìnigain, agìl, dìm gol alap amiñ, Nap nop sobok git mìdek mìdek, miñab tìkak. ¹³ Pen mìnek pìb owak magìl ak, bì ne okok magìlseк agek apelak, bì ne aknìb umìgan alañ kìrop tìg asìk ke lìl, nìbi bì mìnìm yad dad ameb okok mìdenigabìm, agìl ag lak. ¹⁴⁻¹⁵ Bì ne ag lak nìb okok yìb kìri me: alap Saimon, kìsen Jisas yìb ne alap lìl Pita agak; alap Edru, Saimon nìmam ne ak; alap Jems; alap Jon; alap Pilip; alap Batolomyu; alap Matyu; alap

Tomas; alap Jems, Alpias ñit ne ak; alap Saimon yib alog Saimon Selot agölögipal ak; ¹⁶ alap Judas, Jems ñit ne ak; alap Judas Iskariot. Ne nep me kisen Jisas ñag pak lilañ, agil, nop mimiñg niñjak.

Bin bi konjai nep Jisas midék siňak olak

¹⁷ Pen Jisas bi ne nib okok eip dim gol alan kirig gil, mak siňak eyan kyan git am gimenj tep eyan midel niňlig git, bin bi konjai nep, nop niňjn, agil, ap mogim gilak. Bin bi nib okok, ognap Jerusalem nib, ognap karip lim Judia okok nib okok nib, ognap karip lim nabis taun kib omal Taia Saidon nib, ¹⁸ Jisas minim ne niňil, cinop tap git gek komin linimij, agil apelak. Bin bi kijeki kiyob niňlik tap okok aban ñagek mid tep ma gelak okok, Jisas gek komin lak. ¹⁹ Kilis ne nib apil, krop tap tari tari gak okok gek, magilsek komin losip ak niňil, bin bi nib okok magilsek apil, cinabe Jisas nop di niňjn, agil, nop cirrok marok niňlig git olak.

*Bin bi yim gep rek okok kisen miñ miñ ginigal
(Mat 5:1-12)*

²⁰ Jisas bi ne okok krop udin niňlig git agak, “Nibi bin bi yim gep rek midebim okok, God nibep di tep git kod midenigab. Gos nibak niňil miñ miñ ginimib.

²¹ Nibep miñi yuan kib leb okok, kisen yuan ma linigab.

Gos nibak niňil miñ miñ ginimib.

Nibep mapin gek, sil magil agebitm okok, kisen tep gek niňlig git, sik agnigabitm.

Gos nı̄bak nı̄ñıl
mı̄ñ mı̄ñ gı̄nı̄mı̄b.

22 Bı̄ Nı̄ ne nop cı̄g mı̄dem, bin bı̄ okok
nı̄bep mı̄lik kal nı̄ñıl, yo nı̄ñıl,
bin bı̄ tı̄mel nı̄b sı̄ŋ aul, bı̄ an eip mı̄denı̄gal, agı̄l,
nı̄bep yı̄b gos tı̄mel nı̄ñıl
mı̄nı̄m dıl ag juenı̄mel ak,
nı̄bi mīñ mīñ gı̄nı̄mı̄b.

23 Gı̄nı̄gal nı̄bak, nı̄sed acı̄k kı̄ri okok,
bı̄ God mı̄nı̄m agep okok kı̄rop gölǖgı̄pal rek
nep nı̄bep gı̄nı̄gal.
Nı̄bi gos ar nı̄bak nı̄ñıl, God cı̄nop dı̄ tep yı̄b
gı̄nı̄gab
karı̄p lı̄m ne ar alan sı̄ŋak, agı̄l,
tep gek nı̄ñı̄l gı̄, ñı̄n tob ju ar ar gı̄ warı̄klı̄g gı̄,
mı̄ñ mīñ gı̄lìg gı̄ mı̄denı̄mı̄b.

Nı̄bi nı̄ñ rep gı̄nı̄mı̄b

24 “Pen nı̄bi bin bı̄ mani tap koŋai mı̄deb okok
nı̄ñ tep gı̄nı̄mı̄b.
Tap nı̄bi dep rek ak,
lı̄m dai ar wagın aul bı̄r dı̄pı̄m.
25 Pen nı̄bi mı̄ñi tap magı̄l rek ñı̄b gem gem kogi
gı̄p okok,
kı̄sen yuan gı̄nı̄gab ak nı̄ñ tep gı̄nı̄mı̄b.
Pen nı̄bi mı̄ñi mı̄nı̄m sı̄k gaul gı̄ mı̄debı̄m okok,
kı̄sen mapı̄n gek sı̄l magı̄l ag mı̄denı̄gabı̄m.
26 Pen nı̄bep yı̄b dap ranlı̄g gı̄ nep mı̄denı̄gal ak,
nı̄bi nı̄ñ rep yı̄b gı̄nı̄mı̄b.
Nı̄sed acı̄k sı̄kop kı̄ri okok, bı̄ God Mı̄nı̄m esek
agelı̄gı̄pal okok,
kı̄rop aknı̄b rek gölǖgı̄pal.

*Kaual maual nı̄bi okok kırop mı̄dmagıl lın̄ımı̄b
(Mat 5:38-48)*

²⁷ “Pen bin bı̄ mı̄nım yad nı̄nebım sı̄ŋ aul. Kaual maual nı̄bi okok kırop mı̄dmagıl lın̄ımı̄b. Bin bı̄ nı̄bep mılı̄k yapek nı̄pal okok kırop dı̄ tep gın̄ımı̄b. ²⁸ Bin bı̄ nı̄bep ag juenı̄mel, God kırop kod mı̄deñ, agıl, nop sobok gın̄ımı̄b. Bin bı̄ nı̄bep gı̄ tı̄mel genı̄mel, kırop God nop sobok gın̄ımı̄b. ²⁹ Pen bin bı̄ ognap nı̄bep mı̄kem pı̄s kı̄d pakenı̄mel, adı̄k gem, pı̄s kı̄d abe paknı̄mel. Pen bin bı̄ ognap kolsior nı̄bep ak denı̄mel, sior ak rek abe dı̄m, agıl, abramek nı̄nı̄mı̄b. ³⁰ Bin bı̄ ognap tap ma mı̄donı̄mı̄j ası̄b agenı̄mel, kırop nı̄nı̄mı̄b. Pen tap nı̄bi alap nı̄nı̄l denı̄mel, cı̄nop adı̄k nı̄m, agıl, ma agnı̄mı̄b. ³¹ Cı̄nop gı̄lañ agıl gos nı̄nebım rek ak, nı̄bi ke bin bı̄ ognap okok kırop ak rek nep gın̄ımı̄b.

³² “Bin bı̄ nı̄bep mı̄dmagıl lı̄pal okok nep mı̄dmagıl lı̄nı̄gabım ak, God nı̄bep titi gıl nı̄nej, tep gın̄ı̄gab? Bin bı̄ tap si tap tı̄mel gı̄pal okok, bin bı̄ kı̄ri ke okok ak rek nep pen pen mı̄dmagıl lı̄pal. ³³ Pen bin bı̄ nı̄bep dı̄ tep gı̄pal okok nep kırop dı̄ tep gın̄ı̄gabım ak, God nı̄bep titi gıl nı̄nej, tep gın̄ı̄gab? Gın̄ı̄gabım nı̄bak, bin bı̄ tap si tap tı̄mel gı̄pal okok gı̄pal rek nep gın̄ı̄gabım. ³⁴ Tap nı̄on pen nı̄nı̄gal, agıl, gos ak nep nı̄nı̄l tap nı̄nı̄gabım ak, God nı̄bep titi gıl nı̄nej, tep gın̄ı̄gab? Gın̄ı̄gabım nı̄bak, bin bı̄ tap si tap tı̄mel gı̄pal okok gı̄pal rek nep gın̄ı̄gabım. ³⁵ Nı̄b ak, kaual maual nı̄bi okok mı̄dmagıl lı̄l, kırop gı̄ tep gıl, tap abramek nı̄nı̄mı̄b. Cı̄nop pen nı̄nı̄gal, agıl, gos ar ak ma nı̄nı̄mı̄b. Nı̄g genı̄gabım ak, God kılıs yı̄b ar i alan mı̄deb ak, nı̄t pai ne

midenigabim. Ne geb rek ginigabim ak me, nibep sakol ma gil, pen tep ninigab. God ne bin bi tap si tap timel giyal okok abe, bin bi nop, tep giyal, ma apal okok abe, kirok ak rek nep giyal tep giyal.
36 Nap nibi bin bi yimig ninjil di tep giyal rek, nibi ak rek nep bin bi yimig ninjil di tep ginimib.

Bin bi okok kirok minim kib ma agnimib

37 “Nibi bin bi ognap, ‘Nig nig giyalim rek, nibi bin bi timel midebim,’ ma agenigabim ak, God nibep pen ak rek nep, ‘Nig nig giyalim rek, nibi bin bi timel midebim,’ agil ma agnigab. Nibi bin bi ognap minim kib agil, ‘Nibi bin bi timel, pen dinigabim,’ ma agenigabim ak, God nibep pen ak rek nep minim kib agil, ‘Nibi bin bi timel, pen dinigabim,’ agil ma agnigab. Bin bi okok nibep giyal timel genigal ak ninjil yem genigabim ak, God tap timel nibi giyalim ak, ak rek nep ninjil yem ginigab. **38** Tap nibi okok bin bi okok kirok abramek nenigabim ak, God nibep pen ak rek nep abramek yib ninigab. Nibi sikel tari rek diil bin bi okok kirok tap nonim li ninigabim ak rek, God sikel nibak nep di nibep ak rek nep tap nonim li ninigab,” agak.

39 Pen Jisas minim alap sid tikil agak, “Bi udin kwoi ginigab alap, bi udin kwoi alap nop, kanib nib nib mideb, agil, ma yomnigab. Tari ginig: ne nig gek, omalgil kau migan eyan ap yap paknigair. **40** Bin bi skul apal okok, am skul apal won ak, ag neb bi kiri okok kirok ar alan ma midebal. Pen kisen skul ak ag tep gil ag saknigal ak, ag neb bi kiri okok eip adip adip midenigal.

41 “Pen tari gìnìg mab bog udìn nìbep ke pak karíkìl mìdeb ak nìñ agìl mer, namam tap acìp udìn ne mìdeb ak nep nìñ agebim? **42** Mab bog kìb udìn nìbep pak karíkìl mìdeb ak ned dì yokem, udìn nìbi udìn yìb lek, kisen namam tap acìp sìkol udìn ne mìdeb ak, dì yokin, agìl agnìmìb,” agak.

Mab tep pileb, mab tìmel pileb

43 “Pen mab tep alap magìl tìmel alap ma pìlnìgab; pen mab tìmel alap magìl tep alap ma pìlnìgab. **44** Nìb ak, mab okok magìl pìlnìgab ak nep nìñìl, mab ak tep, mab ak tìmel, agìl, nìñnìgal. Nag mìgoñìb ak kiyau magìl ma pìlnìgab. Nag gablog ak tapok magìl ma pìlnìgab. **45** Bin bì tep okok, cìbur gos mìdmagìl nab kìri adañ tep mìdeb rek, gì tep gìpal. Bin bì tìmel okok, cìbur gos mìdmagìl nab kìri adañ tìmel mìdeb rek, gì tìmel gìpal. Pen bin bì tigep bin bì rek mìdebal ak, mìnìm agnìgal ak nep peyìg nìñìl, bin bì okok tep, bin bì okok tìmel, agìl, nìñnìgabiñ.

Bì omal karìp omal girek

(Mat 7:24-27)

46 “Yìp Bì Kìb cìn, Bì Kìb cìn, apìm ak pen tari gìnìg mìnìm agebin ar ak ma gìpìm? **47** Bin bì mìnìm yad ak nìñìl, agebin rek gìpal okok, mìnìm agnìg gebin aul rek mìdebal. **48** Bin bì mìnìm yad ak nìñìl, agebin rek gìpal okok, bì karìp gì lìnìg gìnìgab, kau par dìl, karìp sap kab ar sìñak dì pìñìl tep gìl, karìp ar nìbak nep gì lìnìgab rek mìdebal. Nìg gek, nìg ulìk apìl, karìp sek pag jìsìpìk masìpìk gì dad amním

ag mer nıñıl, karıp gī tep gınigab nıbak kılıs gīl nep middenigab. ⁴⁹ Pen bin bī minim yad ak nıñıl, agebin rek ma gīpal okok, bī karıp gīlinig gınigab, kau par ma dīl, karıp sap ma piñıl, yokop karıp lı̄m ar ar sı̄njak gīlinigab rek midebal. Nı̄g gek, nı̄g ulık apıl, karıp sek pag jisipik masipik gī dad amnim, agıl, magıl nı̄bak nep karıp sek pīs nep dad amek, lı̄m cög nep middenigab.

7

*Jisas bī wög gī ñeb alap gek komı̄n̄ lak
(Mat 8:5-13)*

¹ Jisas bin bī nı̄b okok kırop minim nı̄bak ag nı̄ dai juıl, taun sı̄kol Kapaneam amnak. ²⁻³ Pen taun nı̄bak, bī kıb ami sı̄kop kojai nep kod midoligip bī alap midek. Bī ognap Jisas ap Kapaneam mideb agel, minim nı̄bak nıñıl, Rom ami bī kıb Juda bī minim tı̄g bılokep ognap ag yokıl agak, “Bī miñ wög gī ñeb tep yı̄b yad alap tap gīp kımnig geb nıñıl nıbi am Jisas nop ag nıñıl pon dıl dapem, nop gek komı̄n̄ laj,” agak. ⁴⁻⁵ Agek, kiri Jisas midek sı̄njak amjakıl, nop minim kılıs neb neb gīlig gī aglak, “Ami bī kod middep bī kıb alap, bī tep yı̄b. Cı̄nop Juda bin bī okok midmagıl lıl per kod mid dep gīp. Mogım gep karıp cı̄nop alap gī lak. Nı̄b ak, nak amıl bī miñ wög gī ñeb ne ak gek komı̄n̄ linimin̄,” aglak.

⁶ Kiri agelak nıñıl Jisas kırop eip amıl amıl karıp sı̄njak ulep sı̄njak amlig gel nıñlig gī, ami bī kod middep nı̄bak bī nıñeb ne ognap ag yokek, am Jisas nop nabı̄n̄ pakıl aglak, “Bī ami kod middep

bı cın ak nep ageb, ‘Bı Kib, yad bı tep mer, karıp yad ak tob yur ma onimın. ⁷ Yad bı tep rek nep niniṁ, pen yad nīpin, God nak eip mideb rek, “Komıñ lan,” minim ak nep agenimın, bı yad tap gīp nībak komıñ linimın. ⁸ Bı kib yīb alap yīp kod mideb; yad ke pen ami bı okok krop kod midil, “Amnīm!” agen ambal; “Owim!” agen opal; “Wög nībak gīm!” agen gīpal,’ ageb,” aglak.

⁹ Nīb agel, Jisas, bı nībak gos ne ke nīnjl nīb agip, agıl, wal agıl, bin bı nop kisen gīl apelak okok krop agak, “Ami bı Rom nīb ak, yīp nīn dī kilīs gīp. Ne gīp nībak, Isrel bı alap aknīb rek gīp yad ma nīpin yīb,” agak.

¹⁰ Pen ami bı kod midep bı ak, bı ne okok adık gī amil nīnlak, bı tap gak nībak bir komıñ lak.

Jisas bin kañıl nī ne kimak ak nop gek, komıñ amnak

¹¹ Nīn nab nībak nep, Jisas eip bı ne okok eip Nen taun amnilak. Bin bı okok konai yīb nep eip amnilak. ¹² Taun kijoñ wagin ulep sījak amjachel nīnlig gī, bin kañıl alap nī nokim ne tik dowak kimak ak, cīp se yır ar līl dapelak. Bin bı konai nep taun nībak nīb apıl bin nībak eip apelak.

¹³ Jisas bin kañıl nībak nop nīnek, yīmig gek agak, “Sil ma agan,” agak. ¹⁴ Nīb agıl, ne amil cīp se yır ar līl dapelak mab ak dī nīnek nīnlig gī, bı yır ar dapelak okok wös gīlak. Jisas bı praj kimak ak nop agak, “Nī aul, nep agebin, warikan!” agak. ¹⁵ Nīb agek, nī warikil bisig gīl minim agek nīnlig gī, Jisas nonim nop, nī nak ak, agıl, dī nīnak.

¹⁶ Pen bin bı nīn midelak okok magilsek pak ju dıl, God yīb nop ak dap ranlig gī aglak, “God

mìnìm agep bì kìb yìb cìnop owip. God cìnop gi
ñinìg owip,” aglak.

¹⁷ Jisas gak nìbak nìñìl, kesim del, mìnìm nìbak
Juda bin bì karip lìm kiri tìgoñ tìgoñ amìl, karip
lìm ke tìgoñ tìgoñ magilsek amnak.

*Jon Bi Ñig Pak Ñeb bì ne omal Jisas nìñìg
amnìrek*

¹⁸ Jon bì ne okok, Jisas gak rek magilsek nìñìl,
am Jon nop ag ñel, bì ne omal agek aperek agak,
¹⁹ “Nìri mal amìl Bi Kìb nop ag nìmir, ‘Nak Mesaia
per kod mìdobìn ak nep opan aka bì ke nìb alap
sek kod mìdojin?’ agnìmir,” agak.

²⁰ Agek, bì omal Jisas mìdek sìñàk amìl agrek,
“Jon bì ñig pak ñeb ak cìrop bì mal agip, ‘Nìri
mal amìl Bi Kìb ag nìmir, ‘Nak Mesaia per kod
mìdobìn ak nep opan aka bì ke nìb alap sek kod
mìdojin,’ agnìmir,’ agìl, cìrop mal ag yokek, nep
ag nìñìg apobìr me aul,” agrek.

²¹ Pen kiri mal nìb agìl nìñ mìder nìñlig gi, Jisas
bin bì konjai nep tap ar ke ke gak okok gek komiñ
lak; bin bì konjai nep mìñìk gak okok gek komiñ
lak; bin bì konjai nep kijeki kiyob ñìlik aban ñag
mìdek okok gek komiñ lak; bin bì konjai nep udìn
kwoi gak okok gek udìn ñìl nìñlak. ²² Ñig gìl, Jisas
bì nìb omal kìrop agak, “Nìri mal adìk gi amìl Jon
nop agnìmir, ‘Cìr am nìpìr, bì nìbak bin bì udìn
kwoi gìp okok gek udìn ñìl nìñebal; bin bì tob pìs
nep tìmel gìp okok gek kauyan ajebal; bin bì mìb
goñ soi sapeb lìp okok gek mìlep gìp; bin bì tìmid
mìgan pìlin gìp okok gek mìnìm peyìg nìñebal;
bin bì kìmbal okok gek komiñ mìdebal; bin bì
yìm gep rek okok mìnìm tep ak ageb nìñebal.

23 Bin bi yip gos ninjil cig gilig gi nep midenigal okok, minin yib ginigal,’ agnimir,” agak.

24 Nib agek, bi Jon minim dad orek bi omal adik gi amer ninjlig gi, Jisas ne, Jon nop minim ar ak kesim dil bin bi midelak okok kirop agak, “Nibi ned minin mab kab nep midebel nab sinjak ambek nin ak, tari ninjnig ambek? Nibi sid par nokim alap yigen dit kaun gi adaj aul gip alap ninjnig ambek? **25** Nibi tari ninjnig ambek? Bi walij tep yib yimib alap ninjnig ambek? Nibak mer. Bi walij tep yib dil, tap tep tep din, agil gos nipal okok, bi kib karip okok nep kinbal. **26** Pen nibi tari ninjnig ambek? God minim agep bi alap nop ninjnig ambek aka? Ninjd me, God minim agep bi alap nop ninjnig ambek, pen bi Jon nipek ak ne wog ar ke nib ginig owak. **27** Bi Jon nibak me, birarik nep God Minim ak nu kil tikil aglak,

‘Bi minim agep yad ak ag yoken, ned amil,

bin bi okok kirop ag nit tep ginigab;

kisen nak ke ag yoken ninigan,’ agil nu kil tiklak.

28 Nibep agebin, bin bi ned mideligpal okok abe, bin bi mini midebal okok abe, magilsek bin bi yokop, Jon bi kib. Pen God bin bi yokop okok dil, karip lim ne seb kab ar alan sinjak kod midenigab bin bi okok, kiri Jon rek ma midenigal; kiri bin bi kib midenigal,” agak.

29 Bin bi okok, bi takis dep okok sek, ned Jon nop apel, kirop magilsek nig pak nuak. Nig gek, Jisas minim agak ak ninjil aglak, “God kanib ne nep yip id gil midebel,” aglak. **30** Pen bi Perisi okok abe, bi lo minim ag nueb bi kib okok abe, kiri tari tari gilanj, God agak minim ak gos kiri ke ninjil

yo sij r̄imel n̄iñil, Jon c̄inop ñig pak ñan̄, aḡil, ma olak.

³¹⁻³² Pen Jisas bin b̄i n̄ib okok k̄rop m̄inim alap aḡil agak, “Bin b̄i miñi ñin aul m̄idebim okok yad n̄ipin, k̄iri ñi pai s̄ikol okok, bin b̄i mogim gep kau s̄injak b̄isig gil, ñi pai s̄ikol ognap meg m̄igan dap ranil ag amil ap̄il ḡil apal, ‘Cin akil p̄igon, n̄ibi tari ḡinig kogim ma papim? Pen k̄imep s̄il agep rek alap agon, n̄ibi tari ḡinig s̄il ma ap̄im?’ apal rek ak, n̄ibi ḡipim. ³³ Tari ḡinig: Jon b̄i ñig pak ñeb ak ap̄il, tap magil ma ñibil, ñig wain ma ñibil gek, n̄ibi nop ag juil ap̄im, ‘B̄i k̄ijeki k̄iyob ñilik aban̄ ñagip m̄ideb ak,’ ap̄im. ³⁴ Pen miñi yad B̄i Ñi ne ap̄il, tap ñibil, ñig wain ñibil gen, yip ag juil agebim, ‘Tap konai ñibil, ñig wain ñibil geb ak me, ne bin b̄i tap si tap t̄imel ḡipal b̄i okok, b̄i takis dep b̄i okok, b̄i k̄iri alap m̄ideb ak,’ aḡil agebim. ³⁵ Pen bin b̄i God M̄inim tep ak n̄ij d̄il, k̄isen gil, git tep gil, mid tep genigal ak, bin b̄i okok k̄rop n̄ijil agnigal, God M̄inim ak m̄inim n̄ijid yib, agnigal,” agak.

B̄i si doligip bin alap

³⁶ B̄i Perisi alap yib ne Saimon. Ne Jisas nop agak, “Nak onim̄in karip yad ak tap magil ñiñir,” agak. Agek, Jisas karip ne ak amil tap magil ñibel n̄ijlig git, ³⁷ bin taun n̄ibak midil tap si tap t̄imel goligip m̄inim alap agel n̄ijak, Jisas b̄i Perisi karip amil eip tap ñiberek. Nib ak n̄ijil, ñig ki tep owep kab barol di tim l̄ilak alap dapil, ³⁸ Jisas m̄idek kid ken okok apil, tob wagin s̄injak s̄il ag m̄idek. Ñig gil s̄il agek n̄ijlig git, udin ñig ak pig git r̄ik Jisas tob ar eyan̄ yapek, kimkas ne ak di l̄ilic

gi yoklıg gi, tob kíd ne ak bom silocıl, mılık ñibıl, ñig ki tep owep nıbak tob kíd ne ar sıňak soň gi li ñak. ³⁹ Nıg gek, bı Perisi Saimon ak, gos magıl nab ne ak nep gos nıňıl ne ke agak, “Bı nıbaul bı God mınım agep yıpıd gił midobkop, bin nıbaul ne tap si tap tımel gił bin tımel alap apıl nop dı nıňeb ak tık dam nıpkop,” agak.

⁴⁰ Jisas pen, bı Perisi gos nıňak nıbak nıňıl, nop agak, “Saimon, mınım yad nokım alap mıdeb nep ag ñıniň gebin,” agak.

Agek, Saimon agak, “Mınım ag ñeb bı yad, mınım nıbak agan,” agak.

⁴¹ Agek, Jisas mınım sıd tıkıl agak, “Bı alap warıkıl, bı omal kırop bı alap paip hadred (500) denariai ñıl, alap pipti denariai (50) ñıniňgab.

⁴² Pen kısen bı nıb omal pen ñeb rek ma lek, bı mani ñıniňgab nıbak kırop mal agnígab, ‘Yem gir. Mani nırep mal ñıbin ak, pen ñır, agıl gos ak ma nıňnimir’ agnígab. Nıb agek, bı an bı nıbak nop mıdmagıl yıb lıniňgab, bı tap dai kıb mıdenıňgab ak aka bı tap dai sıkol mıdenıňgab ak?’ agak.

⁴³ Agek, Saimon agak, “Gos yad nıňebin ak, bı tap dai kıb mıdenıňgab ak,” agak.

Agek, Jisas agak, “Nıňıd yıb ageban,” agak.

⁴⁴ Nıb agıl, Jisas adık gił bin ak nop nıňıl, Saimon nop agak, “Bin aul nop nıňjan. Yad karıp ñılık mıgan nep aul apesin, nak ñig alap dıl tob kíd yıp lig gi yokep ognap ma ñıban, pen bin nıbaul, udın ñig ne ak piğ gi rık yapıł tob yad ñig lek, kımkas ne dıl lılıg gi yokıp. ⁴⁵ Nak yıp tıg bom ma silocpan, pen bin aul, yad karıp ñılık mıgan nep apjakesin won ak tıkek, ne tob kíd yad tıg

bom s̄ilokl̄ig gi nep m̄ideb. ⁴⁶ Yip wel nabic̄ cög alan̄ ma li n̄ib̄an̄, pen bin aul ne tob k̄id yad n̄ig ki tep owepl̄ ak son̄ gi li n̄ib̄. ⁴⁷ N̄ib̄ ak, nep agebin, bin n̄ibaul tap si tap t̄imel koñai nep ḡip ak n̄iñil yem gebin. N̄ib̄ ak, ne yip pen m̄idmaḡil yib̄ leb. Pen bin bi tap si tap t̄imel s̄ikol s̄ikol ḡipal okok n̄iñil yem gen, yip pen m̄idmaḡil s̄ikol s̄ikol l̄ipal,” agak.

⁴⁸ Pen Jisas n̄ib̄ agil bin n̄ibak nop agak, “Tap si tap t̄imel ḡipan̄ okok n̄iñil k̄irig gebin,” agak.

⁴⁹ N̄ib̄ agek, bi ne eip tap n̄ibelak okok, k̄iri ke ag n̄iñ ag n̄iñ ḡil aglak, “Bi n̄ibaul tari ḡinig, ‘Tap si tap t̄imel ḡipan̄ okok n̄iñil k̄irig gebin,’ ageb?” aglak.

⁵⁰ N̄ib̄ agelak ak pen Jisas bin n̄ibak nop agak, “Gos nak ke ak nep n̄iñ d̄il, tap si tap t̄imel ḡipin okok Jisas n̄iñil k̄irig gañ, agil opan rek, tap si tap t̄imel ḡipan̄ okok n̄iñil k̄irig ḡipin. Nak amił, God n̄inmaḡil arak ar ne ak m̄idenim̄in,” agak.

8

Bin ognap Jisas eip amniłak

¹ Pen k̄isen n̄in nab n̄ib̄ s̄iñak, Jisas bi ne akn̄ib̄ umiñan̄ alan̄ eip taun okok abe, karip t̄irig t̄iron̄ okok abe amił, God bin bi ne d̄il kod m̄idenigab miñim̄ tep ak, bin bi okok k̄iropl̄ ag ñak. ² Pen n̄in n̄ibak, bin ognap k̄ijeki k̄iyob n̄ilił sek m̄idelak okok Jisas gek komiñ lak, ognap tap gak okok gek komiñ lak, n̄iñil bin n̄ib̄ okok ognap Jisas eip ajöliḡipal. Bin n̄ib̄ okok yib̄ k̄iri me, alap Maria Magdala agöliglīipal. K̄ijeki k̄iyob n̄ilił akn̄ib̄ ar onj̄id bin n̄ibak nab adañ m̄idil söñ amniłak.

³ Bin alap Joana. Nıgmıl ne yıb ak Kuja. Ne kinj Herod karıp tap ne okok kod mıdolıgıp. Bin alap Susana. Pen bin ognap sek koñai nep eip ajölögıpal. Bin nıb okok kiri magılsek mani kiri ke dıl, tap magıl tau dapıl, Jisas bı ne okok eip tap magıl jım nıb ajölögıpal.

*Goñbil magıl rek ak, mınim sid tıkıl agak
(Mat 13:1-9; Mak 4:1-9)*

⁴ Bin bı taun ke ke, yakam ñon kib yıb okok nıb okok nıb Jisas nop nıñníg apel nıñlıg gi, bin bı ned olak okok kırop mınim alap sid tıkıl agak,

⁵ “Bı alap, goñbil magıl tanañ, agıl, goñbil magıl ak dam wög dai okok yoknıgab. Ognap wög dai ameb majıl okok yapek, bin bı talak gi amił apıl gel, yakır okok pen ap nıñıl nıñnígal. ⁶ Pen yıñ ognap kab ar lım sıklol sıklol mıdenıgab okok yapıl, marıp gınıgab ak pen kab lım sıñak nıg nıg sek ma mıdenıgab ak me, piş nep mılep gınıgab. ⁷ Pen yıñ ognap nag kılıkasık nab okok yapek, nag nıbak sau gi pak nıbek, tan tep ma gınıgab. ⁸ Pen yıñ ognap lım tep sıñak yapıl, tan tep gił, magıl koñai yıb nep piñıgab. Nokım nokım magıl nıñ juıl aknıb mamıd alan piñıgab,” agak.

Jisas kırop nıb agıl agak, “Nıbi bin bı gos tımid mıdonımınıñ okok, mınimıñ agebin aul tımid lı nıñ tep gınımıtıb,” agak.

Jisas, goñbil magıl ak mınim sid tıkıl agak ak, mınim wagın ak agak

⁹ Jisas mınim sid tıkıl kesim nıbak agek, bı ne okok nop ag nıñıl aglak, “Mınim sid tıkıl agesan nıbak, mınim wagın ak titi gił rek mıdeb?” aglak.

¹⁰ Agelak, Jisas kırop agak, “God bin bı ne dıl

kod middenigab minim we gil midoligip ak, God nibep gos nek niyebim, pen bin bi ognap okok, yad krop minim sid tikil nep agen,
 'kiri niyil ma niyinmel,
 minim magil peyg niyil minim wagin ma
 niy dinimel.'

11 Pen minim sid tikil tap yin rek agesin ak, God Minim ar ak agesin. **12** Yin ognap yonigab wog dai ameb majil ar sinjak agesin ak, bin bi okok God Minim ak niyinigal ak pen Seten gos timel niyil, kiri God Minim ak niy del, God krop di komin yoknigab ak timel git, agil, apil God Minim gos krop nab adan mideb ak tig ju dek, sakol ginigal, agil agesin. **13** Pen yin ognap yonigab kab ar lim sirkol sirkol middenigab okok agesin ak, bin bi okok God Minim ak niyil, min gilig gi, minim nibak niy dinigal ak pen niy di kilis ma ginigal rek, miker ognap apek sakol gil kiri ginigal, agil agesin. **14** Pen yin ognap yonigab nag kilikasik nab okok agesin ak, bin bi okok God Minim ak niyinigal ak pen kisen minim miker aka mani kib tap okok aka min min gep ar ak nep gos niyil, God Minim niy di kilis ma ginigal, agil agesin. **15** Pen yin ognap lim tep ar sinjak yapil, tan tep gil, magil konjai yib nep pilnigab agesin ak, bin bi okok God Minim ak niyil, niy di kilis yib gil, gi dam dam, tap magil tep pilnigab, agil agesin," agak.

Sip dagil we ma gep

16 Jisas nib agil agak, "Bin bi okok sip dagil tin cög miyan aka abañ ar kinbal ak mok okpi okok we ma ginigal. Ar sinjak alaŋ tik lel melik gek, bin

bî okok karîp ñîlîk mîgan nîbak apîl melîk nîbak nîjnîgal.

17 “Ak rek nep me, tap tari tari we gîl mîdeb okok, magîlseк mîsen lînîgab; tap tari tari karîkîl mîdeb okok, magîlseк dî melîk geb sînâk lînîgab.

18 “Nîb ak, mînîm agebin ak nîj tep gînîmîb. Bin bî mînîm nîjîl, nîj dînîgal okok, mînîm tep ognap sek nîjnîgal; pen bin bî mînîm nîjîl ma nîj dînîgal okok, sîkol sîkol nîjîn agîl nîpal ak sek, pîs nep kîr gînîgab.

*Jisas nonîm nimam sîkop okok
(Mat 12:46-50; Mak 3:31-35)*

19 Pen ñîn nîbak nep, Jisas nonîm eip, nîmam kîsen ne okok eip, Jisas nop nîjnîg olak. Apîl nînlak, karîp ñîlîk mîgan nîb eyan Jisas bin bî tîbîk dîl mîdelak nîjîl mis okeyan mîdelak.

20 Nîg gel, bin bî karîp ñîlîk mîgan ap mîdelak okok nîjîl, bî alap Jisas nop agak, “Nanîm namam nak okok nep nîjnîg ap mîdebal söj eyan,” agak.

21 Agek, Jisas agak, “Bin bî God Mînîm ak nîjîl kîsen gîpal bin bî okok me, ami yad, mam yad mîdebal,” agak.

*Jisas agek, yîgen kîb dek ak kîr gak
(Mat 8:23-27; Mak 4:35-41)*

22 Pen ñîn alap, Jisas bî ne okok kîrop agîl agak, “Ñîg Cöb Galili juûl pîs kîdadañ amnîn,” agîl, ñîg magöb dîl amnîlak. **23** Pen nab okok amel nînlîg gi, Jisas ne wîsin kîn amnak. Wîsin kînek won ak, yîgen asad kîb yîb apîl ñîg nab nîbak dîl, ñîg pag ñîg magöb mîgan ak apek, kîmnîmel rek nep lâk. **24** Nîg gek, bî ne okok apîl, Jisas nop kaun

gel war̄kek aglak, “B̄ K̄b! C̄n maḡlseк k̄mniг gobin!” aglak.

Agelak, Jisas yiğen dek ak abe, ñig pag apek ak abe ag gek, won n̄bak nep yiğen ak k̄r ḡl, ñig ak ulek̄l, ned m̄deк rek m̄deк. ²⁵ Pen Jisas b̄ ne okok k̄rop agak, “N̄bi ti ḡnig ȳp ma n̄n d̄pim?” agak.

Agek, k̄ri p̄irk̄il k̄b gaul ḡl, k̄ri ke ag n̄n ag n̄n ḡl aglak, “B̄ n̄baul b̄ an? Ne agek, yiğen abe, ñig k̄b abe m̄n̄m ne ageb rek nep geb,” aglak.

*B̄ k̄jeki k̄iyob ñilik sek ak, Jisas gek, komiŋ lak
(Mat 8:28-34; Mak 5:1-20)*

²⁶ Ñig magöb d̄l, am̄l Ñig Cöb Galili nab s̄ňak am̄l am̄l, karip l̄m Gerasa bin b̄ m̄deliḡpal piş k̄dadan̄ amn̄lak. ²⁷ Pen Jisas ñig magöb ak k̄riг ḡl, ñig cöb gol s̄ňak kab k̄lip ar s̄ňak tob tau gek n̄njig ḡt, maḡl n̄bak nep, k̄jeki k̄iyob ñilik aban̄ ñag m̄delak b̄ alap, taun n̄bak n̄b ap̄l, Jisas nop nab̄n pakak. B̄ n̄bak ne maḡl nep m̄dił, karip ȳb ñilik m̄igan ak ma k̄noliḡip; c̄p t̄igel göliḡipal kab m̄igan okok nep k̄n ajoliḡip. ²⁸⁻²⁹ B̄ ne kod m̄dep okok, sen d̄l ñinmaḡl tob ne okok ñon ḡt k̄lis göliḡipal ak pen k̄jeki tap okok ap̄l k̄lis gel, sen löl̄iḡipal n̄b okok piг ḡt r̄kek, m̄n̄ mab nep nab okok per per amoliḡip. Pen b̄ n̄bak, Jisas nop n̄njil wal aḡl, ap̄l tob waḡin s̄ňak yap pakak. Jisas k̄jeki k̄iyob ñilik nop aban̄ ñaglak n̄b okok k̄rop agak, “B̄ n̄baul nop k̄riг ḡl söj amn̄m!” agak. Jisas n̄b agek, k̄jeki k̄iyob ñilik nop aban̄ ñaglak b̄ ak, coco ḡl, m̄n̄m k̄b aḡl agak, “Nak Jisas, God

Bı Kib ar i oklaŋ mideb Ni ne ak, yip tari giniŋ geban? Yip yur kib ma niŋniŋ!” agak.

30 Agek, Jisas agak, “Yib nak ak agan!” agak. Jisas agek, ne pen agak, “Yib yad ak Koŋai Nep,” agak. Kijeki kiyob niŋlik tap okok koŋai yib nep nop yipil siŋkil midelak rek ak me, nib agak. **31** Pen kijeki kiyob niŋlik okok Jisas nop neb neb giŋ aglak, “Cinop agenimın, mab ke eyaŋ kau miŋan kiriŋ ma juip ak ma ag yoknımın!” aglak.

32 Nib agiŋ, kaj koŋai yib nep amiŋ niŋbelak yokop pirkak nib okok niŋil, Jisas nop neb neb giŋ aglak, “Nak cinop agek, am kaj midebal okdan kirop yipil siŋkin,” agel, Jisas yau agak. **33** Jisas yau agek, kijeki kiyob niŋlik tap okok, bi ak nop kiriŋ giŋ, am kaj nib okok kirop yipil siŋkel, kaj okok piŋ ju mak bak eyaŋ amiŋ, gi dam niŋ cöb nab eyaŋ pakil, niŋ nibil magiŋsek kim saklak.

34 Pen bi kaj miŋkegiŋpal okok, gak nibak niŋil, piŋ gi rikid ag amiŋ, bin bi taun midelak okok kirop ag niŋ, amiŋ bin bi karip lim taun ulep siŋak midelak okok kirop ag niŋlak. **35** Ag niŋ, tap nibak tari geb agebal, agiŋ, apil niŋlak, bi kijeki yipil siŋkil midoligip ak, komiŋ lek, walij yimil, Jisas tob wagin ulep siŋak biſig midek. Kiri nibak niŋil jel gek pirkak. **36** Pen bin bi niŋ midel niŋlig gi, Jisas kijeki ag söŋ yokak ak, bin bi okok, bin bi kiſen olak okok kirop, nib nib giŋ, agiŋ, ag niŋlak. **37** Pen Gerasa bin bi magiŋsek jel gek pirkil, Jisas nop, nak adik gi amnoŋ agel, niŋ magöb dıl paŋdak. **38** Jisas kiriŋ amniŋ gek niŋil, ne gek kijeki kiyob niŋlik söŋ amniŋlak bi nibak, nop miŋim neb neb giŋ agak, “Yad nak eip amniř,”

agak. ³⁹ Nib agek, Jisas nop pen agak, “Mer. God nep tap tep yib tari tari giip ak, nak karip nak amil bin bi nak okok krop ag ninimin,” agak.

Nib ak, ne taun ne adik gi amil, bin bi okok krop magilsek, Jisas yip nib nib giip, agil, ag nakan.

Bin alap Jisas nop di niyek komin lak; pai alap kimak Jisas gek warikak

(Mat 9:18-26; Mak 5:22-43)

⁴⁰ Pen bin bi Jisas apeb, agil, kod midelak okok, Jisas nиг magob dil amjakek, use tep yib apeban e, aglak. ⁴¹⁻⁴² Pen bi kib Juda mogim gep karip kod midoligip bi alap yib ne Jairas. Pai ne nokim yib mi yin lak umigan alan ak kimnig gek, Jairas ne apil, Jisas miderek ulep sijak kogim yimil agak, “Karip yad amni. Pai yad nokim ak kimnig geb,” agak. Agek, Jisas niyning amek niyilig gi, bin bi konai yib nep apil, nop pis pis cirok cirok nigliq gi amnilak. ⁴³ Pen bin alap per per ne bin ajep amoligip mi aknib umigan alan lak. Bin nibak, soi non gep bi okok yip gel, yip komin lan, agil, krop mani noligip ak pen nop gel milep giniimin rek ma lak. ⁴⁴ Ne Jisas amek kid ken pis apil, walij par kib lak ak di niyek niyilig gi, magil nibak nep nop milep gak. ⁴⁵ Pen Jisas krop agak, “Yip bi an di niyip?” agak.

Agek, bin bi okok aglak, “Cin ma di niyin,” aglak. Pen Pita agak, “Bi Kib, bin bi konai nep sij aul apil, nep cirok cirok nebal,” agak.

⁴⁶ Agek, Jisas agak, “Bin bi alap yip di niyosip. Kilis yad ak amib niyil agebin,” agak. ⁴⁷ Pen bin Jisas di niyak nibak, ne we ginimin rek ma lak ak niyil, jep jep dilig gi, Jisas miderek ulep sijak ap

kogim yimak. Bin bi nib okok niñ midebak nab okok Jisas nop agil, ne tap gak ak, Jisas di niñek, magil nibak nep komiñ lakan kesim ak magilsek misen agak. ⁴⁸ Agek, Jisas nop agak, “Pai yad. Nak yip di niñen komiñ lañ agil niñ dipan ak, yip di niñek komiñ lip me ak. Minim ma mideb. Nak amil, God nñinmagil arak ar ne ak midenimin,” agak.

⁴⁹ Jisas nib agek niñlig gi, bi Jairas nop wög goligip bi alap apil, Jairas nop agak, “Pai nak pis nep kimib; ag neb bi nop agek tob yur ma oniminiñ; adik gi amnimiñ,” agak.

⁵⁰ Agek, Jisas minim nibak niñil, Jairas nop agak, “Pai yad ak bir kimib, agil, gos ak ma niñniñmin. Niñ denigan ak, nop komiñ linigab,” agak.

⁵¹ Jisas nib agil, Jairas karip ne ak amjakil, bin bi okok kirog magilsek ag söñ siñ eyan lili, pai nonim nap ber mal, Pita ak, Jon ak, Jems ak kirog pon dil, pai ak nop niñning karip nñlik miyan eyan amnilak. ⁵² Pen bin bi, pai nibak kimib, agil, sil ag midebak okok, Jisas kirog agak, “Nibi sil ma agim. Pai ak ma kimib; yokop wisin kineb,” agak.

⁵³ Jisas nib agek, bin bi okok, pai nibak pis nep kimib ak niñil, nop sik aglak. ⁵⁴ Pen Jisas pai ak nñinmagil kid ne ak dil agak, “Pai yad, warikan!” agak. ⁵⁵ Nib agek, kaun ne ak apil kauyan kauper gek warikak. Warikek, Jisas agak, “Tap ognap nem niñyan,” agak. ⁵⁶ Pai nonim nap kiri kib gaul girek. Pen Jisas kirog ber mal agak, “Bin bi ognap kirog minim nibak ma ag nñnimir, mer!” agak.

9

Jisas bì ne aknìb umìgan alaŋ okok ag ke ke yokak

(Mat 10:5-15; Mak 6:7-13)

¹⁻² Jisas bì ne aknìb umìgan alaŋ kìrop agek apelak agak, “Yad nìbep bì yad, kìlis yad ke ñìl, ag yoknìgain. Nìb ak, nìbi okok amìl, kìjeki kìyob ñìlk bin bì yìpìl sìkìl mìdebal okok agem söŋ amnìmel; bin bì tap gìp okok gem komìŋ lìnìmìŋ; bin bì mìñak gìp okok gem sìn lìnìmìŋ; God bin bì dìl kod mìdenìgab mìnìm tep ak ag ñìem nìjnìmel. ³ Pen amnìg gìl, kìsal dai, wad, tap ñìnejeb, mani, walìj, tap okok sek ma dad amnìmìb; yokop amnìmìb. ⁴ Taun alap amìl karìp alap amjakem, nìbep ag denìmel, kìrop eip kìn mìdìl, taun nìbak kìrig amnìn agnìgabìm ak, magìl ak nep kìrig amnìmìb. ⁵ Pen karìp lìm mìgan alap amem, nìbep ma ag denìmel, taun nìbak kìrig amnìn, agnìgabìm ak, kìrop agnìmìb, ‘Mìnìm tep ak daposin ma dìpìm rek, lìm dai nìbep aul aposin, tap acìp acìp tob cìnop dìp ak lig gì yokìl amobìn,’ agìl, lig gì yokìl amnìmìb. Nìg genìgabìm, kìri gì tìmel gìpal ak nìjnìgal,” agak.

⁶ Nìb agek, kìri karìp tìrig tìronj magìlseki tìgonj tìgonj amìl amìl mìnìm tep ak ag ñìlig gì, bin bì mìñak gak okok gel komìŋ lak.

Herod gos par nìnjak

(Mat 13:1-2; Mak 6:14-16)

⁷ Pen bin bì okok, Jisas tarì tarì gak mìnìm ak ag amìl apìl gel nìnjìg gì, gapman bì kìb Herod nìnjìl, gos par yìb nìnjak. Bin bì ognap aglak, “Jon bì nìg

pak ñeb kïñjam tib git rïk gïlak kïmak ak, kauyan warïkip,” aglak. ⁸ Ognap aglak, “Bï ned nïb God mïnïm agep bi ak Ilaija ne owip,” aglak. Ognap aglak, “Bï bïrarïk ped okok God mïnïm ag ñoligip bi alap kauyan komïj lïl owip,” aglak. ⁹ Nïb agel, bi kïb Herod agak, “Jon nop kïñjam tib git rïk gen bïr kïmak rek, bi nïbak bi an ap mïdekl nïñlig git agebal ak am nïñnim,” agil, gos ak nïñak.

*Jisas bin bi konjai nep tap ñiñeb ñek ñiñlak
(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Jon 6:1-12)*

¹⁰ Pen Jisas bi ne aknïb umïgan alan adïk git apïl, karïp lïm okok ajil tap tari tari gïlak mïnïm ak, Jisas nop ag ñiñlak. Ag ñel, am karïp lïm miñgan alap ke am mïdojin, agil, Jisas kïrop poj dïl Betsaida taun siñjak amniñlak. ¹¹ Pen majil nab okok amel nïñlig git, bin bi ognap aglak, “Jisas bi ne okok eip apïl padïkebal,” aglak. Nïb agel, bin bi konjai nep nop nïñnjig kïsen gïlak. Apelak, ne tep apebim e, agil, God bin bi dïl kod mïdenigab mïnïm ak kïrop ag ñiñlig git, bin bi tap gak okok gek komïj lak.

¹² Pen dïgep pïb pañid amniñg gek magil ak, bi ne aknïb umïgan alan apïl, Jisas nop aglak, “Karïp lïm siñ aul, bin bi ma mïdebal, miñ mab nep nab siñaul mïdobin rek ak, bin bi siñ aul kïrop ag yokek, karïp bin bi mïdebal okok ke ke amil, tap ñiñeb kïri okok ke pïyo nïñil, kïneb miñgan okok pïyo nïñlan,” aglak.

¹³ Nïb agelak, Jisas pen agak, “Nïbi ke tap magil kïrop ñim,” agak.

Agek, kïri aglak, “Cin tap ñiñeb konjai ma mïdeb. Yokop bred magil aknïb mamid alan

midił, kibsal omal mideb. Nak tari gos niñeban? Bin bi siñ aul konjai nep midebal ak, ciñ am tap niñeb krop ognap tau dowin aka?” aglak. **14** Niñ nibak, bin bi apil mogim gilak okok, bin niñ pai okok mer, bi okok nep me wök pagel paip tausan (5000) rek amnak.

Pen Jisas bi ne okok krop agak, “Bin bi konjai nep ap midebal siñ aul agem, bin bi aknib niñjuil omal adik gi dam aknib wajrem alan (50) niñ ke ke bisiglanj,” agak.

15 Agek, bi ne okok ne agak rek nep gel, bin bi okok magilsek siñak bisiglak. **16** Ne bred magil aknib mamid alan dil, kibsal omal sek dil, kilan gi seb kab ar alan siñak niñil, God nop tep agil, tap niñeb nibak ti pañil, bi ne okok krop niñek, kiri pen dil, bin bi okok krop nonim li niñlak. **17** Nelak, kiri magilsek niñ damil, niñ saknimel rek ma lek, dai dai yepil yepil gilak okok, bi ne okok di wad aknib umigan alan yigel ap ran jakak.

*Pita Jisas nop agak, “Nak Krais ak,” agak
(Mat 16:13-19; Mak 8:27-29)*

18 Pen niñ alap, Jisas amil ke siñak God nop sobok gi midił, bi ne okok krop ag niñil agak, “Bin bi okok yiñ bi an ag gos niñpal?” agak.

19 Agek aglak, “Bin bi ognap nep Jon bi niñ pak niñeb ak ag gos niñpal; ognap nep bi ned niñ God minim agep bi ak Ilaija ag gos niñpal; ognap nep bi birarik ped okok God minim ag niñliñip bi alap kauyan komiñ liñ owip ag gos niñpal,” aglak.

20 Agelak, Jisas krop pen ag niñak, “Pen niñbi ke yiñ bi ban, agil, gos niñebim?” agak.

Agek, Pita pen agak, “Nak God Krais ne ak,” agak.

21 Nib agek, Jisas krop agak, “Minim nibak bin bi ognap krop ma ag ninimib, mer yib!” agak.

Jisas agak, “Kimil kauyan wariknigain,” agak

22 Jisas nib agil, minim alap agil agak, “Bi Ni ne nop yur kib yib ninigal. Bi minim tig bilocep okok, bi God nop tap sobok gep bi kib okok, bi lo minim ag neb bi okok, nop nijel milik yapek nag pak lel, kimnigab ak pen nin omal midil minek nin omal nokim ak kauyan wariknigab,” agak.

23 Pen Jisas bi ne okok abe, bin bi midelak okok abe, krop magilsek agil agak, “Bin bi yip kisen gin, agil, gos nijenigal okok, tap lim dai ar wagin aul gos kib nopal ak kiri gil, mib gon kiri ke gos kib nopal ak kiri gil, nin nokim nokim mab kros kiri di ka gil yip kisen ginimel. **24** Bin bi an an, mib gon cin ke, komij midep magil cin ke, gos nijil mid tep ginigabin, agil gos nijenigal bin bi okok, pis nep ap yap paknigal. Pen bin bi an an, Jisas nop nij dil, mib gon cin, komij midep magil cin, tari tari ginigab ak minim ma mideb, agil gos nijenigal bin bi okok, komij midep magil ak dinigal. **25** Bin bi tap lim dai ar wagin aul din, agil gel amnigab bin bi okok, tap tep tep okok dil, lim dai ar wagin aul mid tep ginigal, pen kisen kimil lim dai ar wagin aul kiri gil, God eip per per midenimel rek ma linigab. **26** Bin bi an yip nabij gek, yad Jisas nop ma nippin, agil, minim yip ma nij dinigab ak, yad kisen Bapi cir apil melik tep ke ak dil, ejol sin melik tep sek okok eip onigain nin ak, bi nibak nop nabij gek, ma nippin

agnigain. ²⁷ Pen n̄ibep n̄ijid yib agebin, bin b̄i m̄iñi m̄idebim s̄inj aul ognap ma k̄imnigabim; komiñ nep midil, God bin b̄i d̄il kod m̄idenigab n̄in ak n̄ijnigabim,” agak.

Jisas mīb goj ne ak ke yib lak

²⁸ Jisas n̄ib agiñ, n̄in aknib jil onjed rek midil, Jon, Jems, Pita k̄rop poj d̄il, God nop sobok ḡinig gi yokop dim n̄ib s̄injak amnak. ²⁹ Amil, God sobok gi m̄idek n̄ijlig gi, milik dai ne ke yib l̄il, walij ne t̄id yib l̄il, melik aknib ke yib gek n̄ijlak. ³⁰⁻³¹ N̄ig gek n̄ijlig gi, b̄i birarik nep kimrek, Mosis eip, Ilaija eip, God melik tep aknib ke magiñ ak d̄il apil, Jisas Jerusalem amil kimil, wög ne gi saknig gek minim ak ag m̄idelak. ³² Pen Pita, Jems, Jon k̄rop yakam wisin apek, udin jik jik ḡilig gi m̄idelak, pen midarik kiri udin n̄il n̄ijil, Jisas melik tep ne ak abe, b̄i n̄ib omal Jisas eip warik miderek okok abe, n̄ijlak. ³³ B̄i n̄ib omal amnig ger n̄ijlig gi, Pita gos n̄inj tep ḡil mer, Jisas nop agak, “B̄i Kib, cin s̄injaul midobin ak, tep yib midobin. Nak cinop yau agek, karip badak yokop omal nokim, nep alap, Mosis nop alap, Ilaija nop alap gin,” agak.

³⁴ N̄ib agek n̄ijlig gi, magiñ n̄ibak nep, kimi t̄id kib alap apil k̄rop magiñsek kob ñek p̄iriklak. ³⁵ Pen minim alap kimi nab s̄injak n̄ib apil agak, “B̄i aul Ñi yad; yad nop ag linek. N̄ibi minim ne agnimiñ rek n̄ijnimib,” agak.

³⁶ Minim ag dai juek, magiñ n̄ibak nep n̄ijlak, b̄i n̄ib omal kiri ma miderek; Jisas nep m̄idek. Pen dim yirik alaj midil, tap gak ak n̄ijelak ak, n̄in nab n̄ib s̄injak bin b̄i ognap k̄rop ma ag n̄ilak.

*Ñi s̄ikol k̄ijeki aban ñagak alap Jisas gek, komiñ lak
(Mat 17:14-21; Mak 9:14-29)*

³⁷ Pen m̄inek, d̄im gol alaŋ m̄idelak n̄ibak k̄irig ḡil, majil s̄injak k̄yan git ap yapel niŋl̄ig git, bin bi konjai nep apil k̄rop nabtin paklak. ³⁸ Bi alap bin bi nab n̄ibak s̄ik k̄ib agil agak, “M̄inim ag ñeb bi. Ñi yad nokim aul, nak nop ȳimig niŋn̄imim, agil, dapebin. ³⁹ K̄ijeki k̄iyob ñil̄ik per nop aban ñag m̄idil nop gek, s̄ik k̄ib ȳib agil git dam pakil, k̄inik kobkob kosib masib apil, k̄im dam nab l̄il̄ig git apeb. Nop nig ḡil, per per nep gek gek me, ne yur mab diliq git m̄ideb. ⁴⁰ Bi nak okok k̄rop, k̄ijeki m̄ideb n̄ibak ag yokim, apin ak pen k̄iri ag yok mer niŋil k̄irig ḡipal,” agak. ⁴¹ N̄ib agek, Jisas agak, “Bin bi miñi m̄idebim lim dai wagin aul, ñin akal m̄inim niŋ dinigabit? Yad birarik nep m̄iker n̄ibep dad ajebin; pen k̄isen ñin titi git m̄iker n̄ibi di amnit?” agak. N̄ib agil, bi n̄ibak nop agak, “Ñi nak n̄ibak ulep s̄injaul dowan,” agak. ⁴² Jisas n̄ib agek, ñi n̄ibak dad apek niŋl̄ig git, k̄ijeki k̄iyob ñil̄ik ñi ak nop k̄ilis ȳib git, pag pe git yokek git dam lim eyan pałab sakak. Jisas pen k̄ijeki k̄iyob ñil̄ik ak nop ag gek, ke amek niŋl̄ig git, ñi n̄ibak komiñ lek, Jisas dam nap nop ñak. ⁴³ Bin bi ap m̄idelak okok, God k̄ilis ne aknit ke n̄ibak niŋil, ñaul d̄ilak.

*Jisas, “Yip mimig ginigal,” agak
(Mat 17:22-23; Mak 9:30-32)*

Bin bi niŋi m̄idelak okok, Jisas tap tari tari gak ak niŋil, ñaul d̄il niŋ m̄idel niŋl̄ig git, Jisas bi ne okok k̄rop agak, ⁴⁴ “M̄inim agn̄ig gebin n̄ibaul,

nıbi tımid lı nıŋ tep yıb gıl mıdenımıb. Ulep mıdeb, Bi ñı ne nop mımığ nıŋıl, bı ognap kırop ñıniçgal,” agak. ⁴⁵ Pen mıñım agak nıbak, kıri tık nıñımel rek ma lak. Pen pırıkil Jisas nop ma ag nıŋlak.

*Bı an rek bin bı kıb mıdenıgab
(Mat 18:1-5; Mak 9:33-37)*

⁴⁶ Jisas bı ne nıb okok kıri ke ag amıl apıl gıl, bı alap agak, “Yad bı kıb mıden,” agak. Pen bı alap pen agak, “Wıs! Nak mer, yad bı kıb mıden,” agak. ⁴⁷ Jisas bı ne okok gos nıŋlak nıbak ke nıŋıl, ñı sıkol alap dap ne mıdek bak sıňak lıl agak, ⁴⁸ “Bin bı an yıp gos nıŋıl, ñı pai sıkol aul nıb rek dıniçgab ak, yıp abe dıniçgab. Pen bin bı an yıp dıniçgab ak, Bi yıp ag yokek onek nop abe dıniçgab. Pen bı an nab nıbi sıňak bı yokop yıb rek mıdeb, bı nıbak nep ne bı kıb yıb,” agak.

⁴⁹ Jisas nıb agek, Jon agak, “Bi Kıb, cın nıpın, bı alap yıb nak agıl, kıjeki kıyob ñılık tap okok ag yokak. Pen bı nıbak cın eip ma ajobın rek, ‘Nak nıg ma gınımin,’ agnok,” agak.

⁵⁰ Agek, Jisas agak, “Tari gınıg nop nıb ag gıpek? Bin bı nıbep nıñel mılık ma yonıgab okok, bı nıñeb cın, agıl nıñımıb,” agak.

Sameria kai Jisas nop ma dıłak

⁵¹ Pen Nap ne Jisas nop dam karıp lım ne seb kab ar alan dad ameb ñın ak ulep gak nıŋıl Jisas, Jerusalem amnım, agıl, gos kılıs gı nıŋıl me amnak. ⁵² Ne bı ne ognap ned ag yokak. Kıri amıl tap nop gı jıñ gınıg, karıp lım Sameria nab sıňak karıp tırıg tıronj alap amnílak. ⁵³ Pen Sameria

bin bî karîp tîrîg tîroñ nîbak kîneligipal okok, Jisas Jerusalem amnîg gek mînim ak nîñîl, nop ag wasu ma dîlak. ⁵⁴ Nîg gelak, Jisas bî ne Jems eip Jon eip nîñîl, Jisas nop agrek, “Bî Kîb, seb kab ar alañ nîb mab mîlañ agor, apîl bin bî nîg gîpal okok kîrop yînnîmîñ akan?” agrek.

⁵⁵ Nîb agrek, Jisas adîk gîl kîrop mal nîñîl, nîg ma gînîgabîñ, agîl, kîrop mal ag gak. ⁵⁶ Bin bî nîb okok kîri Jisas nop ma dînígal ak nîñîl, kîri karîp tîrîg tîroñ nîbak kîrîg gîl, karîp tîrîg tîroñ ke nîb alap amnîlak.

Bî alap Jisas nop agak, “Yad nak eip ajonîgabîr,” agak

(Mat 8:19-22)

⁵⁷ Pen majîl nab okok amel nîñlig gî, bî alap apîl, Jisas nop agak, “Karîp lîm akal akal amnîgan okok, yad eip ajonîgabîr,” agak.

⁵⁸ Nîb agek, Jisas nop agak, “Yad eip koslam ajenîgan. Kain sapeb okok karîp kîneb kîri lîm mîgan okok mîdeb; yakîr okok tin kîri ak ke mîdeb; pen Bî Ñî ne, kau kîneb ne alap ma mîdeb,” agak.

⁵⁹ Pen Jisas bî alap nop agak, “Nak yad eip ajor,” agak. Nîb agek, bî nîbak pen agak, “Bî Kîb, yîp yau agek, yad am bapi yad tîgel gîl onîm,” agak.

⁶⁰ Agek, Jisas nop pen agak, “Bin bî yîp ma nîñ dîpal ognap kîmel, bin bî yîp ma nîñ dîpal ognap dam tîgel gînîmel. Nak pen amił, God bin bî dîl kod mîdenîgab mînim ak ag ñek amnañ,” agak.

⁶¹ Pen bî alap agak, “Yad nak eip ajonîgabîr ak pen yîp yau agek, yad amił ami bapi, ai mam yad

okok kîrop mînîm ag ñî tep gîl, ñînmagîl pakîl, onîm,” agak.

⁶² Agek, Jisas pen agak, “Bin bî an wög dai wagîn gîl, gos par nîñîl, nab sînjak kîriç gînîgab ak, God bin bî dîl kod mîdenîgab mînîm tep ak ag ñeb bî wög ak gînîmîn rek ma lîp,” agak.

10

Jisas bî ne kojai nep ag yokek amîl karîp lîm ke ke amniłak

¹ Kîsen Jisas bî ne ñînjuıl omal nokîm adîk gî dam umîgan alan (72) dîl, kîrop bîlokîl omal ke, omal ke, karîp lîm okok ke ke ag yoknîg gîl agak, “Nîbi ned amîl, mînîm yad ak ag ñem, yad kîsen nînîgain,” agak. ² Pen kîrop mînîm alap agak, “Tap wög kîb yîb mîdeb ak pen bin bî tap magîl pag dowep okok kojai ma mîdebal. Nîb ak, Bî Kîb wög dai nap nîb ak nop ag nîñem, bin bî tap magîl pag dowep ognap sek agek, am pag dolan.

³ Nîbi amnîm! Pen nîbep kaj sipsip ñîlik rek kain sapeb mîdebal nab sînjak ag yokebin. ⁴ Nîbi mani tin, wad, tob tîrîp okok sek ma dad amnîmîb. Bin bî ognap eip majîl nab sînjak mînîm ag parsek ma mîdenîmîb. ⁵ Pen karîp alap amjakîl, karîp ñîlik mîgan amlîg gî, kîrop mînîm tep ag ñîl agnîmîb, ‘God nîbep kod mîdeñ,’ agnîmîb. ⁶ Nîb agenîgabîm, bin bî God mînîm sain tep ne dep rek alap mîdenîgab ak, mînîm sain nîbi nîbak dînîgab. Mer ak, mînîm sain agnîgabîm ak nîbep ke adîk gî onîgab. ⁷ Pen karîp nîbak nep mîdîl, tap magîl dap ñînîgal ak ñîblîg gî mîdenîmîb. Bî wög gîpal okok pen saj dînîmel. Nîbak rek,

kırop mİNİM tep ak ag ñenigabİM rek, kiri pen tap magıl dap ñinigal. Pen nİbi karıp karıp ma gİNİMİb. ⁸ Pen taun alap amem, nİbep ag wasu dİl, tap magıl ñenimel ak, dİ ñiñnímİb. ⁹ Karıp lİM nİbak, bin bİ tap gonimij okok kırop gem, komiñ lİNİMİj. Bin bİ okok magılsek kırop ag tep gİl agnİMİb, ‘God bin bİ dİl kod mİDENİGAB ak, tob wagın nİbep ak bİR owİp,’ agnİMİb. ¹⁰ Pen taun alap amem, nİbep ag wasu ma denimel ak, majıl nab sİñak amił agnİMİb, ¹¹ ‘Karıp lİM nİbep aul aposin ak, sİlpil acıp acıp tob cInop cİg dİp ak, nİbepe ke lig gi yokıl amobın. Pen nİn tep gİM! God bin bİ dİl kod mİDENİGAB ak, tob wagın nİbep ak bİR owİp,’ agnİMİb. ¹² Yad nİbep agebin, kİsen mİNİM kİb nİññiGal ñiñ ak, taun kİb Sodom bin bİ tap si tap tİmel nep gel gel yİN sİbok ñİb amnak ak, mİNİM kİb nİñjil yur sİkol rek dİNİGAL; pen bin bİ mİNİM nİbi am agem ma dİNİGAL okok, mİNİM kİb nİñjil yur kİb yİb dİNİGAL.

Pen yur kİb dİNİGAL

¹³ “Korasin bin bİ okok abe, Betsaida bin bİ okok abe, tap ma gep rek ak gen, nİñjil kİrİg gİpİM rek, yur kİb yİb dİNİGABİM. Pen taun kİb omal Taia Saidon bin bİ okok kırop, tap ma gep nİbak rek ognap gen nİplap ak, kiri walij pİg gi rİk yowİp ognap yİMİL bİsİg gİl, tİN se dİ lİlİg gi dİ lİlİg gi mİdİl, tap tİmel gölügİpal nİbak kİrİg gİplap. ¹⁴ MİNİM kİb nİññiGal ñiñ ak, Taia Saidon bin bİ okok yur sİkol rek dİNİGAL; pen nİbi Korasin bin bİ okok abe, nİbi Betsaida bin bİ okok abe, yur kİb yİb dİNİGABİM. ¹⁵ Pen ñiñ nİbak, nİbi Kapaneam bin bİ okok ak rek nep, seb kab ar

alañ sînâk ma amnîgabîm; pîs nep kau mîgan kîb eyan amnîgabîm,” agak.

¹⁶ Jisas bî ne okok kîrop agak, “Bin bî mînîm nîbep dînîgal okok, mînîm nîbep nep mer, mînîm yad ak, kîri ak rek nep dînîgal. Pen nîbep ma dînîgal okok, nîbep nep mer, yîp ak rek nep ma dînîgal. Pen yîp ma dînîgal okok, yîp nep mer, Bî yîp ag yokek onek ak, nop ak rek nep ma dînîgal,” agak.

Bî ne ag yokak okok adîk gi olak

¹⁷ Pen kîsen bî ne ñînjuîl omal nokîm adîk gi dam umîgan alañ (72) nîb okok, karîp lîm okok gi rag kîrig gîl apîl, tep aglig gi Jisas nop aglak, “Bî Kîb! Kîjeki kîyob ñîlîk bin bî abañ ñôpal okok, yîb nak agil, ‘Jisas mîdeb rek amnîm!’ agon, apîn rek nîjîl ambal,” aglak.

¹⁸ Agelak, Jisas kîrop agak, “Yad nîj mîden nîjlig gi, kîjeki kîyob ñîlîk nap kîri Seten, añîm añîm rek dîl seb kab ar alañ nîb ap yap pakak.

¹⁹ Nîbep ag lîpin ak me,toi soin sarau, gaiwadö, kodal, tap sapeb nîb okok abe, Bî Kaual Maual kîlis ne ak abe, nîbep gi tîmel gînîmel rek ma lîp.

²⁰ Pen kîjeki kîyob ñîlîk tap okok apîn rek nîjîl söñ ambal, agil, mîñ mîñ ma gînîmîb; God ne yîb cînop seb kab ar alañ sînâk ñu kîl tîkip, agil, mîñ mîñ gînîmîb,” agak.

Jisas Nap God nop tep agak

(Mat 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Magîl nîbak, Kaun Sîñ ak Jisas nop ap ran jakîl mîdek nîjlig gi, ne mîñ mîñ gîlîg gi, Nap ne nop agak, “Bapi, nak Bî Kîb seb kab ar alañ abe, lîm dai wagîn aul abe kod mîdeban ak, gos nak

ke nıñek tep gıp ar ak nep gıpan. Cın bin bı kıb gos nıñ kıd yıkıl ke nıpin, apal bin bı okok, kırop mınım tep wagın ak ma yomban, pen nı̄ pai sıkol okok, nak kırop gos tep nıek, mınım tep wagın ak nıpal ak me, nep tep agebin,” agak.

²² Jisas nıb agıl agak, “Bin bı ognap yad bı tigeplı rek mıdebin ak ma nıpal; Bapi ne nep yıp nıñıp. Pen Bapi ne bı tigeplı rek mıdeb ak, bin bı ognap ma nıpal; yad ke nep nıpin. Ne yıp kılıs tap ne okok magılseklı rek, bin bı kırop yomen nop nıñıgal. Bin bı ognap sek Bapi nop ma nıñıgal,” agak.

²³ Jisas nıb agıl, adık gıl, bı ne okok nep kırop agıl agak, “Tap nıbaul nıñebim ak, mıñ mıñ gınımıb. God nıbep nep me dı̄ tep yıb gek nıñebim. ²⁴ God mınım ageplı okok konai nep abe, kiñ okok konai nep abe, tap nıbi udın nıñebim nıbaul, nıñın, agıl, kod mıdeligıpal ak pen kırı ma nınlak; mınım nıbi peyig nıñebim nıbaul, nıñın, agıl, kod mıdeligıpal ak pen kırı ma nınlak.

Jisas, bı̄ tep Sameria nıb ak, mınım sıd tı̄kil agak

²⁵ Nı̄n alap nab sıñak, bı̄ lo mınım ag nıeb bı̄ alap, Jisas yıp tari mınım agnımıñ, agıl, apıl nop ag nıñıl agak, “Mınım ag nıeb bı̄, yad tari tari gıl, komıñ per mıdep magıl ak dı̄nım?” agak.

²⁶ Agek, Jisas nop agak, “Lo mınım ak nı̄nu kıl tı̄kil, tari aglak?” agak.

²⁷ Agek, bı̄ lo mınım ag nıeb bı̄ nıbak agak, “Lo mınım ak nıpin, Mosı̄s nı̄nu kıl tı̄kil agak,

‘God Bi Kib nak ak nop miñ miñ gil,
gos timid nak ak nop nil,
kilis nak ak magil sek nop nil,
nop midmagil yib linimin.

Nak ke midmagil lipan rek,
bin bi ognap krop ak rek nep midmagil
linimin,’ agak,” agak.

28 Nib agek, Jisas bi nibak nop agak, “Nak yipid
gil apan; ar nibak nep kisen gil, komij per midep
magil ak dinigan,” agak.

29 Jisas nib agek, bi lo minim ag neeb bi nibak,
yib yad ak sirkol ginigab, agil, Jisas nop kauyan
ag niñil agak, “Lo minim nu kil tikak ak, bin bi
ognap krop midmagil linimb, agil, nu kil tikak.
Nib ak, bin bi akal krop midmagil linimb, agil,
nu kil tikak?” agak.

30 Agek, Jisas bi lo minim ag neeb bi nibak nop,
minim pen aglig gi, kesim dil agak, “Bi alap
Jerusalem kirtig gil, taun kib Jeriko amnim, agil,
majil nab siñak amek niñig gi, bi tap si dep
ognap apil, nop tapin magil pakil, walij tap ne
okok pilig gi dad amel niñig gi, ne majil nab siñak
kimnig mapal tib midek. **31** Bi God nop tap sobok
gep bi alap, majil ar nibak amil bi nibak kimnig
mapal tib midek siñak niñil, pis kid nep ajep lil
amnak. **32** Pen bi Lipai wagin bi alap, majil ar
nibak nep amil, bi nibak kimnig mapal tib midek
siñak niñil, ne ak rek nep pis kid nep ajep lil
amnak. **33** Pen bi Juda mer, karip lim Sameria
nib bi alap, majil par nokim nibak nep amil, bi
nibak kimnig mapal tib midek siñak niñil, nop
yimig yib niñak. **34** Nop yimig yib niñil, midek

maŋ sɪŋak amił, soi nop okok wel ognap lɪl, ŋig wain ognap lɪl, soi nop okok ŋon gak. Soi ŋon gɪl, dɪ donki ar ne ak lɪl, karıp mani tauıl kɪneliğipal ak dam lɪl, kod mɪd tep yɪb gak. ³⁵ Mɪnek amniğ gɪl, bɪ karıp kod mɪdoliğip nɪbak nop silpa kɪd omal ŋɪl agak, ‘Nak bɪ nɪbaul nop kod mɪd tep gɪnɪmɪn. Pen mani titi agnıgan ak, adık gɪ apɪl nep ŋɪnɪgain,’ agak,” agak.

³⁶ Jisas kesim nɪbak dɪl, ne bɪ lo mɪnɪm ag ŋeb bɪ nɪbak nop ag nɪŋak, “Bɪ majɪl nab sɪŋak pak lɪlak ak, bɪ omal nokɪm padıklɪg gɪ amniłak okok, bɪ an ne ke mɪdmagɪl lak rek, nop mɪdmagɪl lak?” agak.

³⁷ Agek, bɪ lo mɪnɪm ag ŋeb bɪ ak agak, “Bɪ nop yɪmɪg nɪŋɪl gɪ tep gak bɪ nɪbak,” agak.

Agek, Jisas nop agak, “Nɪŋɪd nep ageban. Me nak amił, ar nɪbak rek nep gɪnɪmɪn,” agak.

Jisas ne Mata Maria air mal karıp kɪrop amnak

³⁸ Pen Jisas bɪ ne okok eip karıp lɪm alap amjakelak, bin karıp lɪm nɪbak mɪdekl alap apɪl, kɪrop poŋ dɪl dam karıp ne ak amnak. Bin nɪbak yɪb ne Mata. ³⁹ Karıp ne ak nɪnai alap mɪdekl. Yɪb ne ak Maria. Maria ne Jisas mɪdekl ulep sɪŋak ap bɪsɪg gɪl, Jisas mɪnɪm agek ak nɪŋ mɪdekl. ⁴⁰ Mata ne ke nep tap magɪl dagɪl, gos par nɪŋɪl, ap Jisas nop agak, “Bɪ Kɪb, Maria yɪp kırıg gek, yad ke nep tap magɪl cɪn dagilebin ak tep ma gɪp. Nop agek apɪl yad eip tap magɪl dagɪlɪr,” agak. ⁴¹ Agek, Jisas agak, “Mata, Mata, nak tap konjai nep gos par nɪŋeban ak tep mer. ⁴² Maria mɪnɪm tep yad nɪŋnɪm, agɪl, gos nokɪm ak nep nɪŋɪl, ap mɪnɪm

yad nıñ mideb. Bin bı alap tap tep dıp nıbak pili
gi dıñimıñ rek ma lıp,” agak.

11

*God nop sobok gınig, nıg gıl rek agnimib, agak
(Mat 6:9-15; 7:7-11)*

¹ Ñın alap, Jisas karıp lım ke migan alap mıdıl,
Nap God nop sobok gılıg gi midek. Sobok gi juek
nıñlıg gi, bı ne alap apıl nop agak, “Bı Kib, God
nop titi gıl sobok gın? Jon bı ne okok kırop ag
ñek nıpal rek, nak cınop ak rek nep ag ñek nıñin,”
agak.

² Agek, Jisas kırop pen agak, “God nop sobok
gınig gıl, nıbgıl agnimib,
‘Bapi, bin bı okok yıb nak agel ar amnañ.
Nak bin bı dıl kod middenıgan ñın ak kasek
onimıñ.

³ Tap magıl cınop ñın nokım nokım per per ñıban
rek ñinimın.

⁴ Bin bı ognap cınop gi tımel gel,
kırop pen gi tımel ma giplen rek,
cın tap si tap tımel giplen okok nıñıl kırıg
gınimın.

Cınop kod middenimın,
gos alap piwakonimın, gi tımel ma gjıjn,’
agnimib,” agak.

⁵⁻⁶ Jisas mınim nıbak agıl, bı ne okok kırop
mimin sid tıkıl agak, “Ñibi bı alap, kıslım
nab kib eyaŋ, bı nıñeb ne karıp amıl agnígab,
‘Ñibemmam, bı nıñeb yad alap par okok nıb
apıl karıp yad ak apjakosıp. Pen tap nop ñen
nıñimın ak ma mideb ak me, nep apebin. Yıp

bred magıl omal nokım ñan,’ agnıgab. Agenıgab, bı niñeb ne niňbak mìnım pen agnıgab, ⁷ ‘Kıslım nab kıb aul apıl yıp aknıb ma agnımın! Yad ñı̄ pai yad okok eip kijon gῖñil kınobın. Niň ak, yad titi gîl warıkıl, nep tap ageban niň okok dî ñinim?’ agnıgab. ⁸ Pen niňbep agebin, bı karıp nap niň ak, bı niñeb yad, agıl, kasek dî ma ñinigab, pen nop ñan agıl kod mîdlig gi, kılıs gi mîdek mîdek, agnıgab rek ñinigab. ⁹ Niň ak, niňbep agebin, tap tari ma mîdonim, God nop ag niñjem, niňbep ñinigab. Tap tari piyo niñnjabım ak, dînigabım. Cînop kijon ak yîkanj, agıl, pak gu gu gem, yîknıgab. ¹⁰ Tari gînig: bin bı God nop ag niñnjagal okok, dînigal. Bin bı tap piyo niñnjagal okok, dînigal. Bin bı cînop kijon yîkanj, agıl, pak gu gu gel, kîrop kijon yîknıgab. ¹¹ Niňbi ñı̄ pai nap okok, ñı̄ niňbi alap kîbsal nen agenıgab, toi alap ñinigan aka? ¹² Aka pen, yakır magıl nen agenıgab, kodal alap ñinigan aka? Ak rek nep niňg ma gînigan. ¹³ Niňbi bin bı tep mer ak pen ñı̄ pai niňbi okok tap tep okok nep ñinigabım. Bapi seb kab ar alan sînjak mîdeb ak Bı tep yîb. Ne tap tîmel alap ma ñinigab. Kaun Sîj ak cînop ñan, agenıgabım ak, Bapi niňbep ñinigab,” agak.

*Jisas Seten kîlis dîl tap ma gep rek geb, aglak
(Mat 12:22-30; Mak 3:20-27)*

¹⁴ Pen bı alap nop kijeki aban ñagek, mìnım agıl mer, yokop nep mîdek. Jisas kijeki niňbak ag yokek, bı aban ñag mîdek ak mìnım agek niñlig gi, bin bı niň mîdelak okok kıb gaul gîlak. ¹⁵ Pen bin bı niň okok ognap aglak, “Ne kijeki kîyob

ñilık nap kiri Bielsebul kılıs ne ak dıl, kijeki kiyob ñilik okok ag yokeb,” aglak.

16 Pen bin bi nıb okok ognap, Jisas tari gınigab, agıl, aglak, “Tap ma niŋep alap ke seb kab ar epel gek niŋıl me, God nep ag yokek onak ak, niŋnigabın,” aglak. **17** Pen Jisas gos tom kiri ke niŋlak ak ke niŋıl agak, “Karıp lım kib nokım alap, tıg asık ke ke lıl, bin bi kiri ke eip pen pen genigal ak, karıp lım nıbak pıs nep ap yap paknigab. Bin bi wagın nokım alap, ak rek nep tıg asık ke ke lıl, bin bi kiri ke eip pen pen niŋnigal ak, bin bi wagın nokım nıbak ap yap paknigab. **18** Nıb aknıb rek nep, Seten wagın ne ak tıg asık ke ke lenigab ak, titi gıl mid tep gınimıŋ? Pen nıbi yıp agebım, ‘Bielsebul kılıs ne ak dıl, kijeki kiyob ñilik ag yokek söŋ ambal,’ agebım. **19** Nıb agebım ak, yakam nıbi ke okok kijeki kiyob ñilik okok titi gıl ag söŋ yokpal? Yakam nıbi ke agnigal, bin bi niŋ gınimel rek ma lıp. **20** Pen yad God kılıs ne dıl, kijeki kiyob ñilik tap okok ag söŋ yokebin rek, nıbi niŋnigabım, God bin bi dıl kod midep niŋ ak cınop bir owıp aul, agıl niŋnigabım.

21 “Pen bi kılıs alap, cım tu ne lı tep gıl, karıp ne ak niŋ midenigab, bin bi ognap tap ne alap pılı gıt dıniŋmel rek ma lıniŋab. **22** Pen bi kılıs yıp alap ke apıl, nop eip pen pen gıl pakenigab ak, cım tu karıp sıŋak lı tep gak ak sek pılı gıt dıl, tap si dıniŋab okok dam nonım lı niŋnigab.

23 “Bin bi an an yad eip ma midébal okok, wög yad gebin ak tıb wal gebal. Bin bi an an kiri bin bi ognap yıp ma dapenigal okok, bin bi yıp onıg

gebal okok kîrop yîk gi dam yokebal.

Kijeki kiyob ñilik tap okok kauyan adik gi onimij rek lip, agak

²⁴ “Kijeki kiyob ñilik alap, bin bi abañ ñag midek, ag söj yokek amnigab ak, am miñ mab nep nab okok amił, kau alap piyo niñil midenim, agił, am nab niñ okok piyo niñ tag tag mer niñil, ‘Karip ñilik miñan ned midil opin ak amnin,’ agnigab. ²⁵ Agił, amił niñnigab, karip niñbak liq gi tep gek, kau tep nep midenigab. ²⁶ Ne niñil okok amił, ne rek mer, kijeki kiyob ñilik timel yiñ akniñ ar oñid ak sek poj di dapil, miñan niñbak am midenigal. Niñ gek, bi niñbak ned tep sîkol sîkol midoligip rek mer; miñi ne pis nep timel yiñ gil midenigab,” agak.

²⁷ Jisas miñim niñbak agek, bin bi koñai midelak nab niñ siñak bin alap warikil, sîk sîk agił agak, “Nanim nep tik dap ci ñak ak, miñ miñ yiñ ginimij,” agak.

²⁸ Agek, Jisas pen agak, “Niñ ageban ak pen bin bi an an God Miñim ak niñil ageb rek ginigal okok, kiri miñ miñ ginigal,” agak.

*Tap alap ke gek niñin, aglak
(Mat 12:38-42; Mak 8:12)*

²⁹ Pen bin bi koñai yiñ nep ap mogim gel niñlig gi, Jisas kîrop agak, “Bin bi miñi midebim nab siñaul, tap si tap timel gilig gi midil agebim, ‘Tap ma gep rek alap seb kab ar alan gek niñin,’ agebim. Pen yad niñbep agebin, tap alap ke gen ma niñnigabim. Bi God miñim agep Jona nop gak ar ak nep yiñ gek, niñnigabim. ³⁰ Taun kib Ninepa bin bi okok, God miñim agep bi Jona apil

gak rek nıñıl God nop nıñ dılak rek, bin bı mıñi mıdebım okok, yad Bı Ņı ne gınigain rek nıñıl, nıñnıgabım. ³¹ Pen birarık nep bin kwin karıp lım par mıdek okok nıb apıl, Kin Solomon mınim tep ageb ak nıñin, agıl, owak. Pen nıbi bin bı mıñi mıdebım okok, bı kıb Solomon rek mer, yad Bı Kıb yıb apıl nab nıbep sıñaul mıdıl, nıbep mınim tep yıb ag ñen ma nıñ dıpm. Nıb ak, mınim kıb agep ñın ak, kwin nıbak warıkıl nıbep bin bı mıñi mıdebım okok mınim kıb agnígab. ³² Birarık nep Jona am Ninepa bin bı okok kırop agek, tap si tap tımel göligipal okok, tari gınig nıg gıpın agıl kırıg gıl, God nop nıñ dılak. Jona ne agek nıñ dılak ak pen mıñi yad Bı Kıb yıb apıl nab nıbep sıñaul mıdıl, mınim tep yıb ag ñen, tap si tap tımel gıpım okok ma kırıg gıpım. Nıb ak, mınim kıb agep ñın ak, Jona ne warıkıl nıbep bin bı mıñi mıdebım okok mınim kıb agnígab.

*Kıslım nab okok rek ma mıdenimib
(Mat 23:1-26; Mak 12:38-40; Luk 20:45-47)*

³³ “Bin bı okok sıp dagıl tin cög mıgan okok ma we gınigal; ar sıňak adan tik lel melik gek, bin bı okok karıp nılik mıgan nıbak apıl mısen nıñnıgal. ³⁴ Pen udın magıl ak sıp melik rek mıdeb. Udın magıl ak mıd tep gınigab ak, mıb gon nab adan kıslım gıp ak rek mıdenigab. ³⁵ Nıbi nıñ rep gınimib, nab nıbi adan melik mıdeb aka kıslım mıdeb. Nıbi gos nıpm, nab cın adan melik mıdeb ag gos nıpm ak pen kıslım onımiñ rek lıp rek, nıbi ke nıñ rep gınimib. ³⁶ Mıb gon

n̄ibi nab adan̄ maḡlsek mel̄ik ḡi m̄idlig ḡi, m̄igan s̄ikol eñap k̄isl̄im ma m̄idenigab ak, s̄ip mel̄ik gek n̄ibep mel̄ik pak n̄inigab akn̄ib rek l̄inigab,” agak.

N̄ibi Perisi kai gac sek m̄idebim, agak

³⁷ Pen Jisas min̄im ag juek n̄inlig ḡi, b̄i Perisi alap nop agak, “Apek karip yad amil tap n̄injir,” agak. Agek, Jisas karip ne amil, karip m̄igan eyan̄ tap n̄injig b̄isigak. ³⁸ B̄isigil, tap n̄ibek n̄inlig ḡi, b̄i Perisi n̄ibak, gos ne ke nab okok nep n̄injil, b̄i n̄ibaul tari ḡinig c̄in Juda kai per ḡipin rek, n̄inmagil ne ak n̄ig li yokil mer, yokop nep tap n̄ibeb, agil, gos ak n̄ijak. ³⁹ Jisas gos n̄ijak n̄ibak ke n̄injil nop agak, “N̄ibi Perisi kai, k̄iri pler kap okok soj ken okok n̄ig pak tep ḡipal rek ak ḡipim ak pen nab n̄ibi eyan̄ tap si tap timel ḡipim gac ak ap ran jakil m̄ideb. N̄ibi bin b̄i tap tep k̄rop okok din, agil, ḡi timel yib nep ḡipim. ⁴⁰ N̄ibi sakol sek yib. God n̄ibep wak ak nep ma ḡi lak; nab adan̄ abe ḡi lak. ⁴¹ N̄ib ak, tap pler kap m̄igan eyan̄ m̄ideb ak, bin b̄i tap ma m̄ideb okok k̄rop n̄inimib. N̄ig genigabim ak, tap n̄ibi maḡlsek tid ḡinigab.

⁴² “Pen n̄ibi Perisi kai, n̄in̄i tep yib ḡinimib: n̄ibi m̄iker kib yib dinigabim. S̄inib, dil, tap yokop ki tep owep wög dai tanib okok n̄injem, tap kib rek lek, wök pag n̄in̄i damil, wajrem alaŋ amek, nonim l̄il God nop nokim alap n̄in̄i, agil, per gos n̄ipim. Tap s̄ikol s̄ikol okok per n̄ig ḡil ḡipim ak tep, pen tari ḡinig minim wagin yib ak n̄injil kisen ma ḡipim? Bin b̄i okok k̄rop yipid ḡil ḡip ar ak ma ḡipim; k̄rop timel ḡip ar ak nep ḡipim.

God nop m̄idmagıl ma l̄ip̄ım. N̄ig ḡıl, ḡi t̄imel ḡip̄ım.

⁴³ “Pen n̄ibi Perisi kai, n̄inj tep ȳib ḡinim̄ib: n̄ibi m̄iker k̄ib ȳib d̄inigab̄ım. N̄ibi Juda moḡım gep karıp okok amıl, b̄i k̄ib mab bog b̄isigpal ar ak nep b̄isigp̄ım. Gos n̄ibi n̄ip̄ım ak, bin b̄i konjai m̄idebal nab okok amon, ‘M̄inim̄ ag ñeb b̄i apeban e!’ agel, c̄inop tep ḡinigab, aḡıl, n̄ip̄ım.

⁴⁴ Pen n̄ibi Perisi kai, n̄inj tep ȳib ḡinim̄ib: n̄ibi m̄iker k̄ib ȳib d̄inigab̄ım. Bin b̄i ognap n̄inj̄ıl, n̄ibep b̄i tep ȳib apal ak pen c̄ip t̄igel ḡipal ki t̄imel m̄ideb m̄igan okok bin b̄i ma n̄inj̄ıl ar alan ajpal rek m̄ideb̄ım,” agak.

⁴⁵ Jisas n̄ib agek, lo m̄inim̄ ag ñeb b̄i alap nop agak, “M̄inim̄ ag ñeb b̄i, m̄inim̄ k̄ılıs ȳib l̄ıl ageban n̄ibak, c̄inop ak rek nep ag jueban,” agak.

⁴⁶ Agek, Jisas agak, “Pen n̄ibi lo m̄inim̄ ag ñeb b̄i okok, n̄inj tep ȳib ḡinim̄ib. N̄ibi m̄iker k̄ib ȳib d̄inigab̄ım. M̄inim̄ k̄ıl tep ap̄ım ak, wad m̄iker k̄ib okok rek, bin b̄i okok k̄ırop gom n̄ib̄ım ak pen k̄ırop ȳim̄ig n̄inj̄ıl ag tausak ma d̄ip̄ım. ⁴⁷ Pen n̄ibi lo m̄inim̄ ag ñeb b̄i okok, n̄inj tep ȳib ḡinim̄ib. N̄ibi m̄iker k̄ib ȳib d̄inigab̄ım. Nased açık n̄ibi okok b̄ırarık nep b̄i God m̄inim̄ agep b̄i okok k̄ırop ñag pak l̄ılk. Pen n̄ibi God m̄inim̄ agep b̄i okok c̄ip t̄igel k̄ırop ḡi l̄ip̄ım. ⁴⁸ Ḡip̄ım n̄ibak, tep nep paklak, aḡıl, ḡip̄ım. Nased açık God m̄inim̄ agep b̄i okok ñag pak l̄ılk; n̄ibi pen c̄ip t̄igel k̄ırop ḡi l̄ip̄ım. ⁴⁹ N̄ib ak, God gos tep ke n̄inj̄ıp ak agak, ‘B̄i m̄inim̄ yad agep okok, b̄i m̄inim̄ tep yad dad ameb okok k̄ırop ag yokn̄igain, pen k̄ırop yo n̄inj̄ıl, ognap ḡi t̄imel ḡıl, ognap p̄is nep ñag pak l̄inigal,’ agak. ⁵⁰ Pen b̄ırarık nep, God l̄ım dai

wagin aul gi linig gak ñin ak tikel, bi God minim agep okok krop per pakel owip rek, bin bi minni midebim siñ aul, tap dai nibak pen dinigabim. **51** Miker nibak me, bi Ebol nop ned wagin giñ ñag pakil, ñag pak dapil, ñag pak dapil, kisen Sekaraia nop, kau tap sobok giñ ñeb karip nilik migan ak kidadan, kab kolim di gilak bid ar siñ aul, nab siñak ñag pak lilk. Nibep niñid yib agebin, minim miker nibak magilsek, bin bi minni midebim okok dinigabim. **52** Pen nibi lo minim ag ñeb bi okok, niñ tep yib ginimib. Nibi miker kib yib dinigabim. Minim tep ak, gos tep niñeb karip nilik migan kijon ki ak nibi dil, okok we gipim. Okok we gipim ak, bin bi karip nilik migan am niñin, agil gos nopal okok, krop per majil magrem ag rikpim,” agak.

53-54 Jisas krop nib agil soñ amek niñlig gi, lo minim ag ñeb bi okok abe, bi Perisi okok abe nop yo niñlig gi aglak, “Minim tari ak agon, pen agek niñil, nop dam minim kib agin,” agil, Jisas nop minim esek esek ar ognap agel amnak.

12

*Tap we giñ gipal okok misen niñnigal
(Mat 10:26-27)*

1 Pen niñ alap, bin bi konai yib nep ap mogim giñ, pen pen cirok cirok ñil bin bi ognap tob tau pag jisipik masipik gilig gi amel niñlig gi, Jisas bi ne okok krop agak, “Perisi kai per gi timel gipal ak we giñ, mid tep gipin, ag gos nopal. Nibi nibi aknib rek ginimib rek lip ak, nibi yis kiri ak niñ tep yib ginimib. **2** Tap we giñ gipim okok, kisen

misen lek niñnígal. Minim kapkap ag we gipim okok, ak rek nep misen lek niñnígal. ³ Pen minim kislim eyan apim ak, melik sek agel niñnígal. Minim kapkap karip miñgan eyan apim ak, meg miñgan dap ranil karip ar alan agel, yig dad karip lim okok dad amnígal,” agak.

*God nop nep pırıknımib
(Mat 10:31)*

⁴ “Bin bi yad sij aul, nibep agebin, God nop cig gon, cinop ñag paknigal, agil, ma pırıknımib. Ak yokop mitb gon ar ak nep gi timel gel, ki ginigab. Kisen kiri tap alap nibep ginimel rek ma linigab. ⁵ Nib ak, yad nibep agebin, nibi pırık ginig, Bi nibep mitb gon ñag pak lil, kisen nibep mab ke yineb miñgan eyan dit yoknımij rek lip, Bi nibak nep pırıknımib. Ne nep Bi pırıkep me; nop nep pırıknımib.

⁶ “Nibi nippim, bin bi yakir sikol aknitb mamid alan sikim git, mani lakañ sikol omal nep dipal. Yakir sikol nib okok, God nokim alap ma niñnimij rek ma lip; magilsek niñeb ak nep mideb. ⁷ Pen nibi bin bi okok tap yib; yakir okok nibep eip adip adip rek mer. God nabic cög kimkas nibep ak magilsek wök pagip ak me, nibi ma pırıkil, gos sek midenimib,” agak.

Jisas bin bi ne midebim ak, bin bi okok misen agnimib

(Mat 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ “Nibep minim niñid agebin, bin bi Jisas pis ken midobin, agil, bin bi midebal nab sijak misen ag yikenigal ak, yad kiroc pen abe bin bi sij aul yip pis ken midebal, agil, God ejol ne

midebal nab siňak misen ag yiknigain. ⁹ Pen bin bi Jisas pis ken ma midobin, agil, bin bi midebal nab siňak misen agenigal ak, yad krop pen abe bin bi siň aul yip pis ken ma midebal, agil, God ejol ne midebal nab siňak misen agnigain.

¹⁰ “Bi Ni ne nop ag juenigal ak, God niňil krič ginič, krič giničab; pen Kaun Siň ak nop ag juenigal ak, God ne niňil ma krič giničab.

¹¹ “Pen nibep minim kib agniggil, dad Juda mogim gep karip siňak, aka gapman bi kib midebal nab siňak, aka kin midebal nab siňak, dapenigal ak, pen minim tari ak dil agin, agil, gos par ma niňnimib. ¹² Warik agem niňlig git, won nibak nep Kaun Siň ne nibep gos ſek niňlig git, niňil agnigabim,” agak.

Tap konjai din, agil, gos ak ma niňnimib

¹³ Bin bi konjai midelak nab nib siňak, bi alap Jisas nop agak, “Minim ag ſeb bi, nak mam yad ak nop agek, bapi tap ne di lil kimak okok, nonim li yip pis kid ke ſan,” agak.

¹⁴ Agek, Jisas nop pen agak, “Yip bi an agil, ‘Bi tap tig bilok ſeb ak midenimin,’ agek niňil tap nibep okok di nonim li niňnim?” agak. ¹⁵ Jisas nib agil, bin bi midelak okok krop agak, “Niň tep yib giničimib. Tap konjai nep din, agil, gos ak ma niňnimib. Tap konjai din, agil, gos niňnigabim ak, mid tep giničimib rek ma linigab,” agak.

¹⁶ Pen Jisas minim alap krop minim sid tikil agak, “Bi mani konjai midenigab alap, wög dai ne ak, wid magil tap okok konjai yib nep midenigab.

¹⁷ Gos ne okok nep ke niň damil, ‘Tap niňeb yad konjai nep mideb okok, karip niňlik miňgan akal

dap lîl, nîb mîdenim?’ agnîgab. ¹⁸ Pen gos alap nîñîl, ‘Karîp sîkol okok tîb wal gi yokîl, karîp kîb kîb okok nep gi lîl, wid magîl yad abe, tap yad okok abe magîlsek dî karîp nîlîk mîgan nîb okok dam lînîgain. ¹⁹ Yad nîg gił, adi ke agnîgain, “Bî aul. Nak tap tep konjai yîb mîdeb ak mi konjai yîb nep mîdîl ma kîr gînîgab. Nîb ak, wög nak ak kîrig gił, tap nak nîb okok nep nîblîg gi, nîg nîblîg gi, miñ miñ gîlîg gi, gi mîdenimîn,” agnîgain,’ agnîgab. ²⁰ Nîb agîl gos nîñîgab, pen God nop agnîgab, ‘Nak bî saköl sek yîb! Mîñi kîslîm nab eyan nep kîmnîgan. Tap nak konjai nep gi jîn gi lek mîdeb nîb okok, an rek dî nîb mîdenîgab?’ agnîgab.

²¹ “Nîbak rek me, bin bî tap tep okok konjai nep dî mogîm gîpal ak pen God udîn yîrik ne sîñak kîri bin bî yîm gep rek mîdebal,” agak.

God cînop kod mîdenîgab, agîl, gos par ma nîñîmîb

²² Jisas nîb agîl, bî ne okok kîrop agak, “Nîb ak, Tap magîl akal nîb dîl nîb mîdojîn, walij akal nîb dîl yîm mîdojîn,’ agîl, gos par ak ma nîñîmîb.

²³ Tap nîñeb ak tap kîb mer. Komîñ mîdep won ak tap yîb. Walij tap okok tap kîb mer. Mîb gonj ak tap yîb. ²⁴ Yakîr mîdebal okok nîñîm. Yakîr okok, bin bî gîpal rek, wid wög gi yîmel, pok gek ma tîk dopal. Wid magîl tîk dap mogîm gep karîp kîri alap ma mîdeb. God nep me tap nîñeb kîrop nîb. Ne tap sîkol okok gos nîñîl nîg gił ak, nîbi tari gînîg cînop bin bî ma kod mîdenîgab, agîl, gos par nîpîm? Yakîr okok tap sîkol; nîbi tap sîkol mer. ²⁵ Pen nîbi gos par nîñenîgabîm ak,

kimníg giniñgabím ñin ak kírig gíl, magíl alap sek middenigabím aka? ²⁶ Ak tap síkol, pen níbi ke tap síkol níbak giniñimíb rek ma líp. Níb ak, níbi tari giniñ tap yokop ar ognap gos par nípím? ²⁷ Tap be okok taníl, magíl pílil sím yokip ak pen ke walij gíl tib kadig giniñimíj rek ma líp. God nep gek, tib kadig tep yib git mideb. Pen Kin Solomon tib kadig tep yib goligip ak, kausil okok tib kadig tep git mideb ak rek ma goligip. ²⁸ Tap be okok tanib níb okok tap yokop; per ma middenigab. Míni rek midil, tol menik tib git rík di mab dagilel yinnigab. God ne tap yokop okok gos niñil níb git ak, níbi tari giniñ cínop walij ma niñigab, agíl, gos par nípím? Niñ dep magíl níbi ak par ma mideb. ²⁹ Cín tap magíl, niñ, tap okok akal níb dil niñin, agíl, gos miñker ak ma niñnimíb. ³⁰ Bin bi God nop ma nípal okok, gos níbak rek nípal. Pen Nap níbi ak níbep saköl ma git; tap níbi ma mideb okok niñip. ³¹ Níb ak pen, God bin bi dil kod middenigab ak, cínop sek dinimíñ, agíl, gos nokim niñil gem amek me, níbep kod midlig git, tap níb okok níbep niñigab.

Karip lim seb kab ar alan siñak tap tep tep di mogim giniñimíb

³² “Kaj sipsip bad síkol yad siñ aul, Nap níbi ak, níbep dil kod middenigain, agíl niñip ak me, níbi ma píriknimb. ³³ Tap níbi mideb rek okok, síkim git mani dil, bin bi tap ma mideb okok kírop niñimíb. Niñ genigabím ak, mani tin níbi wor ma git per per nep middenigab; tap tep tep níbi seb kab ar alan siñak midil ma kír giniñab; bi si dep apil si ma dinigab; sipsep tap okok ma niñigab.

³⁴ Pen tap tep n̄ibi okok l̄im dai ar waḡin aul d̄ moḡim gen̄igab̄im ak, c̄ibur gos m̄idmaḡil n̄ibi ak, ak rek nep l̄im dai ar waḡin aul m̄iden̄igab. Pen tap tep n̄ibi seb kab ar alan s̄ıñak d̄ moḡim gen̄igab̄im ak, c̄ibur gos m̄idmaḡil n̄ibi ak, ak rek nep n̄ib alan m̄iden̄igab.

Gij̄in ḡıl m̄iden̄im̄ib

³⁵ “N̄ib ak, wal̄j n̄ibi ak ulep ulep pag tep ḡıl, s̄ib nag pog l̄i tep ḡıl, s̄ip daḡıl l̄ıl n̄ıñlıg ḡi m̄iden̄im̄ib. ³⁶ Bi wög ḡi ñeb okok agn̄igal, Bi k̄ib c̄in ak, b̄i n̄ıñeb ne bin d̄ıl eip tap k̄ib ñ̄ib m̄idel n̄ıñlıg ḡi, ulep adı̄k ḡi on̄igab,’ agı̄l, n̄ıñ nep m̄iden̄igal. Bi k̄ib k̄iri ak adı̄k ḡi apı̄l, k̄ıjon pak gu gu gek, kasek yı̄kn̄igal. N̄ib akn̄ib rek n̄ibi n̄ıg ḡın̄im̄ib. ³⁷ Pen ne adı̄k ḡi apı̄l, k̄iri n̄ıñ m̄iden̄igal ak n̄ıñıl, k̄ırop d̄i tep yı̄b ḡın̄igab. Bi k̄ib n̄ibak ne ke, wal̄j ne ak ulep ulep pag tep ḡıl, s̄ib nag pog l̄i tep ḡıl, k̄ırop agek, apı̄l tap ñ̄ıñeb l̄i ñ̄ibal kau ak b̄ı̄sig k̄ıs k̄ıs gel, ne ke tap ñ̄ıñeb okok dam k̄ırop ñ̄ıñigab. ³⁸ Pen b̄i k̄ib k̄ıslı̄m nab k̄ib eyāj aka k̄ılok̄ıl agen̄igab won ak apı̄l n̄ıñn̄igab, b̄i ne okok wiśin ma k̄ınen̄igal, k̄ırop d̄i tep yı̄b ḡın̄igab. ³⁹ N̄ib ak, n̄ıñım. Bin b̄i kar̄ıp nap n̄ib okok, b̄i tap si dep b̄i on̄igab ñ̄in ak, agı̄l, n̄ıñ m̄ideblap ak, kar̄ıp k̄ırop p̄ı̄pagı̄l, tap k̄ırop okok ma si d̄ıpkop. ⁴⁰ N̄ib akn̄ib rek, Bi Ñ̄i ne on̄igab, agı̄l, kod m̄iden̄im̄ib. Ma on̄igab agı̄l gos n̄ıñn̄igab̄im maḡıl ak nep on̄igab,” agak.

*God n̄op wög ḡi tep ḡın̄im̄ib
(Mat 24:45-51)*

41 Jisas n̄ib agek, Pita agak, “B̄i K̄ib, m̄in̄im s̄id t̄ik̄il ageban n̄ibak, c̄inop nep ageban aka bin b̄i okok maḡilek ageban?” agak.

42 Agek, B̄i K̄ib pen agak, “B̄i an gos tep m̄idek, wög ḡi tep ḡin̄igab b̄i ak, b̄i k̄ib ne karip ne ak amn̄ig ḡil b̄i n̄ibak nop agn̄igab, ‘B̄i wög ȳip ḡipal ognap k̄rop kod m̄idil, tap n̄iñeb k̄rop okok non̄im li n̄iliñig ḡi m̄iden̄im̄in,’ aḡil, amn̄igab. **43** N̄ib ak, k̄isen adik ḡi ap̄il, agn̄igab rek nep gen̄igab ak n̄iñil, nop d̄i tep ȳib ḡin̄igab. **44** Yad n̄ibep agebin, b̄i k̄ib n̄ibak agek, b̄i ne ḡi tep ḡin̄igab n̄ibak tap ne okok maḡilek kod m̄iden̄igab. **45** Pen b̄i wög ḡi ñeb ne ak, b̄i k̄ib yad ak kasek ma apeb, aḡil, bin b̄i wög ḡi ñeb ognap k̄rop tapin̄ maḡil pak̄il, tap k̄ib ñiñbil, ñig wain kon̄ai ñiñbil, saköl ñaḡil, ḡi m̄iden̄igab. **46** Pen b̄i k̄ib ne ma on̄igab, aḡil, n̄iñigab ñin ak nep ap̄il, nop t̄ib ḡi r̄ik ma r̄ik ḡil, bin b̄i m̄in̄im nop ma n̄ipal nab k̄rop siñak ag yokn̄igab.

47 “B̄i wög ḡi ñeb b̄i alap, b̄i k̄ib ne m̄in̄im agn̄igab ak n̄iñ tep ḡin̄igab, pen m̄in̄im nop ak t̄ib juñil, agn̄igab rek ma ḡin̄igab ak, b̄i k̄ib agek, k̄iri nop tapin̄ pakn̄igal. **48** Pen b̄i wög ḡi ñeb b̄i alap, b̄i k̄ib ne m̄in̄im agn̄igab ak ma n̄iñil, m̄in̄im agn̄igab rek ma ḡin̄igab ak, b̄i k̄ib agek, k̄iri nop pak̄il yur s̄ikol rek ñiñigal. God bin b̄i k̄rop tap kon̄ai ñiñigab okok, ȳip pen tap kon̄ai ñiñim̄ib, agn̄igab; pen bin b̄i k̄rop tap kon̄ai ȳib ñiñigab okok, ȳip pen tap kon̄ai ȳib ñiñim̄ib, agn̄igab.

*Bin b̄i ognap Jisas nop ma d̄il asik ke ke lin̄igal
(Mat 10:34-36)*

49 “Yad opin ak, lım dai ar wagın aul sıp piğ yokníg opin. Karıp lım okok magılsek bir yïnbkop ak tep! **50** Yip yur pak ñinig gebal ak, yip miker kib yib giþ. Miker kib nïbak mid dam dam, yip yur pak saknígal ñin ak nep auan amniigab. **51** Niþi yip agnigabim, bin bi tig jim ñinig owip agnigabim ak pen ak mer. Yad opin rek, bin bi okok gos ar ke ke ñijil asik ke ke linigal. **52** Miñi ñin aul tikil, amilgon apilgon aknib mamid rek midenigal ak, omal nokim yip del, omal yip ma dîl, asik ke ke linigair. Pen mer ak, omal yip der, omal nokim yip ma dîl, asik ke ke linigal. **53** Bi apil mal, ñi ne aka nap yip ma dek me, asik ke ke linigair. Bin amil mal, pai ne aka nonim yip ma dek me, asik ke ke linigair. Nonim eip ñi ne bine ak eip, ak rek nep ginigair; nonim aka ñi ne bine ak yip ma dek, asik ke ke linigair,” agak.

*Krais ak apeb, agil, ma niylak
(Mat 16:2-3; Mak 8:11-13)*

54 Pen Jisas minim alap sek krop agak, “Pib pañid ameb pis kid kimi komib ñijil, miñi miñab ñagnig geb, agil niñ midem, midak midak apim rek nep miñab ñagnigab. **55** Ygen kib okim nitb okol git apek niñlig git, miñi pib kib linig geb, agil niñ midem, midak midak apim rek nep pib kib linigab. **56** Niþi bi esek agep! Tap lım dai wagın aul niñ tep git, tap seb kab ar alan niñ tep git giþim ak, pen tarí ginig ñin kib per kod mideligiþim ak, miñi bir owip, agil ma niþim?” agak.

*Bi nep mìnìm kib agnígab ak eip mìnìm tig
asíknímib
(Mat 5:25-26)*

⁵⁷ “Nìbi ti gìníg, majıl nıbak tep, majıl nıbak
tımel, agıl ma nıpım? ⁵⁸ Pen bi alap, nep mìnìm
kib agníg dad amebin, agonımış, mìnìm kib
nıbak tari gìníg agníg amobır, agıl, majıl nab
sınjak amlıg git, nop eip mìnìm ag tig asık tep
gìnímır. Mer ak, nep dam bi kib mìnìm nıneb
nínmagıl ar ne ak yokek, ne pen nep dam polis-
man nınmagıl ar kırop okok lek, nep pıs nep
dam mıtın lınígal. ⁵⁹ Nıb ak, yad nep agebin, nak
nagi man nep mıdıl, tap dai nak okok pıs nep dai
pag ju sakıl me, söj amnígan,” agak.

13

*Nibi tap si tap tımel gıpım ak ma kırıg
giniğabım ak, kımnıgabım*

¹ Magıl nıbak, bin bi ognap apıl, Jisas nop agıl
aglak, “Galili bin bi ognap apıl, God sobok gep
karıp ak tap sobok git nel nınlıg git, magıl nıbak
nep gapman bi kib Pailot kırop pıs nep nıag pak
lak,” aglak. ² Agelak, Jisas kırop agak, “Galili bin
bi nıb okok nep, tap si tap tımel aknıb ke gel
nıb gıp, pen Galili bin bi ognap tap si tap tımel
sıkol sıkol gıpıpal rek nıb ma gıp, agıl, nıpım ar?
³ Ak mer! Yad nıbep agebin, tap si tap tımel
gıpım okok tari gìníg nıg gıpın, agıl, ma kırıg
giniğabım ak, bin bi nıb okok kımlak rek nep,
nıbi magılsek ak rek nep kımnıgabım. ⁴ Pen
Siloam cöb ulep sınjak, karıp par kib ti pań pe
gıl bin bi aknıb kagol pıs kıd adań (18) kırop

pak lak ak, tap si tap t̄mel akn̄b ke gel n̄g ḡp, pen bin b̄i Jerusalem m̄debal ognap tap si tap t̄mel s̄kol s̄kol ḡpal rek n̄g ma ḡp, aḡl, n̄p̄m ar? ⁵ Ak mer! Yad n̄bep agebin, tap si tap t̄mel ḡp̄m okok tari ḡn̄g n̄g ḡp̄in, aḡl, ma k̄r̄g ḡn̄gab̄m ak, bin b̄i n̄b okok k̄mlak rek nep, n̄bi maḡlsek ak rek nep k̄mn̄gab̄m.

Mab alap maḡıl ma p̄ılıp

⁶ Pen Jisas m̄n̄m sid t̄k̄il k̄rop agak, “B̄i alap ūlem maḡıl alap p̄ılaŋ, aḡl, ȳn̄ ak ju dap̄l, nag wain wög ne s̄ıŋak ȳmniŋab. K̄isen adı̄k ḡi ap̄ıl n̄ıŋn̄gab maḡıl alap ma p̄ıln̄gab. ⁷ B̄i wög gep ne ak nop agn̄gab, ‘M̄i omal nok̄ım m̄i nok̄ım nok̄ım ȳnek n̄ıŋlıg ḡi, per ap̄ıl n̄ıpin ūlem ȳmnek ak maḡıl n̄ıŋeb alap ma p̄ılıp. N̄b ak, wög dai yad nab s̄ıŋak m̄ideb ak tep ma ḡp. T̄b yokan!’ agn̄gab. ⁸ Agen̄gab, b̄i wög ḡi n̄eb ne agn̄gab, ‘B̄i k̄ib, ūlem wagın n̄bak m̄iňi t̄b ma yokep. Yad ūlem wagın n̄bak k̄ıp̄ıl ḡi tep ḡıl, tap kas kas ognap dap len, ⁹ m̄i k̄isen n̄b ak maḡıl p̄ıln̄m̄ıň ak, k̄r̄g ḡn̄m̄ıň; pen maḡıl ma p̄ıln̄m̄ıň ak, t̄b ḡi r̄ık yokn̄m̄ıň,’ agn̄gab,” agak.

Jisas bin alap k̄id maḡıl n̄ık gak gek, ȳip̄id gak

¹⁰ Pen Juda God nop sobok gep n̄in alap, Jisas Juda moḡım gep karıp alap am̄ıl, k̄rop m̄n̄m ag n̄ı m̄idek. ¹¹ Karıp n̄ılik m̄igan n̄bak bin alap ap m̄idek. Bin n̄bak nop k̄ijeki k̄iyob n̄ılik gek, k̄id maḡıl ne ak n̄ık n̄ık ḡıl nep ajolıḡıp m̄i akn̄b kagol p̄ıs k̄id adaŋ (18) ȳnak. ¹² Jisas bin n̄bak nop agek apek agak, “Tap nep ḡp ak kom̄ıŋ l̄ıp,” agak. ¹³ N̄b aḡl, nop d̄i n̄ıŋek n̄ıŋlıg ḡi, maḡıl

nı̄bak nep kı̄d magıl ne ak yıpı̄d gek, God yı̄b ne ak agek ar amnak.

14 Pen Jisas God nop sobok gep ńın ak gek komı̄n lak ak nı̄njıl, bı̄ kı̄b Juda mogım gep karıp nı̄bak kod mı̄doliğip ak, Jisas nop nı̄nek mılı̄k yapek, bin bı̄ ap mı̄delak okok kı̄rop agak, “Nı̄bi bin bı̄ tap gıp okok, wög gep ńın aknı̄b kagol oñı̄d nep apem komı̄n lı̄nı̄mın. Mı̄ni God nop sobok gep ńın aul nı̄g ma gını̄mı̄b,” agak.

15 Nı̄b agek, Bı̄ Kı̄b nop pen agak, “Nı̄bi bı̄ esek agep! Kaj kau, kaj donki nı̄bi okok ńon gı̄lem mı̄denı̄gab sı̄ňak, God nop sobok gep ńın ak nı̄g nen gek, kı̄rop nag wı̄sı̄bil, dad amem nı̄g nı̄njı̄nı̄gal aka mer? **16** Pen based acık cın Ebrahim tı̄kıl, tı̄k dap lı̄lak pai aul, Seten nop bı̄rarık nep ńon gı̄ lek, mı̄ yın kagol pı̄s kı̄d adanı̄ mı̄deb ak, nop yı̄mı̄g ma nepı̄m ar? Mı̄ni God nop sobok gep ńın aul, nag ne wı̄sı̄b yokesin, yıp mını̄m kı̄b agebı̄m ar? **17** Jisas nı̄b agek, bı̄ nop nı̄jel mılı̄k yowak okok nabı̄n yı̄b gak. Pen bin bı̄ ognap okok, Jisas tap ma gep rek golı̄gip okok nı̄njıl, mı̄nı̄n yı̄b gılak.

Mab mastad magıl ak, mını̄m sı̄d tı̄kıl agak

18 Jisas mını̄m alap sek agıl agak, “God bin bı̄ dıl kod mı̄denı̄gab mını̄m ak nı̄bep ag ńinı̄g gebin ak, titi gıl agen, nı̄bi nı̄nı̄ tep gını̄gabı̄m? **19** Me mını̄m agníg gebin ar nı̄baul rek mı̄deb. Bı̄ alap mab mastad magıl ak dam wög dai ne ak yı̄mek, tan kı̄b gıl tam lı̄l kı̄d kı̄d amenı̄gab, yakır okok apıl lek lek kı̄d kı̄d mı̄denı̄gal,” agak.

20 Mını̄m alap pen kauyanı̄ agak, “God bin bı̄ dıl kod mı̄denı̄gab mını̄m ak, titi gıl agen, nı̄bi

ninj tep g̃inigabim? ²¹ Ar n̄bak rek, bin alap ȳs bad s̄kol s̄kol alap d̄l, plaua tin k̄b eyā sek t̄g adik madik gek midlig gi, k̄b ȳb tannigab rek ak g̃inigab,” agak.

*Kijon s̄kol ak
(Mat 7:13-14,21-23)*

²² Pen Jisas Jerusalem amn̄ig ḡil, ȳp̄id ḡil ma amnak. Ne taun okok abe, bin b̄i karip t̄rig t̄ron m̄idelak okok abe, nab nab k̄nl̄ig gi, min̄im ag n̄il̄ig gi amnak. ²³ Bin b̄i m̄idelak n̄ib okok, b̄i alap Jisas nop agak, “B̄i K̄b, God yokop bin b̄i omal nep d̄i komīn yoknīgab aka?” agak.

Agek, Jisas k̄rop agak, ²⁴ “N̄ib ak, n̄ibi k̄ilis ḡil nep, kijon wagin s̄kol tam n̄bak amn̄igabim. Bin b̄i konjai ȳb nep, kijon tam s̄kol n̄bak amn̄in, agīl, am sisinj tik mer nīnn̄igal. ²⁵ Tari g̃inig, b̄i karip nap n̄ib ak kijon git̄n̄igab, n̄ibi söj okok nep midil, pak gu gu ḡil agn̄igabim, ‘B̄i k̄ib, kijon ȳikan!’ agn̄igabim. N̄ibi n̄ib agem, ne pen pe agn̄igab, ‘N̄ibi akal n̄ib? Yad n̄ibep ma n̄ipin!’ agn̄igab. ²⁶ Agen̄igab, n̄ibi pen agn̄igabim, ‘Nak ned karip lim cin ak apil, nep eip tap n̄ibil n̄ig n̄ibil goligipin; nak cinop min̄im ag n̄oligipan,’ agn̄igabim. ²⁷ N̄ibep pen agn̄igab, ‘Yad n̄ibep ma n̄ipin. N̄ibi akal n̄ib yad ma n̄ipin. N̄ibi bin b̄i tap si tap timel git̄p̄im ak me, n̄ibep kijon ma ȳkn̄igain. Amn̄im!’ agn̄igab. ²⁸ K̄isen n̄ibi nīnn̄igabim, Ebrahim, Aisak, Jekop, b̄i God min̄im agep b̄i okok, God karip lim per midep ak God eip midenigal, pen n̄ibep ag söj yokek, sil k̄ib aglig gi, meg mīgan su t̄biklig gi nep midenigabim. ²⁹ Pen bin b̄i par okok n̄ib, pit̄

apeb p̄is ken n̄ib, p̄ib pañid ameb p̄is ken n̄ib, okim okok n̄ib, okid okok n̄ib, God karip l̄im per m̄idep ne ak ap̄il, bisig gi j̄im ñ̄il tap k̄ib ñ̄ijñigal. **30** Pen bin b̄i miñi kid ken ȳib s̄iñak m̄idebal okok, k̄isen ognap ned am m̄idenigal. Pen bin b̄i miñi ned amebal okok, k̄isen ognap kid ken ȳib okok m̄idenigal,” agak.

Jisas Jerusalem niñek mapin gak

31 Won n̄bak nep, b̄i Perisi ognap ap̄il Jisas nop aglak, “Gapman b̄i k̄ib Herod nep ñag pak l̄inig geb. N̄ib ak, nak karip l̄im aul k̄irig git, karip l̄im ke alap amnoñ,” aglak.

32 Agelak, Jisas agak, “N̄ibi am kain sapeb n̄bak nop agem, niñ miñonim. Miñi abe, tol abe, bin b̄i k̄ijeki k̄iyob ñilik aban ñagip okok gen komiñ l̄il, bin b̄i tap git okok gen komiñ l̄il, ginigab. Miñek pen, niñ omal nokim ak me, wög yad ak gi saknigain. **33** Pen miñi, tol, menik yad majil amnin ag gos n̄ipin ak amnigain. Bi God miñim agep okok k̄irop Jerusalem nep ñag pak l̄inigal.

34 “Jerusalem! Jerusalem! God ne miñim agep b̄i ne n̄ibep nen agil ag yokak bi okok, tari ginig per kab ju pak lipim? K̄ilokil ñilik di auan mok okok lip rek ak, yad per niñ pai nak okok di tep giñim, agil, n̄ipin ak pen yip yirik niñil mer apim. **35** N̄ib ak, niñim. Karip n̄ibi ak kau nep m̄ideb. Midak, n̄ibi yip ma niñigabim; k̄isen okok, ‘Bi n̄ibaul Bi K̄ib ag yokip apeb aul, God gek, yib ne ar alan amnar,’ agnigabim niñ ak me, yip kauyan niñigabim,” agak.

14

Jisas, bì ñinmagıl tob su gak alap nop gek, komiŋ lak

¹ Juda God nop sobok gep ñin alap, Jisas amıl Perisi bì kib alap karip ne ak tap ñibek niŋlıg git, bin bì midełak okok, ne tari rek ginimij, agit, niŋ i sek li midełak. ² Tari ginig: ñin nibak, bì ñinmagıl tob su gak alap ap midek. ³ Jisas, bì Perisi okok abe, bì lo minim ag ñeb bì okok abe, krop agak, “God nop sobok gep ñin aul, bì tap git alap gon komiŋ linigab ak tep aka mer? Lo minim tari ageb?” agak.

⁴ Agek, minim alap pen ma aglak. Nib ak, Jisas bì ñinmagıl tob su gak ak nop di niŋek komiŋ lak. Komiŋ lek, Jisas bì nibak nop ag yokek amnak.

⁵ Jisas bì nibak ag yokil, bì nib okok krop agak, “Ñi pai nibi alap aka kaj kau nibi alap, God nop sobok gep ñin ak ñig milpit kau miŋan eyan yapanigab ak, nibi kasek am di yoknigabim aka mer?” agak.

⁶ Agek, kiri pen minim alap agnimel rek ma lak.

Cin yib kib midej, agit, gos ak ma niŋnimib

⁷ Pen bin bì nib okok tap magıl niŋnig apil, kau bisigep tep tep ar ak nep niŋil bisigin, agit, bisiglak ak, Jisas niŋil, minim alap minim sid tikil agak, ⁸ “Bì alap bin dinig git, tap kib niŋnig nibep sik agek amıl, kau bisigep tep linimij ar ak ma bisignimib. Tari ginig: bin bì kib ognap onimel rek lip. ⁹ Nib ak, nibi kau bisigep tep ar nibak bisig genigabim ak, bì nibep sik agnigab ak apil agnigab, ‘Nak ke siŋak amnoŋ, bì kib aul

ar nıb sıňak bıſıgaň,’ agek, nod nabıň gek nıňlıg gi, am lılıg gi am bak okok bıſıgnıgaban. **10** Pen nıbep, tap nıňjin, agıl, sıň agenımel, am gol okok bıſıg mıdem me, bı nıbep sıň agnıgab ak apıl agnıgab, ‘Bı nıbemmam. Nak apıl kau ar tep aul bıſıg gan,’ agek, bin bı tap nıňnjıg ap mıdenıgal okok nep nıňjıl, bı ak nab aul bı kıb nep mıdebi, agnıgal. **11** Nıb aknıb rek, cın yıb kıb mıdebi, ag gos nıpal bin bı okok, God yıb kırop gek ap yonıgab. Pen cın yıb kıb ma mıdebi, ag gos nıpal bin bı okok, God yıb kırop gek ap rannıgab,” agak.

12 Jisas mınim ar nıbak agıl, bı tap kıb nıňnjıg bin bı sıň agak bı ak nop agak, “Nak tap kıb nıňnjıg, bı nıňeb nak okok, nanai namam yakam nak okok, bin bı karıp lım alog nak mani konai mıdebi bin bı okok, kırop ma sıň agnımın. Bin bı nıb okok, cın dai nıň, agıl, nep pen tap nıňnjıg sıň agnımel rek lıp. **13** Nak tap kıb nıňnjıg, bin bı yım gep rek okok, bin bı nınmagıl tob kalau gıp okok, bin bı tob tımel gıp okok, bin bı udın kwıi gıp okok, kırop sıň agem, apenıgal, tap nıňnjımıb. **14** Bin bı yım gep rek nıb okok, nep pen nınimel rek ma lıničab ak me, kısen God bin bı komıň tep ne okok gek warıknıgal nıň ak, ne ke nep pen nıničab,” agak.

Tap kıb nıňnjıgal ak, mınim sid tıkił agak

15 Pen mınim nıbak nıňjıl, bı kıri eip tap nıbelak alap Jisas nop agak, “God bin bı ne dıl kod mıdenıgal ak, ne eip jım nıňl tap kıb nıbenıgal okok, mıň mıň yıb gınıgal,” agak.

16 Agek, Jisas agak, “Bì alap tap kìb ñiñníg gìl, bin bì konjai nep sìk agnìgab. **17** Pen tap kìb ñiñjeb ñin nìbak apenìgab, bì wög gì ñeb ne ak nop agnìgab, ‘Mìñi nak amìl bin bì ned ag lìpin okok kìrop am pojìd dowan,’ agnìgab. Bì wög gì ñeb ne pen amìl agnìgab, ‘Tap magìlseк dap giñjn gìpìn; apem amnìm!’ agnìgab. **18** Agenìgab, bin bì nìb okok alap agnìgab, ‘Yad amnìm ak pen lìm dai alap taupin ak ñiñníg amebin,’ agnìgab. **19** Pen alap agnìgab, ‘Yad amnìm ak pen kaj kau aknìb wajrem alan taupin ak, wög gì tep giñigal aka, agìl, am ñiñnígain,’ agnìgab. **20** Alap agnìgab, ‘Yad amnìm ak pen bin yad kìsen nep dìpin ak me, onìm rek ma lìp,’ agnìgab. **21** Nìb agenìgab, bì nìbak adìk gì amìl, bin bì okok kìri tari tari agnìgab ak, bì kìb ne ak nop agnìgab. Agenìgab, bì kìb ak cìbur nop ak tìmel gek, bì ne ak nop kauyan ag yokìl agnìgab, ‘Nak kasek am majìl kìb okok abe, majìl sìkol okok abe amìl, bin bì yìm gep rek okok, bin bì ñiñmagìl tob kalau gìp okok, bin bì udìn kwoi gìp okok, bin bì tob tìmel gìp okok, kìrop pojìd dowan,’ agnìgab. **22** Agenìgab, agnìgab rek gìl, kìsen bì wög gì ñeb nìbak agnìgab, ‘Bì kìb, apan rek gìpìn ak pen mìgan ognap kau nep mìdeb,’ agnìgab. **23** Agenìgab, bì kìb ak bì wög gì ñeb ne nop agnìgab, ‘Nak majìl kìb okok abe, majìl sìkol okok abe amìl, bin bì mìñìm kìlis agìl agek, kìri apel, karìp ñìlik mìgan yad ak pìs nep tìb dìñìmìñ. **24** Pen bin bì ned sìk agen ma opal okok, bin bì alap tap yad sìkol sìkol ognap ma ñiñnígab, mer yìb,’ agnìgab,” agak.

*Gos nıñ tep gıl, yıp pis ken onimib, agak
(Mat 10:37-38)*

²⁵ Jisas majıl amek ak, bin bı konjai yıb nop kisen gılak. Ne adık gıl kırop agak, ²⁶ “Bin bı okok yıp pis ken amnıtın agnígal ak pen gos kıb kırı amnígab nonım nap, bin nı̄ pai, nı̄nai nı̄mam, aka mı̄b gon kırı ke, bin bı okok bin bı yad mı̄denimel rek ma lıp. ²⁷ Bin bı ognap agnígal, Jisas bin bı ne mı̄dojın ak pen nı̄g gon, bin bı ognap cı̄nop gı̄ tı̄mel gını̄mel rek lıp, agıl, mı̄b gon kırı ke nep gos nı̄nılıg gı̄, mab kros kırı dı̄ ka gıl yıp sain ma gını̄gal ak, bin bı yad mı̄denimel rek ma lıp. ²⁸ Pen bı nı̄bi alap, karıp par kıb i ar alan alap gını̄g, ned mani titi gıl rek dıl gını̄m, agıl, gos nı̄n tep gıl gını̄gab. ²⁹ Pen, gını̄m gını̄m, agıl, kab ned nep gını̄gab ak pen kisen mani ulep gek, karıp ulep gek, bin bı okok nop ag juıl agnígal, ³⁰ ‘Ake! Bı̄ par aul karıp gını̄g gı̄ rek gı̄ damıl, karıp dai kırıg gıp sı̄sak geb,’ agnígal. ³¹ Pen nı̄bak rek, bı̄ kin alap, bı̄ kin alap eip pen pen gını̄g, ned gos nı̄n tep gıl amnígab. Pen ne gos nı̄n damıl, ami bı̄ yad ak ten tausan nep mı̄deb; pen kin nı̄bak ami bı̄ ne twenti tausan mı̄deb; pen pen gıl, ne ami bı̄ yad nı̄ag pak lı̄nı̄mıtın rek lıp, agnígab. ³² Gos nı̄bak nı̄nıl, kin alap par okok kisen apek nı̄nılıg gı̄, mını̄m yokıl agnígab, ‘Cır titi gıl, mını̄m ag jı̄m nı̄r?’ agnígab. ³³ Nı̄b ak, nı̄n tep gını̄mıtın. Tap nı̄bi okok magı̄lseki kırıg gıl, yad eip ma onı̄gabım ak, bin bı̄ yad mı̄denimıtın rek ma lıp.

³⁴ “Dek tap tep yı̄b ak pen dek kal ne amnígab ak, kırı tari gel kauyan yı̄deki gını̄gab? ³⁵ Dek

nibak rek, dî wög dai aka kîlokîl cîb sîňak yokel tap magîl tan tep ma gînîgab. Dek nibak rek wög alap ma mîdeb; dî yokep rek nep lîp. Nîbi bin bî gos tîmîd mîdonîmîň okok, mînîm agebin aul tîmîd lî nîň tep gînîmîb,” agak.

15

Kaj sipsip alap kîr gak (Mat 18:12-14)

¹ Pen bî takîs dep okok abe, bin bî tap si tap tîmel gîlak okok abe, Jisas mînîm ageb ak nîňîn, agîl, ap nîň mîdelak. ² Pen bî Perisi okok abe, bî lo mînîm ag ñeb bî okok abe, Jisas nop ag juïl aglak, “Ne tari gînîg bî tap si tap tîmel gîpal okok dîl, eip tap magîl jîm ñîl ñîbeb?” aglak. ³ Nîb agelak, Jisas mînîm alap sîd tîkîl kîrop agak, ⁴ “Bî nîbi alap, kaj sipsip ñînjuïl aknîb mamiâd alan (100) mîk mîdenîgab. Pen nokîm nîb alap kîr genîgab ak, ognap dam lîm sîlin sîlin mîdeb okok lîl, am kaj sipsip ne kîr gînîgab ak pîyo nîň tag tag, nop pîyo nîň dam dam nîň dînîgab. ⁵ Kaj sipsip ne nibak pîyo nîň dek, tep gek nîňlig gi, dî wajrem ne ak ar alan lînîgab. ⁶ Wajrem alan dap karîp amîl, bin bî nîneb ne okok, bin bî karîp lîm alog ne okok, kîrop sîk agîl, ap mogîm genîgal agnîgab, ‘Kaj sipsip yad kîr gîp ak, pîyo nîňil bîr dîpin ak, nîbi apem yad eip mîň mîň gîn,’ agnîgab. ⁷ Nîg aknîb rek me, bin bî konjai nep okok, cîn gi tep gîl tap si tap tîmel ma gîpîn, agîl, gos nîpal okok, seb kab ar alan sîňak mîdebal okok nîňil mîň mîň ma gînîgal; pen bin bî nokîm alap, tap si tap tîmel gîpîn okok tarî gînîg nîg

gipin, agıl, kırıq genıgab ak, seb kab ar alan sıňak nıňıl mıň mıň gınıgal.

Kab magıl alap kır gak

8 “Aka pen, bin alap mani silpa magıl ne aknıb wajrem alan middenıgab. Pen magıl alap, karıp nıllık mıgan okok kapkap ap yapenıgab ak, ne tari gınıgab? Ne sıp dagıl ar sıň epel lıl, pıyo nıň nıň kau acıp acıp lig lig, kab magıl ne nıbak dıniğab. **9** Kab magıl ne nıbak pıyo nıň dek, tep gek nıňlig gi, bin bı nıňeb ne okok, bin bı karıp lım alog ne okok, kırop sık agek, ap mogım genıgal agnıgab, ‘Kab magıl yad yowıp magıl nokım nıbak pıyo nıňıl bir dıpin ak, nıbi apem yad eip mıň mıň gın,’ agnıgab. **10** Nıbak rek me, bin bı nokım alap, tap si tap tımel gipin okok tarı gınıg nıg gipin, agıl, kırıq genıgab ak, seb kab ar alan sıňak God ejol ne okok nıňıl mıň mıň gınıgal,” agak.

Ñı alap nap nop kırıq amnak ak, minım sid tıkił agak

11 Jisas mınim nıbak agıl agak, “Bı alap ñı ne omal middenıgab ak. **12** Ñı ne kisen ak, apıl nap nop agnıgab, ‘Bapi, tap cırop mal apan okok, tıg asık yıp okok ke ñan,’ agek, nap tap kırop mal okok tıg asık ke ke ñıniğab. **13** Ñek, ñı ne kisen ak magıl ulep magıl alap mıdıl, nap tap nop tıg asık ñak okok magılseк sıkım gıl, mani dıl, dad karıp lım par okok amnıgab. Am nıb okok mıdıl, bin si tap tımel okok gılıg gi, mani tap ne dad amnıgab okok, abramek bin bı okok ñı saknıgab. **14** Nıg gek, mani ne sakek, karıp lım nıbak yuan kıb yıb lıniğab. Pen tap magıl tau ñıňnímıtın mani alap

ma middenigab. **15** Nig gek, ne amil, bi karip lim nibak nib nap kiri alap ag niyek, nop kaj mikep wog ak ag linigab. **16** Pen nop yuan kib yib ak lek gi midék midék, kaj mikeligipal womai wak okok ognap niyinim agnigab ak pen bin bi ognap nop tap magil ma ninigal. **17** Pen gos magil ne niy dad amek gos tep magil ak apek agnigab, ‘Bapi yad bi nop wog gipal okok, tap magil konjai mideb. Pen yad sijau midebin, yip yuan kib yib lip. **18** Nib ak, yad karip lim aul kiring gi, bapi mideb sijak kauyan adik gi amil, nop agnigain, “God udin yirik ar ne ak gi timel gi, udin yirik ar nep ak gi timel gi, gipin rek, **19** nak yip ni yad ma agnimin. Yip bi wog gi neb nak alap rek ag lek ginigain,” agnigain, agnigab. **20** Gos nibak niyil, bapi karip adik gi amnigain, agil, pañ dinigab. Am am am, nap ne par okok nib ni ne nibak nop yipid niyinigab. Nap ni ne niyil, nop yimig yib ginigab. Ne kasek pig gi rikid ag amil nop nab nab li di kaiñ gi, tig bom silokil milik niyinigab. **21** Nap nig gek, ni agnigab, ‘Bapi, God udin yirik ar ne ak gi timel gi, udin yirik ar nep ak gi timel gi, gipin rek, nak yip ni yad ma agnimin,’ agnigab. **22** Nap pen, bi wog gi neb ne okok kirog agnigab, ‘Nibi kasek nep am walij par kib yad ak dap nop yim ni, ninmagil nop ak rin li ni, tob tirip li ni, gi. **23** Nig gi, amil kaj kau niilik marip silin tep yib ak pak dam dagilem, miñ miñ gilig gi tap kib niyin. **24** Ni yad ak pis nep kimak rek lak ak, pen miñi ne kauyan komiñ mideb. Ned ne pis nep kiring gak ak, pen miñi nop piyo niyil adik dipin,’ agnigab. Nap nib agek, kiri

am kaj kau ñilik pak dapıl, tap magıl dagılel, miñ miñ gınigal.

25 “Pen ñi ne ned ak, wög dai okok gi tag kırıg gił, adık gi yokop karıp ulep sığak apıl niñnígab, cacıŋ, mab cög paklıg gi, kogım paglıg gi, miñ miñ gılıg gi middenigal. **26** Niğ genigab, ñi ned ak nap bi wög gi ñeb ne alap nop sığ agek apek ag niñıl agnigab, ‘Tari gebal?’ agnigab. **27** Agenigab, agnigab, ‘Namam kisen nak kımib agıl niñip ak pen miñi adık gi aposıp, nap kaj kau ñilik mariıp sılın tep ak pak dagıl ñıblıg gi miñ miñ gebal,’ agnigab. **28** Agenigab, nop milık kal yıb yapek, karıp ñilik mıgan ma amnigab; söj sığak eyan nep middenigab. Nap pen söj amıl, apek karıp ñilik mıgan amniř, agıl, nop miñim sain sain agıl agnigab. **29** Nap ne miñim sain sain agenigab pen ñi ned ne agnigab, ‘Yad miñim nak apan rek per nep kisen gił, bi miñ wög gep nak rek midıl, wög nep per per gen gen mi konjai yıb nep amıb. Pen yıp kaj meme ñilik alap ñek, ñibemmam yad okok eip pak dagıl ñıbil miñ miñ ma giıp. **30** Pen ñi nak ñibak, tap nonim li ñinak okok damıl, bin si tap okok gił gi ñıb yok sakıl owıp, nop yımig niñıl, kaj kau ñilik mariıp sılın tep yıb ak pakpan!’ agnigab. **31** Niğ agenigab, nap ñi ne ned nop agnigab, ‘Cır apıl per midobır rek, tap yad okok magılsek nak dıñigan. **32** Namam kisen nak piş nep kımak rek lak ak, pen miñi ne kauyan komıñ midreb. Ne piş nep kır gak rek lak ak, pen miñi nop piyo niñ adık dıpin. Niğ ak me, cın miñ miñ gın,’ agnigab,” agak.

16

Bi wög kod mideb bi ak, minim sid tikil agak

¹ Jisas bi ne okok krop agak, “Bi kib tap konjai middenigab alap, bi tap ne kod mideb bi alap ag lek, tap ne okok kod middenigab. Pen bi kib ak, minim alap nijngab, bi tap ne kod middenigab nibak, tap ne okok abramek ginigab. ² Bi kib minim nibak nijil, nop sik agek apenigab agnigab, ‘Tap yad okok kod mid tep ma geban ak, yip ag nel nippin. Nib ak, nak amil, tap yad titi mideb okok magilsek wök pag nij tep gil, bin bi okok krop tap dai yad titi mideb okok magilsek wök pag nij tep gil, ap yip ag nil, wög yad geban ak kisen ma ginigan,’ agnigab.

³ Agenigab, bi tap ne kod mideb nibak, nab ne okok nep gos par nijil agnigab, ‘Bi kib ak yip ag yoknig geb ak pen yad tari ginim? Yad bi kilis ma midebin rek, lim pinjil pag ginim rek ma lip. Bin bi ognap tap krop ak asib ag gi nibenigain ak, yip nabij ginigab,’ agnigab. ⁴ Pen kisen gos nij tep gil agnigab, ‘Yad tari ginim ak miini nippin. Ar nibak gen, kisen bi kib yad yip ag yoknigab nin ak, bin bi ognap yip del, karip krop sijak kin middenigain,’ agnigab. ⁵ Nib agil, bin bi ognap krop bi kib ne tap dai middenigab okok sik agnigab. Sik agek, bi ned onigab ak nop agnigab, ‘Nak bi kib yad tap dai titi mideb?’ agnigab.

⁶ Agenigab agnigab, ‘Wel nijeb dilam nijjuil akniib mamid alan (100),’ agnigab. Agenigab agnigab, ‘Tiket aul dil, kasek bisigil dilam nijjuil omal adik gi dam akniib wajrem alan (50) nu kil tikan,’ agnigab. Agenigab, agnigab rek nep

giniğab. ⁷ Kisen bi alap apenigab, agniğab, ‘Nak bi kib yad tap dai titi middeb?’ agniğab. Agenigab agniğab, ‘Wid bek niñjuıl aknib mamid alan (100),’ agniğab. Agenigab agniğab, ‘Tiket aul dıl, kasek bisigil bek niñjuıl omal omal (80) nu kil tikan,’ agniğab. Agenigab, agniğab rek nep giniğab. ⁸ Niğ genigab, kisen bi kib ne ak niñil agniğab, ‘Bi tap yad kod midep bi nibak, gos niñ tepgil, tari tari gil mid tep giniğain, agip ak, ne gi tep gip,’ agniğab. Niñ ak niñim. Bin bi lim dai ar wagin aul gos nopal okok apal, ‘Miñi titi gil kisen bisig midep cin ak mid tep giniñimiñ?’ apal. Pen melik tep nopal bin bi okok niğ aknib rek nep giplap ak tep.

⁹ “Mani tap lim dai ar wagin aul middeb okok, bin bi ognap okok niem me, kisen tap nib okok pis nep kir giniğab niñ ak, God karip lim per middep ne siñak nibep ag wasu dinigab. ¹⁰ Mani tap sikel alap, bin bi alap niñmagil ar ak lel, kod mid tep giniğab ak, tap kib okok nel, ak rek nep giniğab. Pen mani tap sikel alap, bin bi alap niñmagil ar ak lel, kod mid tep ma giniğab ak, tap kib okok nel, ak rek nep giniğab. ¹¹ Pen nibi mani tap lim dai ar wagin aul middeb ak dıl, esek agil, kod mid tep ma giniğabim ak, bi an nibep tap tep yib ar alan nib giniğab? ¹² Bi alap mani tap ne di niñmagil ar nibep linigab ak, nibi esek agil, kod mid tep ma genigabim ak, bi an mani tap nibep ke niñigab? ¹³ Bi nokim alap, bi kib omal krop wög giniñimiñ rek ma lip. Bi omalgil krop wög giniğab ak pen ne bi kib alap nop midmagil lil, bi alap nop midmagil ma linigab. Aka bi kib alap nop midmagil lil, bi alap nop midmagil ma

lınıgab. Aknıb rek, nıbi mani tap okok tap tep yıb agıl nıñenıgabım ak, God nop wög gıpım ak kırıg gınımıb rek lıp,” agak.

14 Bi Perisi okok, gos kib kiri mani ar ak nep nıñölögipal ak me, Jisas mınım agek ak nıñıl sık agıl ag juelak. **15** Ag juelak, krop agak, “Nıbi bin bi udın yırık ar ak, cın bin bi tep mıdobın, apım ak, pen God cıbur gos mıdmagıl nab nıbep adañ nıñıp. Tap bin bi nıñel tep gıp okok, God nıñek tap tımel rek lıp.

16 “Jon bi ñig pak ñeb ma owak ñın ak, lo mınım ñu kıl tıklak ak abe, bi God mınım agep mınım ñu kıl tıklak ak abe agel, bin bi nıñıl, ar nıbak gel amolıgip. Pen Jon owak ñın ak tıkek, God bin bi dıl kod mıdenıgab mınım tep ak agel, bin bi nıñıl kiri magılsekar nıbak nep amnın, agıl, kılıs gıl gel ameb. **17** Seb kab ar alan abe lım dai wagın aul abe kır gınımın rek lıp, pen lo mınım ak dai sıkol alap kır gınımın rek ma lıp.

18 “Pen, bi alap bin dıl kırıg gıl, am bin kisen nıb alap dınígab ak, bin si dınígab. Pen bi alap warıkıl, bin ak, bi dıl kırıg gınıgab bin nıbak dınígab ak, ne ak rek nep bin si dınígab.

Bi mani sek bi alap eip, Lasaras eip

19 “Bi alap mani tap ne konjai yıb mıdolıgip. Ne walıj tep tep nep yımlı, tap ñıñeb tep tep nep nıbolıgip. **20** Pen karıp kijon wagın gol ne sıňak, bi soi bırbır sek tap ma mıdolıgip bi alap dap lel mıdolıgip. Yıb ne Lasaras. **21** Gos ne ak nep nıñıl, ‘Bi tap konjai mıdeb aul tap nıbek, tap yıpıl yıpıl abañ mok sıň aul yonıgab ak, yad nıbenıgain yuan ma lıñıgab,’ agıl, nıñolıgip. Pen kain okok

apıl, soi ne okok bıleg gi nıbeligipal. ²² Kisen bı yıgen nıbak kımak. Ne kımek, ejol okok apıl, nop dam karıp lım ar alan sıňak amıl, Ebrahim pıs ne pıs kıd lek tap kıb nıňjak. Pen bı gep nıbak abe kımek, tıgel gılak. ²³ Bı gep nıbak kımił, mab ke yineb eyan sıňak amek, nop yur kıb yıb gek nıňlıg gi midoligip. Pen midil kılın gi nıňjak, Ebrahim Lasaras eip ke ke sıň alanı miderek. ²⁴ Nıňıl, sık par agıl agak, ‘Bapi Ebrahim, yıp yımiğ nıňıl, Lasaras nop agek, nınmagıl par ne alap nıg alap tauıl, dap aleb yıp ak dı nıňek, yıp sain gań. Mab ak sıj yinıl, yıp yur kıb yıb gıp,’ agak. ²⁵ Agek, Ebrahim agak, ‘Nı nıňan! Lım dai ar wagın eyan mideligipan nıň ak, nak tap tep tep nak bir döligipan, pen Lasaras tap tımel tımel nep doligip. Pen mıñi karıp lım aul, ne sain tep midek nıňlıg gi, nep yur kıb gıp. ²⁶ God ne mol kıb yıb nab aul gi lak ak me, cın bin bı pıs kıd aul talak gıl pıs kıd adan nıňin rek ma lıp; pen nıbi pıs kıd talak gıl pıs kıd aul onımıb rek ma lıp,’ agak. ²⁷ Agek, bı nıbak agak, ‘Nıb ageban rek, Lasaras nop agek, ne bapi yad karıp amıl, ²⁸ mam yad aknıb mamıd alan kırop mınım kılıs yıb agek, karıp lım yur ke tımel per nep gıp sıňaul ma onımel,’ agak. ²⁹ Agek, Ebrahim pen agak, ‘Mosis abe, bı God mınım agep bı okok abe, mınım nıu kıl tıklak ak nıňnımel,’ agak. ³⁰ Agek, agak, ‘Bapi Ebrahim, nıg ma gınıgal; pen bin bı alap kımił warıkıl, am agenıgab ak me, nıňid agıp, agıl, tap si tap tımel gıpal ar ak, tari gınıg nıg gıpın, agıl, kırıg gınıgal,’ agak. ³¹ Agek, Ebrahim agak, ‘Kırı Mosis abe, bı God mınım agep bı okok abe,

mİNİM ñU KİL TİKLAK MİNİM NİBAK MA NIÑNİGAL AK,
Bİ ALAP KİMİL WARİKNİGAB AK, KIRI AK REK NEP MA
NIÑNİGAL,’ AGAK,” AGAK.

17

Tap si tap tîmel gep magîl ak
(Mat 18:6-7; Mak 9:42)

¹ Jisas bİ ne okok kîrop agak, “Bİ alap aka bin alap nag tîmel ar ak gîl, bin bİ ognap kîrop gos ñek, kiri abe nag tîmel ar nîbak gîl ap yap paknîgal. Nag ar nîbak ned gölügîpal, mîñi gîpal, kisen ak rek nep gînîgal. Pen bin bİ kiri gos tîmel ñînîgal okok, kiri yur aknîb ke yîb dînîgal. ² Pen bİ alap aka bin alap, ñî pai okok nokîm alap nîg gînîg gînîgab ak, ned kab kîb wid pa cîb jakep kab alap dîl kîñam nop ak sek nag lî rîbîkîl, dam ñîg solwara yokplap ak tep. Tari gînîg: ne komîñ mîdîl, ñî pai alap nop gek ap yap paknîgab ak, yur kîb yîb dînîgab. ³ Nîb ak, nîbi ke gos nîj tep gîl gînîmîb.

“Nanai namam nak alap tap si tap tîmel gonîmîñ, nop sîlik agem, tari gînîg nîg gîpin, agîl gos nîñenîgab ak, gî tîmel gak nîbak nîñîl kîrîg gînîmîb. ⁴ Tap nîbep rek ognap gî tîmel gîl, kisen apîl, tari gînîg nîg gîpin, agîl agenîgab ak, tap tîmel gak nîbak nîñîl kîrîg gînîmîb. Pen ñîn nokîm alap, nîg gek gek aknîb ar onîd ak genîmîñ ak, ak rek nep nîñîl kîrîg gînîmîb,” agak.

Nîj dep magîl ak

⁵ Jisas nîb agek, bİ mİNİM ne dad ameb okok aglak, “Nak cînop gek, nîj dep magîl cîn kîb gînîmîñ,” aglak.

6 Agelak, Jisas k̄rop agak, “N̄iŋ dep maḡil k̄ib mer, n̄iŋ dep maḡil n̄ibi mab mastad maḡil s̄ikol ȳib ak rek nep m̄idenigab ak, n̄ibi mab n̄ibaul, waḡin sek ju am̄il n̄ig solwara nab s̄iŋ adan̄ tan m̄idei, aḡil agem, agn̄igabim rek ḡin̄igab.

B̄i wög ḡi ſeb alap wög ne

7 “N̄ibi gos tari n̄ip̄im? B̄i wög ḡi ſeb b̄i alap l̄im dai piŋ̄il pag sak̄il, aka kaj sipsip m̄ik sak̄il, adik̄ ḡi karip̄ apek, b̄i nap ne ak nop m̄in̄im tari agn̄igab? ‘Nep yuan ḡip̄ ak, nak s̄iŋaul b̄isigil tap maḡil n̄iŋjan̄,’ agn̄igab aka? **8** Mer. N̄ib ma agn̄igab. Ne agn̄igab, ‘Walij dek ap ranek, s̄ib nag pog l̄il, n̄ig tap yad okok dap ſek n̄iŋben, k̄isen n̄ig tap nak okok n̄iŋjan̄,’ agn̄igab. **9** N̄ibi gos tari n̄ip̄im? B̄i wög ḡi ſeb n̄ibak, b̄i k̄ib agn̄igab rek gen̄igab ak, b̄i k̄ib m̄in̄im tep ognap nop agn̄igab aka? Mer. B̄i wög ḡi ſeb ne m̄ideb ak me, b̄i k̄ib ne agn̄igab rek nep ḡin̄igab. **10** N̄ib akn̄ib rek me n̄ibi. God n̄ibep wög ag l̄iniŋigab rek, ḡi sak̄il, agn̄igabim, ‘Cin bin b̄i wög ḡi ſeb tep mer. Tap ar alap ke ma ḡip̄in; wög cin ke gep ak rek nep ḡip̄in,’ agn̄igabim,” agak.

B̄i akn̄ib wajrem alan̄ soi k̄isak lak okok, Jisas gek, komiŋ lak

11 Jisas Jerusalem amn̄im, aḡil, karip̄ l̄im Sameeria aul, karip̄ l̄im Galili k̄idadan̄ nab s̄iŋak adan̄ am̄il am̄il, **12** karip̄ t̄irig t̄ironj alap ajek n̄iŋlig ḡi, b̄i soi k̄isak lak akn̄ib wajrem alan̄, nop nabin̄ pak̄il, ke ke s̄iŋ adan̄ midil, **13** meg m̄igan dap ranil aglak, “Jisas, B̄i K̄ib, c̄inop ȳim̄ig n̄iŋjan̄,” aglak.

14 Agelak, Jisas krop agak, “Nibi amil, bi God nop tap sobok gep okok krop wak nibi okok yomnimb,” agak. Nib agek, kiri amil, majil nab sijak amel niylig gi, krop komin lak. **15** Pen krop niggil komin lek, bi Sameria nib alap, nop komin lak ak niyl, minim kib aglig gi, God yib nop agek ar amek niylig gi, **16** adik gi apil, Jisas midék ulep tob wagin sijak yap pakil, milik dai ne kiyang gi lim eyan niyl, Jisas nop tep agak. **17** Ne nig gek, Jisas agak, “Yad gos nippin e, bi aknib wajrem alan komin lip ak, pen bi aknib ajip alan okok akal? **18** Bi ognap tari ginig ma opal? Bi par okok nib, bi Juda mer ak nep apil God nop tep ageb ar?” agak. **19** Jisas nib agil bi nibak nop agak, “Jisas yip gek komin linigab, agil, niy dipan rek, nep komin lip amnoj,” agak.

*God bin bi dil kod midenigab
(Mat 24:23-28)*

20 Pen nin alap bi Perisi okok Jisas nop ag niyl, “God bin bi dil kod midenigab nin nibak nin akal onigab?” aglak. Agelak, Jisas pen agak, “God bin bi dil kod midenigab, agebitm nibak, bin bi okok kin kiri ak kod midil midil, niy tep gel gel, kisen kin kiri apek, bin bi nop udin niyl, minni apeb, agnigal rek ma ginigab. **21** ‘Mideb aul,’ aka ‘Mideb adan,’ ma agnigal. Tari ginig: ne kapkap apil, nab nibep sihaul bir mideb,” agak.

22 Nib agil, bi ne okok krop agak, “Kisen okok, Bi Ni ne apek nop niyin, agil, midmagil nibep pinil nil nep midenigab, pen nop ma niyngabim. **23** Bin bi ognap nibep agnigal, ‘Mideb aul,’ aka ‘Mideb adan,’ agenigal ak pen

mìnìm nìbak nìnjid agebal, agìl, pìg gi rìkìd ag amìl, kìrop eip ma amnímìb. ²⁴ Tari gìnìg: Bì Ñì ne onìgab ñìn ak, añìm añìm dìl, melìk parsek amìb nìpal ak rek onìgab. ²⁵ Pen nìbi bin bì mìñi mìdebiìm sìñ aul, Bì Ñì ne nop yìrik nìnjìl, nop ma dìl, nop mìker kìb yìb ñìngabìm. ²⁶ Bì Ñì ne onìgab ñìn nìbak, bìrarìk nep Noa mìdek ñìn ak gak rek gìnìgab. ²⁷ Noa mìdek ñìn ak, bin bì okok tap magìl ñìblìg gi, ñìg ñìblìg gi, bin pen pen ñìlìg gi, gi mìdel nìnjìg gi, Noa amìlgòn apìlgòn ñìg magöb kìb ñìlik mìgan amel nìnjìg gi, nogob asad kìb yìb ñìagebin, agek, ñìg ulìk apìl bin bì okok kìrop magìlseki dì yìpìl yìpìl yokek kim saklak. ²⁸ Pen bì Lot mìdek ñìn ak, Sodom bin bì okok ak rek nep tap ñìblìg gi, ñìg ñìblìg gi, tap okok sìkim gìlìg gi, tap wög dai okok gìlìg gi, karìp gìlìg gi, gi mìdel nìnjìg gi, ²⁹ Lot karìp lìm nìbak kìrig gi, karìp lìm mìgan alap ke amek nìnjìg gi, won nìbak nep, mab mìlañ kìb seb kab ar alan nìb apìl, Sodom bin bì kìrop magìlseki yìn sìbok nìb amnak. ³⁰ Bì Ñì ne onìgab ñìn ak, nìg aknìb rek nep gìnìgab.

³¹ “Ñìn nìbak, bin bì karìp ar alan mìdenìmel okok, tap kìri karìp ñìlik mìgan eyan mìdeb ak dìníg karìp mìgan eyan ma amnímel. Pen bin bì wög dai okok ajenìmel okok, tap ognap dìníg adìk gi karìp ma amnímel. ³² Lot bine nop gak ar ak nep gos nìnjìl, nìñ tep gìnìmìb. ³³ Bin bì an, yad ke nìñ tep gìl komìñ mìdenìgain, agìl nìnjìgab ak, kìmnìgab; pen bin bì an, Krais mìnìm tep ageb rek wög nop gi damìl kìmnìgain, agìl nìnjìgab ak, komìñ mìdenìgab. ³⁴ Nìbep agebin, ñìn

nibak kislim eyan bi omal abañ ar nokim alap kinenigair ak, alap dil, alap kiriq ginigain. ³⁵ Pen bin omal wid magil pak jisipik masipik ligolig genigair ak, alap dil, alap kiriq ginigain. ³⁶ Bi omal wög dai okok wög git midenigair ak, alap dil, alap kiriq ginigain,” agak.

³⁷ Jisas nibak, kiri aglak, “Bi Kib, minim ageban nibak, karip lim akal nig ginigab?” aglak.

Agelak, Jisas agak, “Kimin kobri alap kimil midenigab sijak, yakir gitgalap niñil ap sibaibai ginigal,” agak.

18

Bi minim tig bilocep alap, bin kanjil alap

¹ Jisas, bi yad okok gos par ma niñnimel, God nop sobok gitlig git nep midenimel, agil, krop minim alap minim sid tikil agak, ² “Karip lim alap, bi kib minim tig bilocep bi alap midenigab. Pen bi nibak, God nop gos ak ma niñil, bin bi okok krop yimig ma niñigab. ³ Pen bin kanjil karip lim nibak nibak, per nep apil nop agnigab, ‘Bi kaual maual yad alap minim ciroc ak niñnimin,’ agnigab. ⁴ Nib agnigab ak pen bi minim tig bilocep bi kib nibak minim ne ak ma dinigab. Pen bin kanjil nibak, ne per per apil ag niñ gek gek, kisen bi kib nibak agnigab, ‘Yad God nop ma pirkpin; bin bi okok krop yimig ma niñpin; ⁵ pen bin kanjil aul yip per per apil ag niñ gek gek yip yirk git ak me, yad am minim kib nibak niñnim,’ agnigab,” agak.

⁶ Bi Kib nib agil agak, “Bi minim tig bilocep nibak bin bi yimig ma gak, pen ne minim tari

agak ak nıñj tep gınimib. ⁷ Nıbi gos tari nıpm? God ne bin bi ne ke ag lıp okok, pi'b nab kıslım eyan nop sobok genigal ak, mınım kırop nıñjıl yımig ma nıñnigab, agıl, nıpm? Kiri mılek par kod mıdenigal, agıl, nıpm? ⁸ Yad nıbep agebin, ne mınım agnigal nıbak nıñjıl, kırop yımig nıñjıl, kasek nep bi kaual maual kırop gi' tımel gınigal okok majıl pılıñj gınigab. Pen Bi Ni ne lım dai ar wagın aul adık gi' onigab ñin ak, bin bi ognap nop nıñj dılıg gi' mıdenigal aka mer?” agak.

Bi Perisi alap, bi takis dep alap

⁹ Bin bi ognap, cın bin bi tep, bin bi ognap okok bin bi tımel, agıl, nıñlak rek, Jisas kırop mınım alap mınım sıd tıkil agak, ¹⁰ “Bi Perisi alap, bi takis dep alap, God nop sobok gınig, God sobok gep karıp ak amnígair. ¹¹ Bi Perisi nıbak, nab ne okok nep God nop sobok gi'l agnigab, ‘Nep tep yıb agebin. Yad bi ognap gi'pal rek, tap tep konai nep dıl, tap si dıl, bin si dıl, ma gi'pin. Yad bi takis dep epim aul rek mer. ¹² Wik per per, ñin omal tap magıl bil gi'pin sek. Per tap yad aknıb wajrem alan dıl, nep nokım nıb alap ñıbin,’ agnigab. ¹³ Pen bi takis dep nıbak, nop nabıñj gek, seb kab ar alan ma nıñjıl, ke ke sıñ adan kıbor kıyan gi'l, pabil cög ne ke pakıl, gos par nıñjıl agnigab, ‘God, yad bi tap si tap tımel gi'pin ak, yıp yımig nıñnimin,’ agnigab. ¹⁴ Nıbep agebin, bi takis dep ak nıb agek, God nop, tap si tap tımel gi'pan ak nıñjıl kırıg gebin, agnigab. Pen bi Perisi ak nop God nıb ma agnigab. Tari gınig: bin bi yıb kiri ke dap rannigal okok, God gek ap yap paknigal. Pen bin bi yıb kiri ke ma

dap rannigal okok, God gek kiri yib middenigab,”
agak.

*Jisas ñi pai sikol okok kirop di niŋak
(Mat 19:13-15; Mak 10:13-16)*

15 Bin bî okok, Jisas ñî pai sîkol cînop dî nîñaj, agîl, dapelak. Jisas kîrop dî nîjek nîñlig gi, bî ne okok nîg gesal ak nîñjîl, bin bî nîb okok kîrop sîlik agîl aglak, "Nîbi aknîb ma gînîmîb," aglak.

16 Jisas pen ñî pai nîb okok sîk agek apelak, bî ne okok kîrop agak, "Tari gînîg kîrop nîb ag gebîm? Ñî pai sîkol nîb okok kîrîg gem yîp olañ. God bin bî dîl seb kab ar alañ kod mîdenîgab ak, ñî pai sîkol nîb okok rek mîdenîgal," agak. **17** God Mînîm ag ñîl nîb gîl mîdeb agenîgal ak, ñî pai sîkol okok God Mînîm nîbak nîñjîl, kasek nîñ dînîgal. Nîb ak, yad nîbep nîñjîd agebin, bin bî ñî pai sîkol yîp nîñ dîpal rek, yîp nîñ denîgal bin bî okok, God kîrop dîl kod mîdenîgab. Pen bin bî ñî pai sîkol yîp nîñ dîpal rek, yîp ma nîñ dînîgal bin bî okok, God karîp lîm ne sîñak ma amnîgal.

*Juda b̄i kib alap tap koŋai midek
(Mat 19:16-22; Mak 10:17-22)*

¹⁸ Juda bî kîb alap Jisas mîdek sînâk apîl agak, “Bî mînîm ag ñeb bî tep yad. Yad tari gîl, komîn per mîdep won ak dînîm?” agak.

¹⁹ Agek, Jisas agak, "Yip tari ginig, 'Bi tep,' ageban? Bin bi alap tep ma middeb; God nokim me Bi tep middeb. ²⁰ Pen nak God lo minim ak nipa: 'Bin si bi si ma ginimib; cip ma nagnimib; tap si ma dinimib; minim kit agnigal okok am minim esek ma agnimib; nanim nap agnimir ar ak nep niyil, kisen ginimib,'" agak.

21 Nıb agek, bı nıbak agak, “Yad ńı sıkol nep tıkıl, lo mınım ar nıb okok magılseк gı dap dap, mıñi ńın aul ak rek nep gı mıdebin,” agak.

22 Jisas mınım nıbak nıñıl nop pen agak, “Tap nokım alap nep ma gıpan. Tap nak okok magılseк sıkım gıl, mani dıl, bin bı yım gep rek okok kırop nonım lı ńınımın. Nıg genigan ak me, mıd tep gep nak ak mıdenıgab God karıp lım seb kab ar alan sıňak. Agebin rek gıl, apek, yad eip ajor,” agak. **23** Jisas mınım nıbak agek, Juda bı kıb nıbak mani tap ne okok konjai nep mıdebat gos nıñıl mapın gek, gos par nıñak.

24 Gos par nıñek ak, Jisas nop nıñıl agak, “Bin bı tap konjai mıdenıgab okok, koslam yıb God bin bı ne mıdel, kırop dıl, karıp ne sıňak kod mıdenıgab. **25** Kaj kamel okok ńu mauöl nag yokpal mıgan ak amníg, koslam amnígal ak pen bin bı kıbap kılnoch tap okok konjai nep mıdebat okok, God karıp lım ne ak koslam yıb amnígal,” agak.

26 Nıb agek, bin bı mıdelak okok aglak, “Mınım ageban nıbak, God ne bin bı alap dı komıñ yoknıtmıñ rek ma lıp aka tari?” aglak.

27 Agelak, Jisas agak, “Ar ognap bin bı gınımel rek ma lıp ak pen God ne gınıg, gınımıñ rek nep lıp,” agak.

28 Nıb agek, Pita agak, “Nıñan! Karıp tap cın okok magılseк kırıg gıl, nep eip nep jım ńıl ajobın,” agak.

29 Agek, Jisas kırop agak, “Nıbep nıñıd agebin, bin bı, God mınım tep ne ak dad ajojn, agıł, karıp, bin, nımam, nonım nap, ńı pai kırı okok

kırıg gìnigal okok, God kírop saköl ma gìnigab.
30 Míñi mídobín ñin nab aul, God ne kírop kod
 míd tep gek, tap kíri okok, bin bì kíri okok konai
 nep mídenigab. Pen ñin kísen ak, ne eip per per
 nep mídenigal,” agak.

*Jisas kauyaŋ, “Yip ñag pak lel, kímil
 waríknígaŋ,” agak*

(Mat 20:29-34; Mak 10:46-52)

31 Jisas bì ne aknìb umígan alanj kírop dam gol
 okok amíl agak, “Níñim. Míñi Jerusalem amobín.
 Amjaknígabín ak, Bi Ñi ne nop, God mínim agep
 bì okok býrarík nep God Míñim ak ñu kíl tíkíl
 aglak rek nep gìnigal. **32** Nop díl, bì Juda mer
 okok ñínmagíl ar kírop lel, nop ag juíl, ñílonj líl,
 kíñik ñagíl, nag dí pakíl, pís nep ñag pak línigal.
33 Pen ñin omal mídil, mínek ñin omal nokím ak
 kauyan waríknígab,” agak.

34 Pen Jisas níb agek, bì ne okok gos pag
 yíknímíŋ rek ma lek, mínim ageb ar ak, agíl, ma
 níñlak.

Jisas bì udín kwoi gak ak gek, udín ñíl niŋak
 (Mat 20:17-19; Mak 10:32-34)

35 Pen kísen, Jisas am Jeriko amjakek níñlig gi,
 bì udín kwoi alap midek. Bi níbak ne majíl gol
 sínjak bísig mídil, mani tap ñím, agíl, asíb aglíg
 gi midek. **36** Bin bì konai nep mínim ag padíkel
 níñlig gi, bin bì ognap kírop ag níñil agak, “Tari
 gebal?” agak.

37 Agek aglak, “Jisas bì Nasaret níb ak apíl
 padíkeb,” aglak.

38 Nîb agelak, ne sîk kîb agîl agak, “Jisas, Depid Ñî ne, yîp yîmîg nîñjan!” agak.

39 Agek, bin bî padîkelak okok nop ag gîl aglak, “Tari gînîg ap raneban? Kapkap mîdei!” aglak. Nîb aglak ak pen ne kapkap ma mîdek. Sîk par yîb aglîg gî agak, “Jisas, Depid Ñî ne, yîp yîmîg nîñjan!” agak.

40 Agek, Jisas nîñjîl wös gîl, bin bî okok kîrop agak, “Ponjîd ulep sîñaul dowîm,” agak. Agek, ponjîd dapelak agak, **41** “Nep tari gînîm?” agak.

Agek agak, “Bî Kîb, yîp gek udîn magîl ak kauyan nîñjin,” agak.

42 Agek, Jisas nop agak, “Jisas yîp gek, udîn magîl ñîl nîñnîgain, agîl, gos nîñ deban rek, udîn magîl ñîl nîñjan,” agak.

43 Agek, magîl nîbak nep udîn ñîl nîñjîl, God yîb ne ak agek ar amek nîñlîg gî, Jisas amek sîñak kîsen gak. Bin bî magîlsek Jisas gak nîbak nîñjîl, God yîb ne ak agel ar amnak.

19

Sakias, bî takîs dep alap

1 Jisas Jeriko amîl, nab nîb sîñak ap padîkak.

2 Pen Jeriko sîñak, bî mani tap okok konai mîdolîgîp alap, bî takîs bî döligîpal okok kîrop magîlsek kod mîdolîgîp. Yîb ne Sakias. **3** Jisas taun nab sîñak padîkek nîñlîg gî, bin bî konai nep ap nîñnîg gelak. Sakias ne bî ulep won ak me, Jisas bî tigep bî rek mîdeb ak nîñjin, agîl, nîñak ak pen ma nîñak. **4** Nîg gek, ne ned pîg gî rîkîd ag am mab bîd alap tan ar alan amîl, Jisas apek tam onjîd nîñlîg gî mîdek. **5** Jisas pen mab tan mîdek

wagin n̄ib s̄ıŋak apıl, k̄ilan gi n̄ıŋıl, Sakias nop agak, “Sakias, nak kasek wagin aul yowan! M̄iñi am karip nep ak eip m̄idenigain,” agak.

⁶ Agek, Sakias kasek wagin eyan yapıł, m̄iñ m̄iñ ḡılıg gi, Jisas nop poŋ d̄i dam karip ne dad amnak.

⁷ Bin b̄i okok gak n̄ibak n̄ıŋel m̄ılık yapek n̄ıŋıl aglak, “B̄i n̄ibak am b̄i tap si tap t̄imel giþ karip ak k̄innig ameb,” aglak.

⁸ Pen Sakias warikil, Jisas nop agak, “B̄i K̄ib, nak n̄ıŋan! M̄iñi tap yad okok nonim li piş ak ke l̄ıl, piş ak bin b̄i yım gep rek okok k̄rop n̄inigain. Pen yad ned wai n̄ıl, bin b̄i ognap tap k̄iri si d̄inek rek liþ okok pen n̄inigain, agiþ, tap nokim alap si d̄inek rek, pen omal omal n̄inigain; pen tap omal si d̄inek rek, pen aknib jıl onjıd ak n̄inigain. N̄ig gi dam dam magiþsek dai pag ju sakıl, k̄irig giňigain,” agak.

⁹ Agek, Jisas agak, “B̄i aul Ebraham n̄i ne alap. M̄iñi God ne yakam karip aul k̄inebal tap si tap t̄imel giþal okok n̄ıŋıl k̄irig giþ d̄i komiŋ yokiþ. ¹⁰ B̄i N̄i ne owak ak, bin b̄i k̄ir giþal okok k̄rop piyo n̄ıŋıl d̄i komiŋ yoknim, agiþ, owak,” agak.

B̄i aknib wajrem alan mani d̄ilak ak, minim sid t̄ikil agak

(Mat 25:14-30)

¹¹ Pen bin b̄i n̄ib okok, Jisas me, B̄i K̄ib per kod m̄idobin ak, Jerusalem amek, nop kin ag lon, c̄inop kod m̄idek, m̄id tep yib giňigabin, agiþ gos ak n̄ıŋlak. Jisas, gos k̄iri n̄ıŋlak n̄ibak ke n̄ıŋıl, k̄rop minim alap sek sid t̄ikil agak. ¹² Jisas minim sid t̄ikil agak, “B̄i k̄ib alap, b̄i k̄ib kod m̄idep yad m̄ideb s̄ıŋak amen, yip kin ag lek,

adık gi apıl, bin bi karıp lım yad sığ aul kırop kinj kod middenim, agıl, karıp lım par mielek okok amniğab. ¹³ Pen ned bi wög gep ne aknib wajrem alan kırop sık agek apenigal, bi kib ne kab magıl gol nokim nokim ke ke nonim lıl agnígab, ‘Kab magıl ñebin aul dıl, sükim gi adık madık gıl, konai di linnimib; kisen yad kauyan onigain,’ agnígab. ¹⁴ Nib agıl amniğab ak pen bin bi karıp lım ne kod midek okok, nop milik yapek niñlig gi, bi ognap ag yokel, kisen amıl, bi kib yib ak nop agnígab, ‘Bi nıbaul ne kinj cın ma middenigab,’ agnígab.

¹⁵ “Pen bi kib yib ak minim kiri ak ma dıl, bi kib nıbak nop kinj kiri ag linnigab. Niç gek, ne kauyan adık gi apıl, bi wög gi ñeb ne okok kırop sık agek apenigal, kinj kiri ak agnígab, ‘Kab magıl gol ñıbin okok, nıbi di sükim gi adık madık gıl, pen titi gıl dıpm?’ agnígab. ¹⁶ Agek, bi ned ak apıl agnígab, ‘Bi kib, kab magıl gol nokim yip ñınak ak, sükim gi adık madık gıl, pen aknib wajrem alan kab magıl gol dıpin,’ agnígab. ¹⁷ Agenigab, bi kib ne ak agnígab, ‘Nak gi tep gıpan. Tap sıklak ak ñinek wög gi tep gıpan rek, miñi taun kib aknib wajrem alan nep agen, kod middenigan,’ agnígab. ¹⁸ Pen bi alap apıl agnígab, ‘Bi kib, kab magıl gol nokim yip ñınak ak, sükim gi adık madık gıl, pen aknib mamid alan kab magıl gol dıpin,’ agnígab. ¹⁹ Agenigab, bi kib ne ak agnígab, ‘Gıpan nıbak rek, miñi taun kib aknib mamid alan nep agen, kod middenigan,’ agnígab. ²⁰⁻²¹ Pen bi wög gep ne alap apıl agnígab, ‘Bi kib, yad nep nıpin. Nak bi kal

yib. Bin bi ognap tap kiri okok, nak s̄ikim gi tep gīl mer, tau pīli gī d̄ipan. Tap wög koslam gī yibal okok, nak kilīs gīl nep nīban. Nīb ak, yad nep pirīktl me, kab magīl gol nokim yip nīnak ak, dam l̄ipsam tin non gī len midek. Magīl gol nokim nak ak mīni dopin aul,’ agnigab.

²² Agenigab, bī kib ne ak agnigab, ‘Minim nak apan ak tīg adik gīl, minim kib nak eip agnigain. “Nak bī kal yib, bin bī ognap tap kiri okok, nak s̄ikim gī tep gīl mer, tau pīli gī d̄ipan; tap wög koslam gī yibal okok, nak kilīs gīl nep nīban,” ageban ar? ²³ Nīb ak, tari ḡinig kab magīl yad ak dam beg pasbuk lek, adik gī apil sinij ognap sek ma d̄ipin?’ agnigab. ²⁴ Nīb agīl, bī ulep sīnjak midenigal okok kirop agnigab, ‘Kab magīl gol yad ak pīli gī d̄il, bī sīnjak kab magīl gol wajrem alan mideb ak nop nīm,’ agnigab. ²⁵ Agenigab agnigal, ‘Bī kib. Ne kab magīl gol wajrem alan bir mideb!’ agnigal. ²⁶ Agenigal agnigab, ‘Nībep agebin, per bin bī tap kiri konai midenigab okok ognap sek dinigal, pen bin bī tap kiri s̄ikol s̄ikol midenigab okok gel, tap s̄ikol nībak pis nep yap līg amnigab. ²⁷ Pen bin bī yip nīnjil milik nīnjil, bī nībak ne kin c̄in ma midenigab, aglak bin bī okok, kirop am dapil, udin yirik ar yad sīnaul nīag pak lim,’ agnigab,” agak.

Jisas Kīj rek Jerusalem amnak

(Mat 21:1-11; Mak 11:1-11; Jon 12:12-19)

²⁸ Jisas kirop minim nībak agīl, bī ne okok eip Jerusalem amn̄in, agīl, ne ned gak. ²⁹ Am am Olip D̄im sīnjak, karip tirig tiroq Betpagi Betani gol sīnjak ulep amjakil, bī ne omal kirop ned ag yokil

agak, ³⁰ “Karip tiring tiron migan kidadan amil niñngair, kaj donki marip bin bi dad ma ajpal alap, nag non gi lel midenigab ak, wisib donimir. ³¹ Pen bin bi ognap apil, ‘Kaj donki ak tari ginig wisib dad amebir,’ agenimel ak, agnimir, ‘Bi Kib ak wög midék cirop ag yokosip, dinig apobir,’ agnimir,” agak.

³² Nib agek, amil niñrek, agak rek nep midék. ³³ Am nag wisib ger niñlig gi, bi kaj donki nap nib okok apil aglak, “Kaj donki marip ak tari ginig nag wisibebir?” aglak.

³⁴ Agelak agrek, “Bi Kib ak wög midék cirop ag yokosip, apil nag wisibobir,” agrek. ³⁵ Nib agil, kaj donki marip nibak nag wisibil, pon dapil Jisas midék sijak amjakil, walij kiri bad ognap tig juil, di kaj donki ar ak lil, Jisas nop di kaj donki ar nib alan lerek. ³⁶ Jisas donki ar alan bisig gi, majil ar ak amek niñlig gi, bin bi okok walij tap kiri ognap dap majil ar nibak lel niñlig gi, kaj donki Jisas bisig midék nibak walij tap kiri ar nibak taulig gi taulig gi amnak.

³⁷ Am am Jerusalem ulep ulep gel niñlig gi, Olip Dím majil tam kiyang gep kau sijak, bin bi ne okok konjai yib nep, magilsek nop miñ miñ yib gilig gi, Jisas tap tari tari gak okok gos ak niñlig gi, sik kib aglig gi, God yib ne dap ranil aglak,

³⁸ “Bi Kib ne Kin cinop ag yokek apeb aul,

God nop di tep ginimij!

God karip lim seb kab ar alan sijak,

cibur sain sain won ak nep mideb.

God ne ar i oklañ midil,

ne melik tep aknib ke sek mideb,” aglak.

39 Nib agel niñlig gi, bi Perisi ognap nab nib siñjak midełak okok, Jisas nop aglak, “Minim ag ñeb bi. Bin bi nak okok krop ag gek, nig aknib rek ma aglan,” aglak.

40 Agelak, Jisas pen agak, “Nibep agebin, krop minim nibak rek ma agenigal ak, kab okok ke sik agnigal,” agak.

Jisas Jerusalem niñil sil agak

41 Jisas Jerusalem ulep ulep gilig gi, taun kib nibak niñil, udin nig pig gi rit yapek niñlig gi agak, **42** “Karip lim Jerusalem aul, nibep yitig yib niñebin. Yad nibep di God eip jit nill, cibur sain sain magil ak nibep niñig onek ak nippkep ak, tep yib gipkop. Pen mitni nibi ma niñil, udin kwoi rek midebitm. **43** Kisen bi kaual maual nibi apil, taun kib nibi aul, ulinjin lil kis kis gi midil, **44** apil gi timel yib gel, wög wari, karip okok magilsek, kab alap kab alap ar alan kosigil ma midenigab; bin bi, ni pai, kab wari migan nab eyan midenigal okok, karip sek pag jisipik masipik gi yoknigal. God nibep dinig owip nin aul ma nippim ak me, nig gitnigab,” agak.

Jisas God sobok gep karip nilik migan eyan amnak

(Mat 21:12-17; Mak 11:15-19; Jon 2:13-22)

45 Jisas nib agil, God sobok gep karip ak amil, bin bi sikim gelak okok krop ag söñ yoklig gi agak, **46** “God Minim ak nu kil tikil aglak, ‘Karip yad ak, yip sobok gep karip midenigab,’ aglak ak pen nibi sikim gi gem gem, bin bi tap si dil dap wegil kinbal karip alap rek lip,” agak.

47 Pen Jisas ne per per, ñin nokim nokim amil God sobok gep karip nilik migan ak, bin bi okok krop minim ag noligip. Bi God nop tap sobok gep bi kib okok, bi lo minim ag neb bi okok, bi minim tig bilocep okok, nop ntag pak lin, agil, gos nokim ak niyelak. **48** Nig gos niylak ak pen bin bi magilsek, minim tep ne niyin, agil, nop min miñ gel niylig gi, kiri Jisas nop ntag pak linimel rek malak.

20

*“Nep an agek nig gi ajeban?” aglak
(Mat 21:23-27; Mak 11:27-33)*

1 Pen niñ nab nit sijak, Jisas ne God sobok gep karip nilik migan ak amil, ne bin bi di God eip jem nil linigab minim tep ak bin bi okok krop ag ni midek niylig gi, bi God nop tap sobok gep bi kib okok abe, bi lo minim ag neb bi okok abe, bi minim tig bilocep okok abe olak. **2** Apil nop aglak, “Bi an nep agek, nak apil nig gi ajeban?” aglak.

3 Agelak agak, “Yad nitbep pen ag niyeb alap ag niyinig gebin. **4** Jon bin bi okok krop nig pak nök ak, God nop agek nig gek aka gos ne ke niyil gek?” agak.

5 Agek, kiri ke ag niñ ag niñ gi aglak, “God agek Jon bin bi okok krop nig pak nök,” agenigabin ak, ne agnigab, ‘Nit ak, minim ne ak tari ginig ma dipim?’ agnigab. **6** Pen, ‘Jon gos ne ke nep niyil bin bi okok krop nig pak nök,’ agenigabin ak, bin bi sij aul, God ne Jon minim agep bi ne ag lek apil gek, agil gos nopal rek, kiri

kal jučl c̄inop kab ju pak l̄n̄igal,” aglak. ⁷ Pen k̄iri gos n̄ibak n̄iňil, Jisas nop pen aglak, “Jon ap̄il bin b̄i okok k̄rop m̄in̄im ag n̄il, n̄ig pak n̄il gak ak, c̄in ma n̄ip̄in, God agek gak aka gos ne ke gak ak ma n̄ip̄in,” aglak.

⁸ N̄ib agelak, Jisas k̄rop agak, “N̄ibi ȳip pen ma ag n̄ib̄im rek, yad pen an agek ap̄il gebin ak, n̄ibep ak rek nep ma ag n̄in̄igain,” agak.

B̄i wain wög dai kod m̄idelak okok, m̄in̄im s̄id t̄ik̄il agak

(Mat 21:33-46; Mak 12:1-12)

⁹ Jisas bin b̄i okok k̄rop m̄in̄im s̄id t̄ik̄il agak, “B̄i alap wain wög dai alap ḡi ȳim̄il, bin b̄i ognap ag l̄il, am karip l̄im par okok m̄idenigab. ¹⁰ Pen wain maḡil pok ḡin̄igab n̄in ak, b̄i ne alap ag yokil agn̄igab, ‘Am bin b̄i wain wög ḡi m̄idebal okok k̄rop agek, wain maḡil ȳip ognap ñel dowan,’ agn̄igab. Agek, ne amjakek, bin b̄i wain wög ḡi m̄idenigal okok nop pak pak l̄il, yokop ag yokel adik ḡi onigab. ¹¹ N̄ig gel, b̄i wain wög nap n̄ib ak, b̄i alap pen ag yokek amn̄igab. Amenigab nop ak rek nep pak pak l̄il, yokop ag yokel adik ḡi onigab. ¹² N̄ig gel, b̄i k̄isen n̄ib alap ag yokek amjakek, nop tapin maḡil pakil, l̄ip ḡi dam söj siňak eyan yokn̄igal. ¹³ N̄ig gel, b̄i wög dai nap n̄ib ak ag yokenigain ak, m̄in̄im ne agn̄igab rek n̄iňn̄imel rek l̄ip,’ agiňl ag yokn̄igab. ¹⁴ Ag yokek amjakek, bin b̄i wain wög ḡi m̄idenigal n̄ib okok agn̄igal, ‘N̄i apeb aul, nap wain wög ak ne d̄in̄im̄in rek l̄ip. Nop p̄is nep ñag pak l̄il, c̄in d̄in,’ agn̄igal. ¹⁵ N̄ib

agıl, nop lıp lıp gi dam söj okok amił, piş nep ñag pak lel k̄imnígab.

“Pen nıg genıgal ak, bı wain wög dai nap nıb ak kırop tari gınıgab? ¹⁶ Ne apıł, bin bı nıb okok kırop ñag pak lıł, wain wög dai nıbak bin bı ognap kırop pen agek kod mıdenıgal,” agak.

Jisas nıb agek, bin bı nıj mıdelak okok aglak, “Ageban nıbak rek ma gınımın!” aglak.

¹⁷ Agelak, Jisas kırop nıj kıs kıs gılıg gi agak, “Nıb agebım ak pen nıb ak, God Mınım ñu kıl tıklak dai alap tık nıñıl wagın ak yıp ag ñınımıb. Dai agebin nıbak nıg gıl mıdeb,

‘Bı karıp gep okok, kab alap tep ma gıp, agıl, kırıg gılak kab nıbak nep
mıñi karıp sap nab eyanı ak pıñıl ñıl mıdeb,’ aglak.

¹⁸ “Bin bı an an ap yap kab ar nıbak paknıgal okok, kırop piş nep pag jıspıık masıpıık gi lınígab. Pen kab nıbak pa ju ap yap bin bı pak tıbıknıgab ak, kırop piş nep pak cıb ma cıb jak lınígab,” agak.

¹⁹ Jisas nıb agek, cınop nep ageb, agıl, bı lo mıñım ag ñeb bı okok abe, bı God nop tap sobok gep bı kıb okok abe, mıñi nep nop mıñım kıb agıñ, agıl nıñılak ak, pen bin bı konjai nep nıj mıdelak okok nıñıl, pırıkkıl kırıg gılak.

*“Rom bı kıb Sisa nop takıs ñıñ aka mer?” aglak
(Mat 22:15-22; Mak 12:13-17)*

²⁰ Pen Jisas nop titi gi dam mıñım kıb agnıg amnıñ, agıl, am bin bı ognap kırop mıñıg gi aglak, “Nıbi bin bı tep rek ulek lıł, am mıñım tom tom pagıl, nop mıñım ognap agem, ne pen mıñım

tari agonimij nijil, nop dam gapman bi minim kib di bilocep ak dad amnigab-in,” aglak. ²¹ Nib agel, bi okok kiri amil Jisas nop minim ognap tom pagil aglak, “Minim ag neb bi, cin nipinak pis kid alap nep ma amban; yipidgil nep apan. God Minim ak bin bi okok krop ag niban ak, ak rek nep yipidgil nep apan. ²² Nib ak, cin tari gin? Rom gapman bi kib Sisa nop takis nin aka mer?” aglak.

²³ Kiri minim tom pagil aglak nibak nijil, Jisas krop agak, ²⁴ “Mani takis nibal nibak alap yip di yomem ninjin,” agak. Agek, di yomelak, nijil agak, “Mani bak ak, kaunan an rek mideb? Yib nu kil tiklak nibak, an yib rek mideb?” agak.

Agek aglak, “Sisa kaunan ne ak midil, yib ne ak nep mideb,” aglak.

²⁵ Agelak, Jisas krop agak, “Nib ak, Sisa tap ne midonimij, Sisa nop ninimib. God tap ne midonimij, God nop ninimib,” agak.

²⁶ Jisas ne bin bi midelak nab nib sijak nib agek, minim ne tib junimel rek ma lek, gos par nijil minim alap ma aglak.

*Bin bi wariknigal ak, ag niyeb alap
(Mat 22:23-33; Mak 12:18-27)*

²⁷ Bin bi Sadyusi okok, bin bi kimil ma wariknigal, agil, gos ak nopal. Pen Sadyusi bi ognap Jisas midek sijak apil, nop ag niyeb alap ag nijlak. ²⁸ Ag nijil aglak, “Minim ag neb bi. Mosis minim alap cinop nu kil tikil agak, ‘Bi alap bin dil, ni pai tik dapil mer, yokop kimnigab ak, nimam ne alap pen bin nibak dil, ni pai ne ak, agil, tik donimij,’ agak. ²⁹ Nib ak, bi wagin sek

aknib ar onid okok midenigal. Niamam ned ak bin dil, ni pai tik dapil mer, yokop kimnigab. **30** Kimek, niamam yigwu nab nib ak pen bin nibak dil, ak rek nep ni pai tik dapil mer, yokop kimnigab. **31** Nig gek, niamam yigwu nokim nib ak pen bin nibak dil, ak rek nep ni pai tik dapil mer, yokop kimnigab. Nig gi dam dam, niamam aknib ar onid magilsek ni pai tik dapil mer, yokop kimnigab. **32** Kisen bin nibak ak rek nep kimnigab. **33** Pen kimil wariknigal apan ak, bin nokim nibak bi ne aknib di ar onid linigab ak, kisen bi an bine midenigab?” aglak.

34 Agelak, Jisas krop pen agak, “Mitni midobin nitn aul, bin okok bi dipal, bi okok bin dipal. **35** Pen bin bi God gek warikil, karip ne seb kab ar alaq sijak amnigal okok, bin okok bi ma dinigal, bi okok bin ma dinigal. **36** Pen kiri kauyan ma kimnigal; ejol okok rek per per nep komin midenigal. Kiri wariknigal ak me, God ni pai ne midenigal. **37** Bin bi kimil warikpal minim ak, Mosis ak rek nep mab yinek kesim ak agil nu kil tikak. Mosis minim nibak nu kil tikil agak, ‘Bi Kib ne Ebrahim, Aisak, Jekop, God kiri mideb,’ agak. **38** Bin bi ned kimlak okok, ‘God kiri mideb,’ agak rek, cin nipi, bin bi ned kimlak okok minni komin midebal. God ninjeb, bin bi ne magilsek komin midebal,” agak.

39 Jisas nib agek, bi lo minim ag neb bi ognap aglak, “Minim ag neb bi, minim yipid gil nep agesan!” aglak. **40** Minim ag tep gak nibak ninjil, pirkil, kisen minim ognap nop ma ag ninjak.

“Mesaia ne Bi an ni ne mideb?” agak

41 Pen Jisas kîrop agak, “Bin bî okok tari gînîg, Mesaia ak Depid ñî ne ak nep mîdeb, apal?

42 Depid ne ke God Mînîm dai Sam alap ñu kîl tîkîl agak,

‘Bî Kîb ne Bî Kîb yad nop agak,

“Nak ñînmagîl yîpîd ken kîd yad bîsîg
mîdenîmîn;

43 mîd damîl yad kaual maual nak okok kîrop
gen,

tob mok nak okok kîrop tob tau rîbîknîgan,”
' agak.

44 Pen Depid ne Mesaia ak nop, ‘Bî Kîb yad,’ agak
rek, tari gînîg, Mesaia ak Depid ñî ne ak nep
mîdeb, apal?” agak.

*Lo mînîm ag ñeb bî okok gîpal rek ma gînîmîb,
agak*

(Mat 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 11:37-54)

45 Bin bî okok nîj mîdel nîjlig git, Jisas bî ne
okok kîrop agak, **46** “Nîbi lo mînîm ag ñeb bî okok
gîpal rek gînîmîb rek lîp ak, nîj tep gînîmîb. Kiri
gîpal ar ak, cîn okok git ajon, bin bî okok cînop
bî kîb ag gos nîjlanj, agîl, walîj par tol git, bin
bî okok eip mogîm gel, bin bî okok kîrop nîjîl,
‘Bî kîb apebîm el’ agenîgal ak, mîñ mîñ gînîgal;
Juda mogîm gep karîp okok amîl, bî kîb bîsîgpal
sea ar ak nep bîsîgnîgal; pen tap kîb nîjngîgal ñîn
ak, am bî kîb bîsîgpal kau ak nep bîsîgnîgal. **47** Bî
lo mînîm ag ñeb bî okok, bin kanjîl karîp tap kiri
okok si dîl, God nop sobok gînîgabîn ak, bin bî
nîjlanj, agîl, mînîm par kîb tom tom ar ognap
apal. Nîg gîpal ak, kîsen yur kîb ke yîb dînîgal,”
agak.

21

*Bin yadu alap God nop tap kib ñak
(Mak 12:41-44)*

¹ Jisas God sobok gep karip ñilik mīgan am mīdil nīnäk, bin bi mani sek okok mani ognap dap mab kinañ mīgan ak yokelak. ² Pen bin yadu yim gep rek eñap kab magil lakañ s̄ikol magil omal dap yokak. ³ Nīg gek Jisas nīnjil agak, “Yad nīnjid agebin, bin bi ognap mani s̄ikol dap yokebal; pen bin yadu yim gep rek aul mani ne kib yib dap yokip. ⁴ Pen bin bi ognap mani kiri konjai nep mīdek nīnjig gi mani yokebal; pen bin yadu yim gep rek aul mani ne mīdeb rek magilsek yokip. Tap tau nīnjeb mani alap ma mīdeb,” agak.

*God sobok gep karip ak gi timel ginigal, agak
(Mat 24:1-2; Mak 13:1-2)*

⁵ Pen bi ne ognap aglak, “God sobok gep karip aul kab tep tep, tap tep dap God nop ñil tib kadig ñilak ak, tep yib mīdeb,” aglak. Nīb agelak, Jisas krop agak, ⁶ “Nīb agebitm ak pen kisen tap tep nīnjebitm nīb okok ma mīdenigab. Magilsek tīg wal gi yokel, kab alap kab alap ar alaç ma mīdenigab,” agak.

*Kisen miker kib onigab, agak
(Mat 24:3-14; Mak 13:3-13)*

⁷ Agek, nop ag nīnjil aglak, “Minim ag ñeb bi, tap nībak nīn akal rek nīg ginigab? Pen tap tarí rek gek nīnjil, mīni gīnig geb agnigabin?” aglak.

⁸ Agelak, Jisas krop agak, “Nīj tep ginimib! Bin bi konjai nep apil tom pagil, yib yad ak dil

agnigal, ‘Yad nep apebin. Ñin kib ak owip,’ agnigal. Nitb agenigal ak, niñid agebal agil, krop kisen ma ginimib. ⁹ Pen karip lim migan ognap warikil, karip lim migan ognap eip pen pen ginigal. Karip lim migan ognap kiri ke nep pen pen ginigal. Nig genigal ak niñil, ñin kib apal ak onig geb niñil nig gebal agil, ma pirknimb. Ñin kib nibak kisen onigab,” agak.

¹⁰ Nitb agil krop agak, “Karip lim migan ognap warikil, karip lim migan ognap eip pen pen ginigal. Kij ognap yakam kiri warikil, kij ognap yakam kiri eip pen pen ginigal. ¹¹ Karip lim okok koñai nep monmon kib yib dil, yuan kib git, miñak kib yib git ginigab. Tap seb kab ar alan siñjak ke kisen nitb lil, tap akniñib ke pirkep rek ar alan siñjak linigab. ¹² Tap nitb okok kisen nig ginigab pen ned yad jim nitl eip midobim rek, nitbep gi timel ginigal. Nitbep minim kib agnig, dam Juda mogim gep karip okok amil, minim kib agil, nitbep miñ lil, dam kij gapman bi kib okok dad amnigal. ¹³ Nitbep ginigal nibak, minim tep yad ak krop misen ag ñinimib rek linigab. ¹⁴ Pen nitbep minim kib agenimel ak, minim tari rek pen agin, agil, ned ma piyo niñnimib. ¹⁵ Yad ke nitbep gos tep nitl minim magil ñen, nitbi minim nibak nep ag ñem, kiri pen agil di yokep rek ma linigab. ¹⁶ Pen nanim nap, namam sikkop, bi tidig nitjeb, bi nitjeb kiri ke ognap nitbep mimig niñil, di kauual maual ñinmagil ar lel, nitbep ognap pis nep ñag pak linigal. ¹⁷ Yip niñ dipim rek, bin bi okok magilsek nitbep milik kal niñnigal. ¹⁸ Pen nabic kimkas nitbi nokim

alap ma kır gönü gab. **19** Pen yıp cıg dı kılıs gıl middenigabım ak, nıbi komıñ midep magıl ak dıl, per per nep middenigabım.

*Jerusalem gi tımel gönü gal, agak
(Mat 24:15-21; Mak 13:14-19)*

20 “Pen ami bı okok apıl, Jerusalem bı nem yokıl kıs kıs gönü gal nıñ ak, mıñni ulep mideb Jerusalem gi tımel gönü gal, agıl nıñnigabım. **21** Bin bı karıp lım Judia middenimel okok, pırık gi dım gol okok amnímel. Bin bı Jerusalem middenimel okok, pırık gi mıs ken ar amnímel. Pen bin bı mıs ken ar middenimel okok, Jerusalem wari mıgan ma amnímel. **22** Tari gönüñ: nıñ nıbak me, kırı God nop kırıg gıpal rek, God mınım agep bı okok magılsek God Mınım nu kıl tıkił aglak rek nep gönü gab nıñıl kırı pen yur kıb dıñigal. **23** Pen nıñ nıbak, bin nı kogi middenigal okok abe, bin nı painjan ci neni gal okok abe, kırop mıker kıb yıb gönü mım, agıl, bin bı karıp lım nıbaul midebal kırop gi tımel yıb gönü gab. **24** Bı par okok nıb apıl, bin bı ognap kırop tu par kıd dıl tıb lıñigal, bin bı ognap kırop nag lıl dam karıp lım ke tıgoñ tıgoñ magılsek dad amnígal. Pen Juda bin bı mer okok apıl, Jerusalem gi tımel gel gel, God nıñ ne agak ak ap padıkek, kırıg gönü gal.

*Bı Nı ne melik sek onigab, agak
(Mat 24:29-31; Mak 13:24-27)*

25 “Pen kısen, pıb takın gap tap ke alap mısen lıl, nıg si pag apıl gu kıb genigab. Pen karıp lım wagın aul bin bı karıp lım tıgoñ tıgoñ magılsek gos par nıñıl, tari geb, agıl, gos par lıl pırıknıgal.

26 Tap seb kab ar alan mideb tap okok, adañ nib aul nib gek, lim dai aul tari giniñ geb, agil, piriñkil, gos magil tiñe apek kimeb rek linigab. **27** Niñ giniñ gab niñ ak, Bi Niñ ne kimi nab siñak apek niñlig git, bin bi kiri kilis ne ak abe, melik tep akiñib ke yib ne ak abe niñniñgal. **28** Tap agebin aul genigab ak, Bi Kib cinop di komiñ yokniñ gab niñ ak ulep mideb, agil, udin kilan git salmol git niñlig git midenimib,” agak.

*Mab kaniñaj ak, minim sid tikil agak
(Mat 24:32-35; Mak 13:28-31)*

29 Jisas nib agil, kirop minim sid tikil agak, “Mab kaniñaj abe, mab ognap abe, **30** silip lek, miñi piñ lib linig git geb, agil, niñim. **31** Niñ ak rek, tap agebin okok gek, God bin bi dil kod midenigab niñ ak ulep apeb, agil niñniñ gabim.

32 “Yad nibep niñid agebin, bin bi miñi midebal siñ aul magilsek ma kimiñigal; ognap komiñ midebel niñlig git, tap agebin aul magilsek giniñ gab. **33** Seb kab ar alan abe, lim dai wagin aul abe kiri giniñ gab, pen minim magil yad okok ma kiri giniñ gab.

Niñ tep git midenimib, agak

34 “Pen niñ tep giniñmib. Nibi niñ wain niñ kiliñ konjai niñbil sakol lili, tap lim dai ar wagin aul nep gos niñ midenigabim niñ nibak nep, yakir kaj kimiñ kobri gon lel, kasek nep dip rek ak giniñ gab. **35** Siñ aul nep ma giniñ gab; bin bi karip lim wagin kigin yim niñ ak okok magilsek midebal midebal rek giniñ gab. **36** Niñ ak, nibi per per niñ tep giniñmib, God nop sobok git lig git nep midlig

gi agnımib, ‘Tap nıb okok cınop ñag pak ma lınımın; nak cınop kod midek, komıñ amıl, am Bi Ñı ne udın yırık ar ne ak midojın,’ agnımib,” agak.

³⁷ Ñın sıkol bad nıbak, Jisas per am God sobok gep karıp ñılık mıgan ak am midil, bin bı okok kırop mınım ag ñoligip. Pen kıslım gek nınlıg gi, Jisas ne am karıp lım alap Olip Dım apal ak kınoligip. ³⁸ Bin bı okok magılse, mınım nop ak nınjın, agıl, kıslım sek yıb warıkıl, God sobok gep karıp ak ameligipal.

22

Judas Jisas nop mımig gak

(Mat 26:1-5; Mak 14:1-2,10-11; Jon 11:45-53)

¹ Juda kai Bred Yıs Sek Ma Ñınejeb ñın kıb kırı ak, Pasopa apal ñın kıb kırı ak, maŋ maŋ gak.

² Bi God nop tap sobok gep bı kıb okok abe, bı lo mınım ag ñeb bı okok abe, Jisas nop ñag pak lın, aglak ak pen bin bı okok kırop pırıkıl, titi gıl ñag pak lın, agıl, ag nıŋ midelak.

³ Ag nıŋ midel nınlıg gi, Seten ne apıl, Judas yıb ne alap Iskariot agöligipal bı nıbak, nop yıpıl sıkkak. Bi nıbak Jisas bı ne aknıb umıgan alan okok bı alap. ⁴ Yıpıl sıkek, Judas ne am God nop tap sobok gep bı kıb okok abe, God sobok gep karıp kod mideligipal polisman bı kıb kırı okok abe midelak sıňak amıl, Jisas nop titi gıl mımig gi dam ñen nop ñag pak lılaŋ, agıl, mınım nıbak kırop eip ag nıňak. ⁵ Agek, kırop tep gek nınlıg gi aglak, “Nep mani ñinigabın,” aglak. ⁶ Agelak, Judas ne, won akal rek Jisas bin bı okok eip ma

midenigab ak, nop mimig gi dam bi kib okok krop nijngain, agil, kod niñ midek.

Pasopa tap nijng gijn gilak
(Mat 26:17-25; Mak 14:12-21; Jon 13:21-30)

⁷ Pen Bred Yis Sek Ma Nijeb nin nibak apek, Pasopa kaj sipsip nilik pak sobok gep nin miñi, agil, ⁸ Jisas ne Pita eip Jon eip krop mal ag yokil agak, "Niri mal am Pasopa tap nijngabin ak gi li tep ginimir," agak.

⁹ Agek agrek, "Akal niñ gir?" agrek.

¹⁰ Agerek, Jisas agak, "Niri mal taun kib ak amil nijngair, bi alap niñ mil dapenigab. Nop nabij pakil, amonimij karip ak amil, ¹¹ bi karip nap nib nibak nop agnimir, 'Minim Ag Neb Bi nep ag nijip, "Karip nilik miñan akal bi yad okok eip Pasopa tap nijngabin?" agip,' agnimir. ¹² Nit agenigair, nirep mal dam karip nilik miñan kib tebol tap okok sek middenigab ar alanj ak agenigab ak, Pasopa tap nijngabin okok nilik miñan nibak gi jin ginimir," agak.

¹³ Agek amil nijrek, agak agak rek nep midek. Nit ak, Pasopa tap nijng gilak okok gi li tep girek.

Jisas bi ne okok krop bred wain nak
(Mat 26:26-30; Mak 14:22-26; 1Ko 11:23-25)

¹⁴ Pen karip digepl magil ak tap nijng gi, bi minim ne dad ameb okok eip tebol ak bisig kis kis gi, ¹⁵ krop agak, "Gos yad per nijpin ak, nibep eip Pasopa tap nijng gobin aul nitbil me, kisen yur kib dinim, agil, gos ak nijpin. ¹⁶ Pen yad nibep agebin, Pasopa tap ak kisen kauyan

ma ñiñnígain; kisen Pasopa kaj sipsip ñilik per pak ñibin wagin níbak misen línigab niñil God bin bi ne díl kod middenigab ñin ak nep tap kib ñiñnígabín,” agak.

¹⁷ Jisas níb agil, ñig wain kap díl, God nop tep agil, bi ne okok kírop ñilíg git agak, “Ñig ñebin aul níbi ke dí ñiñím. ¹⁸ Pen níbep agebin, miñi ñin aul tíkek, ñig wain kauyañ ma ñiñnígain; God bin bi ne díl kod middenigab ñin ak nep ñig wain kauyañ ñiñnígain,” agak.

¹⁹ Níb agil, bred alap díl, God nop tep agil, ti panjíl kírop ñilíg git agak, “Míb goñ yad aul níbep ñebin. Níbi kisen ñig aknib rek nep git, yip gos niñlíg git middenimib,” agak. ²⁰ Kiri tap níb sakil, Jisas ñig wain kap ak díl, kírop ñilíg git agak, “Lakañ yad son git yapek kímen me, God níbep, bin bi yad, agil, dínigain agak miñim ar ak am kílis ginigab ak me, níbep ñig wain aul ñebin.

²¹ Pen bi yip kain git dad amniigab ak eip bisig midobin. Ñinmagil yad tebol ar aul mideb ñinmagil ne abe ar aul mideb. ²² Bi Ñi ne, God býrarik nep agak miñ ar ak nep kisen git kímnigab ak pen bi nop kain git dam amniigab ak nop yimig niñebin,” agak.

²³ Jisas níb agek, bi ne okok kiri ke nep, an rek ñig ginigab, agil, pen pen ag niñlíg git mìdelak.

Bi ne okok, níbi mer, yad nep bi kib midebin, aglak

²⁴ Jisas bi ne okok, níbi mer, yad nep bi kib midebin, agil, kiri ke nep pen pen agelak. ²⁵ Níb agelak, Jisas kírop agak, “Kin okok Juda bin bi mer okok kílis git kod mìdlig git apal, ‘Kírop dí

tep yib gipin,’ apal. **26** Pen nibi aknib rek ma ginimib. Bi kib nibi okok, ni praj rek midenimel; bi kib yib okok, bi wog gi neb rek midenimel. **27** Lim dai ar wagin aul gipal nag ar ak, bi kib am bisigel, bi wog gi neb okok tap magil tap krop okok pitak pitak gipal. Pen yad nab nibep bi wog gi neb rek nep midebin.

28 “Yip miker yib goligip ak niyil yip ma krig gipim; yip kod midebin. **29** Nit gipim ak, God yip agip, ‘Nak Kin midil, bin bi okok krop kod midenigan,’ agip rek, yad pen ak rek nep nibep agebin, nibi kin rek midil bin bi okok krop kod midenigabim. **30** Nit nibak nibi karip lim yad ak amil, yad eip bisigil tap magil nitbil, nit nitbil, ginigabim; nibi kin bisigpal sea ar ak bisigil, Isrel wagin ke ke aknib umigan alan krop minim kib niyinigabim,” agak.

*Pita, Jisas nop ma nipin, agnigab
(Mat 26:31-35; Mak 14:27-31; Jon 13:36-38)*

31 Jisas ne Pita nop agak, “Saimon, Saimon, niyan. God ne Seten nop yau agek, nibep bi, wid magil son gel son gel, magil yib ak ke lili, dai dai ak ke lili gipal rek ak gil, nibi gi timel ginigabim aka mer agil gi niyinigab,” agak. **32** Pen yad God nop sobok gipin rek, yip pis nep ma krig ginigan. Pen tap si tap timel ginigan ak, tari ginig nit gipin, agil, yip kauyan adik gi onigan. Pen nit git, kisen apil namid namam nak ognap krop minim ag nit tep gek, kiri kilis git yip kisen ginimel,” agak.

33 Jisas nib agek Pita agak, “Bi Kib, yad nep ma krig ginigain. Omalgil nep ajonigabir. Nep mit

lil, yip abe miñ linimel. Pen nep ñag pak lil, yip abe ñag pak linimel,” agak.

³⁴ Agek, Jisas agak, “Pita, yad nep agebin, miñi kislím eyaq kílokil sik ma agnígab won ak, Jisas nop ma nípin, agíl, yij omal nokim wai ñinigan,” agak.

Mani tin, wad, tu par kíd

³⁵ Jisas níb agíl kírop agak, “Ned níbep ag yokil agnek, ‘Mani tin, wad, tob tırıp okok díl ma dad amnímib; yokop amnímib,’ agnek. Agnek ambek ñin níbak, tap níbi ognap midek aka ma midek?” agak.

Agek aglak, “Mer, tap cín ulep ma gak; midek,” aglak.

³⁶ Agelak, Jisas agak, “Pen miñi níbi mani tin, wad midonimiq ak, sek dad amnímib. Bi an tu par kíd ma midonimiq ak, kolsior ne ak bi ognap kírop sikim gil mani díl tu par kíd alap tauan.

³⁷ Pen niñim! Ned God minim agep bi Aisaia God Minim dai alap nu kíl tikil agak, ‘ “Ne bi tap si tap timel gep bi alap,” agnígal,’ agak. Agak níbak yip nep agak. Minim agíl nu kíl tikak níbak miñi ginig geb,” agak.

³⁸ Jisas níb agek, kiri aglak, “Bi Kib, tu par kíd cín omal mideb,” aglak.

Agelak agak, “Ak niq ma agnímib,” agak.

Jisas Olip Dím sñak Nap nop sobok gak (Mat 26:36-46; Mak 14:32-42)

³⁹ Jisas Jerusalem söj amíl, per Nap nop sobok goligip Olip Dím sñak amnak; bi ne okok kisen gílak. ⁴⁰ Karip lím níbak amjakil kírop agak, “Gos

t̄mel apek gi t̄mel ḡinim̄b rek l̄ip ak, God nop sobok gīlig gī m̄idenim̄b,” agak.

⁴¹ N̄ib aḡıl, k̄rop k̄ırıg gīl, ne ke ke s̄ıňak am̄ıl, koḡım ȳim̄ıl God nop sobok gīl agak, ⁴² “Bapi, gos yad n̄ipin ak n̄ıg s̄ilek kap ȳip n̄ıng geban ak ma n̄inim̄ın. Pen yad gos n̄ipin ar ak ma ḡinim̄ın; gos nak ke n̄ipan ar ak nep ḡinim̄ın,” agak. ⁴³ Jisas n̄ib agek, ejol alap seb kab ar alan s̄ıňak n̄ib ap̄ıl nop k̄ılıs ūak. ⁴⁴ Nap m̄iker ȳib gek, Jisas ne Nap nop k̄ılıs ȳib gīl sobok gīlig gī m̄idek n̄ınlıg gī, wiſib ak lakaň rek pīg gī r̄ıkıl wagın eyan yowak.

⁴⁵ Nap nop sobok gī m̄id juıl am̄ıl n̄ıňak, b̄ı ne okok m̄iker gī dap yapek n̄ınlıg gī, wiſin k̄inelak. ⁴⁶ N̄ıg gelak ak n̄ıňıl k̄rop agak, “Tari ḡinig wiſin k̄inebim? Seten ne gos ūek n̄ibi gī t̄mel ḡinim̄b rek l̄ip ak, warıkıl, sobok gīlig gī m̄idem,” agak.

Jisas nop t̄ig cici lıłak

(Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Jon 18:3-12)

⁴⁷ Jisas m̄inim̄ n̄ibak ag m̄idek n̄ınlıg gī, b̄ı ne Judas b̄ı ūon k̄ıb alap poŋ d̄ıl dad apjakıl, Jisas nop d̄ı bom s̄ıloknıg gek. ⁴⁸ N̄ıg gek, Jisas nop agak, “Judas, ‘B̄ı me aul nop ūag pak l̄ım,’ aḡıl, ȳip B̄ı N̄ı ne d̄ı bom s̄ıloknıg geban ar?” agak.

⁴⁹ N̄ib agek n̄ınlıg gī, b̄ı ne okok tap tarı ḡinig gelak n̄ibak n̄ıňıl aglak, “B̄ı K̄ıb, c̄ın k̄rop tu par k̄ıd d̄ıl t̄ıbın aka?” aglak. ⁵⁰ N̄ib aglıg gī, b̄ı alap tu par k̄ıd ne ak d̄ıl, b̄ı God nop tap sobok gep b̄ı k̄ıb ȳib b̄ı wög gī ūeb ne ak, nop t̄im̄d ȳipid k̄ıd pīs nep t̄ıb gī r̄ık yokak.

⁵¹ N̄ıg gek, Jisas n̄ıňıl agak, “N̄ıg ma ḡım! Me tep,” agak. N̄ib aḡıl, t̄im̄d ak d̄ı n̄ıňek komiň lak.

52 Pen God nop tap sobok gep bi kib okok abe, God sobok gep karip kod mideligipal polisman bi kib kiri okok abe, bi minim tig bi lokep okok abe, ap nop dinig gelak okok, krop agak, “Nibbi tu par kid dil, yir pakep dil dopim ak, yip bi pen pen nagep bi alap rek ag gos nijil, di cici linig opim ar? **53** Yad nibbi eip per per God sobok gep karip ak midenek yip ma dipek. Pen miini Seten, bi kislim pis ken mideb ak, nin ne ak me, nig gebim,” agak.

Pita, Jisas nop ma nipin, agak
(Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Jon 18:3-12)

54 Jisas nib agek nijlig gi, nop di cici lil, dam God nop tap sobok gep bi kib yib karip ak dad amnifik. Pita pen kisen kisen nijlig amnak. **55** Karip nibak amjakil, karip gol sijak mab dagil bisig midebak. Pita kisen amjakil krop eip bisigak. **56** Pita eip bisig midek nijlig gi, pai karip nibak wog gi noligip alap nop nij dap ran dap yaplig gi agak, “Bi aul abe Jisas eip midoligip,” agak. **57** Agek, Pita agak, “Pai, bi nibak adi ma nipin!” agak.

58 Nib agil, yokop sikkol won alap midek nijlig gi, bi alap pen apil Pita nop nijil agak, “Nak ak rek nep Jisas bi ne alap,” agak.

Agek, Pita agak, “Bi aul, yad mer!” agak.

59 Pen kisen sikkol sikkol magil alap aua nokim alap rek midek, bi alap pen apil, kilis gi agak, “Nijid agebin, bi aul Jisas eip midoligip. Ne abe karip lim Galili nib,” agak.

60 Agek, Pita agak, “Bi aul, minim ageban adi ma nipin me!” agak.

Nıb agek nıñlıg gi, dai kıllokıl sık agak. ⁶¹ Nıg gek, Jisas adık gił, Pita nop nıñ i sek lek, Pita pen Jisas, “Mını kıslım eyań kıllokıl sık ma agnígab won ak, Jisas nop ma nıpin, agıł, yıj omal nokım wai nıñıgın,” agak mınım ak gos nıñjak. ⁶² Nıg nıñlı, kıñjam mılep gek, molıl pag apek, söñ amıl sıl agak.

*Jisas nop ag julıg gi, paklak
(Mat 26:67-68; Mak 14:65)*

⁶³ Bı Jisas nop dı mıdelak okok nop ag julıg gi, paklıg gi gılak. ⁶⁴ Kırı walıj bad alap dı udıñ nop ak karık nıł, nop paklıg gi aglak, “Nak bı ke nıpan ak, nep an pakeb ak cınop ag nıñ!” aglak. ⁶⁵ Pen mınım tımel nıbak rek, nop tapın konjai nep aglak.

Juda bı kıb mınım tıg bılokep okok Jisas nop mınım kıb aglak

(Mat 26:59-66; Mak 14:55-64; Jon 18:19-24)

⁶⁶ Kıslım sek, Juda bı mınım tıg bılokep okok lıł, God nop tap sobok gep bı kıb okok lıł, bı lo mınım ag nıeb okok lıł, ap mogım gel, Jisas nop poj dıl Kansol kıb nıbak mıdelak nab sıñjak dad olak. ⁶⁷ Pen Kansol bı okok kırı Jisas nop aglak, “Pen nak ke agnímın, nak Mesaia ak aka mer,” aglak.

Agelak, Jisas kırop agak, “Pen yad nıbep agenigain ak, nıñıd ageb, agıł, ma nıñıgabım. ⁶⁸ Pen ag nıñeb yad mıdeb ak, nıbep ag nıñenigain ak, yıp pen ma ag nıñıgabım. ⁶⁹ Pen mıñi tıkkıl mıd damıl kısen okok, Bı Ñı ne God Bı kılıs aknıb ke sek mıdeb ak, nıñmagıl yıpıd pıś ar ne sıñjak bısig mıdenigab,” agak.

70 Nib agek, bi kansol okok magilsek nop aglak, “Nib ak, nak ke God Ni ne ak aka?” aglak.

Agelak, Jisas agak, “Me nibi ke agebitim me ak,” agak.

71 Agek aglak, “Tari ginig minim kib tapin ag midil, bi ognap ag niyon, Jisas nig git nig git agenimel? Meg migan ne ke agosip nipi ak,” aglak.

23

*Gapna Pailot Jisas nop minim niyak
(Mat 27:1-2,11-14; Mak 15:1-5; Jon 18:28-38)*

1 Nib agil, magilsek warikil, Jisas nop dam gapman bi kib Pailot midek sinjak amnilak. **2** Damil, nop minim kib agnig, minim okok nib okok nib dapil aglak, “Cin piyo niyil nipi, bi nibaul bin bi cin okok minim esek agil agip, ‘Bi kib Sisa nop takis ma niyimir, gapman kai minim ak, ak rek nep ma niyimir,’ agip. Pen minim alap agip, ‘Yad ke Mesaia ak, yad ke kinj nibak,’ agip,” aglak. **3** Agelak, Pailot Jisas nop ag niyil agak, “Nak Juda kai kinj kiri ak aka?” agak.

Agek, Jisas nop pen agak, “Me nak ke ageban me ak,” agak.

4 Agek, Pailot pen bi God nop tap sobok gep bi kib okok abe, bin bi yokop ap midelak okok abe kirog agak, “Yad nepin, bi aul nop minim kib agep wagin alap ma mideb,” agak.

5 Nib agak ak pen kiri minim kilis agil aglak, “Gapman minim ma niyimir, agil, minim ag ni ajil, Juda bin bi karip lim cin okok magilsek ag ni

ajoligip. Karip lim Galili tikil, ag ni ajil dam dam mini Jerusalem siñaul owip,” aglak.

Jisas nop dam kij Herod midek siñak amniłak

⁶ Agelak, Pailot krop ag niñil agak, “Bi nibaul Galili nib aka?” agak. ⁷ Agek, yau aglak. Pen kin Herod karip lim Galili kod midoligip ak, niñ nab ak apil Jerusalem midek. Nib ak, Jisas ne Galili nib bi alap aglak ak niñil, nop Herod niñmagil ar ag yoken minim kib aul niñniñin, agil, Pailot krop agek, Jisas nop dam Herod midek siñak dad amniłak. ⁸ Herod, Jisas tap tari tari goligip ak per minim nep niñil, niñ akal rek tap ma gep rek alap gek niñniñgain, agil, gos ak nep niñ midoligip rek, niñ nibak Jisas nop pojid di dapjachel, ne miñ miñ yib gak. ⁹ Pen Herod ne Jisas nop minim konjai nep ag yigin wagin gak, pen Jisas minim alap pen ma agak. ¹⁰ Pen bi God nop tap sobok gep bi kib okok abe, bi lo minim ag ñeb bi okok abe, minim kilis agil, bi konjai nep pedak pedak aglak. ¹¹ Herod abe, ami bi ne okok abe, Jisas nop gitimel gilig gi, niñilonj liliq gi, gapman bi kib tol gipal walij tep alap tol git nil, kauyan Pailot midek siñak ag yoklak. ¹² Ned Herod eip Pailot eip ñag niñeb rek midoligipir ak pen niñ nibak minim niñ jím nirek.

*Juda bin bi okok, “Jisas nop ñag pak lim,” aglak
(Mat 27:15-26; Mak 15:6-15; Jon 18:39-19:16)*

¹³ Pen Pailot, bi God nop tap sobok gep bi kib okok abe, bi minim tig bi lokep bi kib okok abe, bin bi yokop okok abe krop agek ap mogim gilak. ¹⁴ Kiri ap mogim gelak, ne krop agak, “Bi aul

mİNİM nab pag agıl, bin bİ okok kİrop nİb nİb agıp,’ agebiṁ ak pen mİñi udın yırık ar nİbep aul mİNİM nİpin ak, ne tap tİmel gİp mİNİM wagın alap ma pİyo nİpin. ¹⁵ Herod ak rek nep mİNİM wagın alap ma pİyo nİnjıp ak me, adık cİnope ke nİb. Yad nİpin, tap tİmel alap ma gİp; nİb ak nop nİag pak lep rek ma lİp. ¹⁶ Nİb ak, ami bİ yad okok agen, nop yokop pakıl, ag yokel amnaŋ,” agak. ¹⁷ Pen Juda kai nİn kİb kiri Pasopa ak apek, Pailot per mİ nokİM nokİM nagıman kİri nokİM alap yokop ag yokoligip.

¹⁸ Pen nİn nİbak kİri magilsek meg mİgan bleble gİl sİk kİlİs gİl aglak, “Bİ nİbak nİag pak lİm! Barabas nop ag yokem cİnop owan!” aglak. ¹⁹ Bİ Barabas nİbak ne taun kİb nİbak bin bİ ognap dİl, karıp lİm nİbak kod mİdoligip bİ kİb nİbak eip pen pen gİl, cİp alap pİs nep nİag pak lak rek, nop mİNİM kİb agıl mİN lİlak.

²⁰ Pen Pailot Jisas yokop ag yoken amnaŋ, ag gos nİñił, kİrop kauyaŋ agıl nİb agak. ²¹ Agek, kİri kauyaŋ meg mİgan bleble gİl sİk agıl aglak, “Nop mab bak alan nİag pak lİm! Nop mab bak alan nİag pak lİm!” aglak.

²² Agelak, Pailot kİrop kauyaŋ agıl agak, “Bİ nİbaul tap tari gİ tİmel gİp? Yad nİpin, tap tİmel alap ma gİp rek, nop nİag pak lİjİN rek ma lİp. Nİb ak, ami bİ yad agen, nop yokop pakıl, ag yokel amnaŋ,” agak.

²³ Agek, kİri kİlİs yİb gİl, Jisas nop nİag pak lel kİmaŋ, agıl, meg mİgan kİri bİlalö gİ dap ranıł, ag gel gel, ²⁴ Pailot mİNİM kİrop ak dİl, ²⁵ bİ alap, bin bİ ognap dİl karıp lİm kod mİdoligip bİ kİb ak eip pen pen gİl, cİp alap pİs nep nİag pak lak

bî nîbak nop ag yokek komiñ amnak; pen ami bî ne okok kîrop agak, “Kîri Jisas tari gînîg gîn, agîl agebal ak, nep gîm,” agak.

*Jisas nop mab bak alan cîpîl pak lîlak
(Mat 27:32-44; Mak 15:21-32; Jon 19:17-27)*

²⁶ Jisas nop ñag pak lînîg dad amniłak. Nab sîñjak amlîg gi, Sairini taun nîb bî alap Jerusalem apek. Bî nîbak yîb ne Saimon. Nop nabîñ pakîl, dî cîcî lîl, mab kros dî ka gi ñîl aglak, “Jisas ameb ak kîsen amnoñ,” agel, dad kîsen amnak. ²⁷ Pen Jisas nop dad amel nîñlîg gi, bin bî konjai nep kîsen gîlak. Bin bî amelak nab nîbak bin ognap Jisas nop yîmîg nîñlîl sîl agelak. ²⁸ Nîg gel, Jisas adîk gîl kîrop agak, “Nîbi Jerusalem bin, yîp gînîg geb ak sîl ma agîm. Nîbep gi tîmel gîl, ñî pai nîbi okok gi tîmel gîl genîgab nîbak sîl agîm. ²⁹ Kîsen mîker kîb ak apek, agnîgal, ‘Bin ñî pai ma tîk dopal okok abe, bin ñî pai ci ma ñîbal okok abe, kîri nep miñ miñ gînîmel,’ agnîgal. ³⁰ Ñîn nîbak, tari gînîg mîdojin, agîl, pîs nep kîmîn, agîl, agnîgal ‘Dîm gol okok pag pe gi apîl, cînop ñag pak lînîmîn aka koji dîl cînop lîm ñînîmîn ak tep,’ agnîgal. ³¹ Yad mab komiñ rek mîdebin pen yîp nîg gîl gi tîmel gebal. Pen nîbi mab mîlep rek mîdebîm rek, nîbep tari rek gi tîmel gînîgal?” agak.

³² Pen bî gapman lo miñim tîb jurek bî omal, mab bak alan ñag pak lînîg sek dad amniłak. ³³ Dam karîp lîm Cîp Nabîc Cög Tîñîl apal sîñjak amjakîl, Jisas nop dam mab bak alan cîpîl pak lîl, bî gapman lo tîb jurek bî omal kîrop dam mab pîs pîs cîpîl pak lîlak. ³⁴ Nîg gel, Jisas agak, “Bapi,

yip gebal ak, ti giniq niq gobin, agil, niq tep giq ma gebal. Niq ak, kiri gitimel gebal ak niqil kiriq ginimin,” agak.

Pen ami bi okok, Jisas walij ne tig ju lel midék okok, kiri ke sadu gilolo gipal rek ak giq dilak. ³⁵ Bin bi konjai nep niq midel niqlig gi, Juda bi kib okok Jisas nop paj agil aglak, “Ne, ‘Yad Mesaia ak; God yip dosip ne eip midobir,’ agil, bin bi ognap kimbal gosiq warikpal. Gip niqbak rek, ne ke ak rek nep niq giq komiq amek niqin,” aglak.

³⁶ Pen ami bi okok ak rek nep, Jisas midék ulep sinqak apil nop paj agil, niq wain silek niqlig gi aglak, ³⁷ “Nak, ‘Juda Kin kiri midebin,’ apan ak, nak ke giq komiq amnoq!” aglak. ³⁸ Pen Jisas nop cipil pak lilkak mab bak sinqak alaq, mab bog bad alap ar ak minim nu kil tiklak:

JUDA KAI KIN KIRI ME AUL.

³⁹ Bi gapman lo minim tib juel, mab bak alaq nagaq pak lilkak omal, bi alap Jisas nop ag juil agak, “Nak Mesaia mideban ak, nak ke giq komiq amiil, ciroq mal ak rek nep gek, komiq amnir!” agak.

⁴⁰ Agek, bi alap pen nop ag giq agak, “Bi niqbaul yur kib dil kimniq geb; cir mal ke ak rek nep yur kib dil kimniq gobir ak, agil, God nop ma pirkpan ar? ⁴¹ Cir mal gi timel gipir rek yur dobir, pen bi niqbaul tap timel alap ma gip,” agak. ⁴² Ne niq agil, Jisas nop agak, “Nak karip lim nak sinqak am kin midil, yip gos niqnimin,” agak.

⁴³ Niq agek, Jisas nop pen pe agak, “Yad nep niqid yib agebin, miqi niq aul nep nak yad eip am karip lim tep ak midonigabir,” agak.

*Jisas k̄imak**(Mat 27:45-56; Mak 15:33-41; Jon 19:28-30)*

44 Magıl n̄bak, p̄b nab epel magıl ak k̄ıslım ḡl, m̄d damıl p̄b s̄neim okol gak magıl ak kauyan melik gak. **45-46** Pen Jisas sık k̄ib agıl agak, “Bapi, kaun yad ak n̄inmagıl ar nep ak lebin,” agak. N̄b agıl ake bad k̄ır gak. Jisas ake bad k̄ır gak, magıl n̄bak nep, God sobok gep karıp magıl n̄ılık kapkap m̄igan eyan, walij d̄ k̄ijon p̄lin ḡlak ak, nab eyan pak talıkıl, lılıg ḡi p̄s p̄s amek, k̄ijon yıklıl m̄idek.

47 Pen ami b̄ kod m̄idep b̄ k̄ib ak, gek n̄bak n̄ıñıl, God ȳb ne ak dap ranlıg ḡi agak, “N̄ıñıd ȳb! B̄ n̄baul b̄ tep nep!” agak.

48 Bin b̄ ap n̄ıñ m̄idelak okok, tap gak n̄bak n̄ıñıl, molıl pag apek pabıl paklıg ḡi, adık ḡl karıp k̄iri amnıłak. **49** Pen Jisas bin b̄ n̄ıñeb ne okok abe, bin Galili n̄b nop k̄isen ḡlak okok abe, k̄iri ke ke s̄ıñ adañ m̄idił, tap gak n̄bak n̄ıñ m̄idelak.

*Josep ne Jisas m̄ib gonj dam t̄igel gak**(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Jon 19:38-42)*

50-51 Pen Juda Kansol k̄ib b̄ alap, ȳb ne Josep. Ne b̄ teþ, m̄ınım t̄ig b̄ılık teþ goligip. Ne Arimatia taun, karıp lı̄m Judia nab s̄ıñak n̄b. Ne Juda Kansol b̄ ognap, Jisas nop n̄ag pak lı̄n, agıl, gos n̄ıñlak rek ma n̄ıñak. Ne, God bin b̄ d̄ıl kod m̄idenigab n̄ıñ ak onigab, agıl, kod m̄idoligip. **52** Ne Jisas k̄imak, c̄ip se dam t̄igel ḡinig ḡl, Pailot m̄idek s̄ıñak amıl, ag n̄ıñek yau agak. **53** N̄b ak, Josep ne amıl c̄ip se t̄ig aşık dap yapıł, walij t̄id teþ alap d̄ kom kam ḡl, dam kab m̄igan k̄isen

nep yığ jırık lıl cip tigel ma gılak mıgan ak tigel gak. ⁵⁴ Pen Juda God nop sobok gep ñin ak manj apeb, agıl, Praide* dígep dígep magıl ak cip tigel gak. ⁵⁵ Pen bin ñon, Jisas eip Galili nıb olak okok, Josep amek nınlıg gi, kisen gi amił cip tigel amjakıl, cip se titi gi tigel gak ak nıñ tep gił, adı̄k gi karıp kiri amnılık. ⁵⁶ Karıp kiri amił, agnon ñig ki tep owep ognap cip se li ñıñig gił, gi li tep gılak.

Mınek ñin ak nep doplap ak pen Sarere ñin kib kiri yokop mıdep ak nıñıl me, yokop mıd mıd kınlak.

24

Jisas warıkak

(Mat 28:1-10; Mak 16:1-8; Jon 20:1-10)

¹ Mınek Sade ñin ak, karıp kisen tıkkak magıl ak, bin ñon nıbak agnon ñig ki tep owep ak dıl, cip se mıb gon anöñ li ñin, agıl, dad cip tigel gılak sıñak amnılık. ² Amıl nınlık, kab salai kib cip tigel mıgan pılin gılak ak, lılıg gi am bak kıl sıñak mıdek. ³ Pen kiri mıgan nıbak amił nınlık, Bi Kib Jisas mıb gon ne ma mıdek. ⁴ Ti gił, agıl, ag mıdel nınlıg gi, dai bi omal gol nıb sıñak warıkıl mıderek. Bi omal walıj kiri tıd melık sek aknıb ke mıdek. ⁵ Bin okok kırop nıñıl, jel gek pırıkitıl, kogım yımıl jıl kıyan gił mıdel nınlıg gi, bi nıb omal agrek, “Tari ginig bi komıñ mıdeb ak nop cip tigel giłpal nab sıñ aul piyo nıñ ajebim? ⁶ Ne sıñaul ma mıdeb; mıdarık nep warıkıp. Pen ne

* **23:54:** Juda Sarere ñin kiri ak Praide dígep dígep wagın gił, gi damıl, Sarere dígep dígep juolıgıp.

nibep eip Galili m̄idil m̄inim agak ak gos n̄iñim.

⁷ Ne nibep agak, ‘Bi Ñi ne ak nop, di bin bi tap si tap t̄imel ḡipal n̄inmagil ar k̄rop lel, nop mañ bak alan ñag pak lel, k̄imil n̄in omal m̄idil, m̄inek n̄in omal nok̄m ak kauyan warikn̄gab,’ agak,” agrek.

⁸ Niñ ager n̄iñlig gi, gos magil kiri ak pag ȳikek, Jisas ned Galili m̄idil m̄inim agak nibak gos n̄in dam n̄iñlak. ⁹ Bin okok kiri cip t̄igel ak k̄irig gił, kauyan adik gi amil, tap gak n̄iñlak nibak, Jisas bi ne aknib agip alan okok abe, bin bi ne ognap okok abe ag n̄iñlak. ¹⁰ Bin ñon m̄inim ag n̄iñlak nibak, Maria Magdala ak, Joana ak, Jems nonim Maria ak, bin ognap sek. ¹¹ Pen kiri m̄inim ag n̄iñlak nibak peyig n̄iñil, n̄iñid agebal, agil, ma n̄iñlak. Ñiñiloñ lił rek agebal, agil gos ak n̄iñlak. ¹² Pen Pita m̄inim nibak n̄iñil, piğ gi rikid ag amil, t̄igel giłlak kab migan ak s̄ipsip n̄iñak, cip walij kom kam giłlak bad ak nep m̄idek. Nibak n̄iñil, tari gił, agil, gos par ȳib liłlig gi, cip t̄igel ak k̄irig gił kauyan adik gi amnak.

*Bi omal karip t̄irig t̄iroj Emeas amnirek
(Mak 16:12-13)*

¹³ Ñin nibak nep, bi omal karip t̄irig t̄iroj Emeas, yokop Jerusalem ulep niñ s̄iñak* amnir, agil, majil amlig gi, ¹⁴ tap tari tari gek n̄iñrek m̄inim ak kapkap ag n̄iñlig gi amerek. ¹⁵ Amerek n̄iñlig gi, Jisas kid ken apil, k̄rop mal poñ dił amnak. ¹⁶ Pen bi niñ omal Jisas nop niprep ak pen God gos magil k̄rop mal di we gek, Jisas nop

* **24:13:** Grik 60 stadia (11 kilomita)

nıñjer bı aknıb ke rek lak. ¹⁷ Ne kırop mal ag nıñıl agak, “Mınım ak tari mınım ager ameb?” agak.

Nıb agek, kırı cıb gep rek wös gı warık mıdlıg gı, ¹⁸ bı Kliopas agak, “Nak nep me, mıñi ñin sıkol bad aul Jerusalem sıñaul ap mıdıl tap tari tari gıp ak ma nıpan ar?” agak.

¹⁹ Agek, Jisas agak, “Tap nıbak tari gek agebir?” agak.

Agek agrek, “Jisas Nasaret nıb gak ak me. Bı God mınım agep ak, mınım ag ñı tep gıl, tap ma gep rek okok goligıp ak me, God nop tep gıl, bin bı okok kırop tep gıl gak. ²⁰⁻²¹ Ne nıg goligıp ak, gos cın nıñıl agnok, ‘God nop ag yokek cınop Isrel bin bı dıl, kod mıd tep gınıgab,’ ag gos nıñok ak pen God nop tap sobok gep bı kıb okok abe, bı mınım tıg bılokep bı kıb okok abe, nop mınım ag gıl, dam Rom gapman bı kıb ak nop ñel, ne mınım kıb agı, nop ami bı ne okok kırop ñek, dam mab bak alan ñag pak lel kımak. Pen tap gak nıbak ñıñ omal nep ap amnak me. ²² Mıñi kıslım sek magıl ak, bin ñon cın alap, amił nop tıgel gılak kau mıgan kau ak nıñıl, apıl cınop tap tari tari gıp ak ag ñel nıñıl pak ju dıpiñ. ²³ Bin okok kırı apal, ‘Cıp se par ak ma mıdosıp, pen ejol omal apıl apir, “Ne warıkıl komıñ mıdeb,” apır,’ apal. ²⁴ Nıb agel, bı cın ognap nop tıgel gılak kau mıgan kau ak amił nıpal, bin okok agesal rek nep mıdosıp. Pen Jisas nop ma nıpal,” agrek.

²⁵ Nıb agerek, Jisas agak, “Nıri mal gos nıñ tep ma gıpir. Bı God mınım agep okok mınım aglak ak magılsek, tari gınıg mınım nıñıd apal, agı, ma nıpir? ²⁶ Bı God mınım agep bı okok

aglak rek, Mesaia ak ned yur kîb yîb denigab me, pen kisen ne melîk tep ke sek mîdenigab,” agak.
27 Nîb agîl, Mosîs abe, bî God mînîm agep bî okok magîlsekk abe, Krais nop God Mînîm ñu kîl tîklak mîdeb mînîm nîbak magîlsekk kîrop ag ñî tep gek amnak.

28 Karîp lîm amelak ulep nîb sînjak amjakîl, Jisas kîrop mal tausak lîl, kîrig amnîg rek gak.
29 Pen kîri mal nop mînîm kîlîs agîl agrek, “Dîgep aul opîn. Kîslîm gînîg geb nîñjîl nak apek cîr mal eip kînîn,” agrek. Ager, kîrop mal eip karîp amnîlak. **30** Karîp am mîdîl, tap ñîñjîng, ne bred dîl, God nop tep agîl, tî pañjîl kîrop mal ñek nîñjîlg git, **31** gos magîl kîri mal ak gos pîwakek, ak Jisas nep, agîl nîñjel nîñjîlg git, kapkap kîr gak. **32** Nîg gak ak nîñjîl agrek, “Majîl nab sînjak aplîg git, mînîm ognap ag ñîñjîlg git, God Mînîm ñu kîl tîklak mînîm wagîn ak ag ñîñjîlg gosîp ak, mîdmagîl cîrop ak mab rek yînîl pîlîs git nîb,” agrek.

33 Nîb agîl, magîl nîbak nep kauyan adîk git Jerusalem amîl nîñrek, Jisas bî ne aknîb agîp alaŋ, bin bî nîñeb kîri ognap sek eip ap mogîm gîl mîdelak. **34** Amjakîl kîri nîñrek, bin bî okok kîri ke Jisas nop mînîm ag mîdelak. “Nîñjîd nep! Jisas kîmak ak pen kauyan warîkîl, ap Saimon mîdosîp sînjak mîseŋ losîp nîñjîp,” aglak.

35 Mînîm agelak nîbak nîñjîl, bî omal agrek, “Cîr mal majîl nab sînjak amosîr, Jisas cîrop nabîŋ pakosîp, dam karîp cîr mal ak amîl, tap ñîñjîng git, ne bred dîl, God nop tep agosîp ak, ak Jisas nep, agîl nîpîr,” agrek.

*Jisas b̄i ne okok nop m̄iseñ niñlak
(Mat 28:16-20; Mak 16:14-18; Jon 20:19-23)*

36 Pen m̄inim n̄ibak ag m̄idel niñlig git, Jisas ne ke m̄idelak nab siñak m̄iseñ l̄il, nab siñak alan warik m̄idil agak, “God n̄ibep kod m̄iden,” agak.

37 Agek, kiri cip kaun, agil, jel gek piriñklak. **38** Piriñkelak, Jisas kirop agak, “Tari ḡinig piriñkebiñ? Udin n̄ibi ke niñebiñ ak pen tari ḡinig gos omal niñebiñ? **39** Niñmagil tob yad okok niñim. Yad nep me! Yip di pok niñil niñim. Cip kaun miñ gonj tipik sek ma m̄ideb. Pen yad yipil abe, tipik abe m̄idebin ak, udin n̄ibi ke bir niñebiñ,” agak.

40 N̄ib aglig git, niñmagil tob ne okok kirop yomak. **41** Niñ gek, kiri miñ miñ giliñ git, gos par liñig git, ak Jisas nep aka agil, gos omal niñel niñlig git, Jisas kirop agak, “Tap niñeb n̄ibi ognap siñaul m̄ideb aka?” agak. **42** Agek, nop kibsal dagil liñlak alap niñlak. **43** Kiri niñ m̄idel niñlig git, ne kibsal n̄ibak di niñjak.

44 Pen Jisas kirop agak, “Ned yad n̄ibep eip m̄idil, miñi yip geb akniñ rek ak ḡinigab, agil, n̄ibep ag ñoligipin. Mosis yip miñim nu kıl tikak ak, biñ God miñim agep yip miñim nu kıl tiklak ak, God Minim dai Sam ak yip miñim nu kıl tikak ak, yip nu kıl tiklak rek nep magilek akniñ rek nep ḡinigab, agil, n̄ibep ag ñi tep ḡinek,” agak.

45 N̄ib agil, God Minim nu kıl tiklak ak niñ tep giñan, agil, gos tep yip ak kirop ñak. **46** Ne niñ git, kirop agak, “Ned okok nu kıl tikil aglak, ‘Mesaia ak yur kib dil kimek, tiñgel gel, niñ omal m̄idil, niñ omal nokim ak kauyan wariknigab. **47** N̄ib

ak, mìnìm tep ne ak karıp lìm Jerusalem wagın
gi ag ñıl, ag ñı damıl, bin bı karıp lìm tıgonj tıgonj
magılsek ag ñel amek nıñlıg gi, bin bı tap si tap
tımel gıpal okok, tari gınig nıg gıpın, agıl, kırıg
gil, Krais nop cıg gel nıñlıg gi, tap tımel acır kırop
ak lig gi yoknígab,’ aglak. ⁴⁸ Pen yıp gak nıbak
udın magıl nıbi ke nıpım. ⁴⁹ Pen Bapi yad mìnìm
ned ag lak rek, yad nıbep ñıñgaign. Nıb ak, nıbi
taun kıb sıñaul nep mıdıl, kod mıdenimib. Seb
kab ar alan sıñak nıb kılıs ke apıl nıbep gonj
lenıgab ak nıñıl amnígabım,” agak.

*Jisas ap ran jak karıp lìm seb kab ar alan sıñak
amnak*

(Mak 16:19-20; Apo 1:9-12)

⁵⁰ Jisas nıb agıl, kırop ponıd damıl, Jerusalem
kırıg gıl, karıp tırıg tıron Betani ulep sıñak amił,
God kırop kod mıdeñ, agıl, ñınmagıl ne dap ranıł,
God nop sobok gak. ⁵¹ Jisas nıg gek nıñlıg gi,
God nop dam ap ran jak karıp lìm seb kab ar
alan sıñak dad amnak. ⁵² Nıg gek, kırop tep gek
nıñlıg gi, yıb ne ak agel ar amek nıñlıg gi, adık gi
Jerusalem amnílak. ⁵³ Amıl, per per nep God nop
sobok gep karıp ñılik mıgan ak amił, God yıb ne
agel ar amolıgıp.

MINIM KOMIN

**The New Testament in the Minimib dialect of the
Kalam language of Papua New Guinea**

Nupela Testamen long tokples Minimib long Niugini

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Minimib (Minimib dialect of Kalam)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-02-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

c3b0a7e5-6c23-5e97-9419-62054c911996